ANKARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ PROGRAMI

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAMAK – BOĞAZİÇİ SEMTİNDE ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH BEDRİ ASLAN

Ankara, Şubat, 2017

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİMİN KÜLTÜREL TEMELLERİ ANABİLİM DALI

EĞİTİMİN SOSYAL VE TARİHİ TEMELLERİ PROGRAMI

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAMAK – BOĞAZİÇİ SEMTİNDE ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH BEDRİ ASLAN

DANIŞMAN: DOÇ. DR. MUSTAFA SEVER

Ankara, Şubat, 2017

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Fatih Bedri ASLAN 'ın hazırladığı "Kentsel Dönüşümün Mamak –Boğaziçi Semtinde Çocukların Eğitimi Üzerine Etkileri" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı/Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Programı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan Prof. Dr. H. Haluk Erdem .....

Üye Doç. Dr. Mustafa SEVER .....

Üye Doç. Dr. M. Akif SÖZER .....

ONAY

Bu tez Ankara Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından ...../..../20.... tarihinde uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca .../.../20.... tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. İsmail GÜVEN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEZ BİLDİRİMİ

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Fatih Bedri ASLAN

ÖZET

KENTSEL DÖNÜŞÜMÜN MAMAK –BOĞAZİÇİ SEMTİNDE ÇOCUKLARIN EĞİTİMİ ÜZERİNE ETKİLERİ

Aslan, Fatih Bedri

Yüksek Lisans, Eğitimin Kültürel Temelleri Anabilim Dalı

Eğitimin Sosyal ve Tarihi Temelleri Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa Sever

Şubat 2017, xviii + 129 sayfa

Kentsel dönüşüm son yıllarda ülkemizin başlıca gündem maddelerinden. Özellikle Ankara ili Mamak ilçesi Boğaziçi Semti ülkemizdeki gecekondulaşmayla paralel bir şekilde yapılaşmış ve yine kentsel dönüşüm sürecini de ülkemiz gündemiyle paralel bir şeklide yaşamaktadır.

Bu araştırmanın amacı, Boğaziçi Semtinde gerçekleşmekte olan kentsel dönüşümün çocukların eğitimi üzerine nasıl bir etkisi olduğunu belirlemek, bu etkilerin sosyal hayat ve eğitim- öğretim faaliyetlerine yansımalarını tespit etmektir.

Araştırma kapsamında Boğaziçi Semtindeki toplam 7 okulda öğrenim gören öğrencilerin velisi olan 281 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen bu ankette demografik bilgiler, oturulan eve ve mahalleye ilişkin bilgiler, oturulan konut türüne göre oluşturulmuş memnuniyet ifadeleri ile katılımcıların çocuklarına karşı olan davranışları ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Elde edilen veriler SPSS programında analiz edilmiştir

Araştırma sonucunda semt sakinlerinin, oturdukları mahalleden genel olarak memnun oldukları, ancak mahallenin yeterince hizmet alamadığını düşündükleri, mahallelerinin geleceğine ilişkin umutlu oldukları ortaya çıkmıştır. Yine mahalle

sakinlerinin kentsel dönüşümle birlikte komşuluk ilişkilerinin olumsuz etkileneceğine dair düşünceleri öne çıkmaktadır. Apartmana yerleşen mahalle sakinlerinin yeni konutlarından memnun olduğu, ancak hâlâ gecekonduda oturanların ise memnun olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Velilerin çocuklarının eğitimlerine karşı hassas olduğunu ortaya koyan çalışmada semtte bulunan önceden yapılmış okul binalarının fiziki olarak yetersiz olduğu, bu okulların yeni yapılan nitelikli konutlar arasında gecekondu görünümü sergilediği sonucunu da ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Kentsel dönüşüm, Apartman, Gecekondu, Ankara

SUMMARY

The Effects of Urban Transformation on Children's Education Living in Boğaziçi- Mamak

Aslan, Fatih Bedri

Master Thesis , The Department of Cultural Foundation of Education

Foundations of Social and Historical Sciences of Education

Thesis Advisor: Assoc .Pro. Mustafa Sever

February 2017, xviii + 129 pages

The urban transformation is one of the main topics in Turkey's agenda. Especially the Boğaziçi district in Mamak, in Ankara province is one of the biggest slum area so the people in the area have been experiencing urban transformation as an important issue.

The aim of this study is to determine effects of urban transformation on children's education, social life and academic activities.

The data were collected from 281 students' parents form 7 different schools in Boğaziçi district via questionnaire developed by the researcher. In the form contains questions about demographic variables, housing and neighboring conditions and also number of children people sharing the same house. The data were analyzed by using SPSS.

The research revealed that residents are satisfied with the neighborhood however they thought they didn't' get enough service. Also, they were hopeful for the future of the district. Again, residents thought that there would be negative effects of urban transformation on neighborhood relations. It was also found that the residents settled in apartment were satisfied with their new home; however, residents settled in slums were unsatisfied with their slums. This

study revealed that the parents were very sensitive about their children's education and thought school buildings were physically inadequate and the buildings needed to be updated.

Key Words: Education, Urban transformation, Apartments, Slum Houses, Ankara.

ÖNSÖZ

Yaşadığımız küresel dünyanın teknolojileri; başta ülkemizin sınırlarını oluşturan şehirlerde, daha geniş perspektiften bakıldığında tüm dünya ülkelerinde; gelişen, yayılan ve yaşanan olayları algılamada görsel ve işitsel bir şahitlik imkânı sunmaktadır. Böyle bir yaşam, bazı olumsuz yönleri olmasına karşı iyi işlendiğinde daha fazla olumlu dönütlerle faydalı birçok gelişmeye gebe olacaktır. Gecekondulaşma, bunun sonucunda kentsel dönüşüm ve tüm bu süreçleri birebir yaşayan insan faktörü konumuza küresel düzlemde evrensel boyut kazandırmaktadır.

Kentsel dönüşüm, son yıllarda ismini sıkça duyduğumuz bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Küresel bir perspektifle konuyu ele aldığımızda sorunun çözümünde pek çok araştırma birçok alternatif bakış açısıyla çalışmalarımıza rehberlik etmektedir.

Araştırma Ankara ili Mamak ilçesi Boğaziçi Semtinde yaşanan kentsel dönüşümün çocukların eğitimine olan etkilerini ele alan bir çalışmadır. Hayatın içinde süregelen bir durumun özeti olması hasebiyle güncel bir konunun ele alındığı araştırma, problemin çözümünde çaba gösteren birçok değerli araştırmacılara da bir nebze de olsa faydalı olacaktır. Bu durum araştırmamıza daha bir içtenlik katmaktadır. Ayrıca araştırmacının doğup büyüdüğü bir semt olması dolayısıyla araştırmacının, kendisinin, akrabalarının, arkadaşlarının; çarşıda, pazarda, otobüste en önemli gündemi olan dönüşüm sürecini yaşayarak canlı bir halde kamuoyuna sunma imkânı sağlamıştır. Konuyu hem tarihsel olarak ele alırken süreçte yaşanan her bir gelişme farklı kaynaklardan beslenmiş hem de canlı şahitlerle olaya zenginlik katmanın tadını ve heyecanını araştırmanın bütününe katmanın çabası ve gayreti içerisinde olunmuştur.

Bu araştırma yıllar evvel, 1958 yılında Ankara da başlayan memuriyet hayatında kendisine ve ailesine bir barınak olarak seçtiği Boğaziçi Semtinde ülkemizin gecekonduyla olan imtihan sürecine şahitlik etmiş olan dedem Duran Aslan'a ithaf edilmiştir.

Bu çalışmanın çeşitli evrelerinde bana destek veren çok değerli eşime, çocuklarıma, Boğaziçi Semti sakinlerine, yardımlarını yılmadan yorulmadan esirgemeyen değerli hocama, desteklerini esirmeyen arkadaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

ONAY ii
TEZ BİLDİRİMİ iii
ÖZET iv
SUMMARY vi
ÖNSÖZ viii
İÇİNDEKİLER ix
ÇİZELGELER DİZİNİ xii
FOTOĞRAFLAR DİZİNİ xvii
KISALTMALAR xviii
BÖLÜM 1 1
GİRİŞ 1
1.1 Problem Durumu 2
1.2 Araştırmanın Amacı 2
1.3 Araştırmanın Önemi 3
1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları 4
1.5 Tanımlar 4
BÖLÜM 2 7
GECEKONDUDAN KENTSEL DÖNÜŞÜME 7
2.1. Türkiye'de Göç Hareketleri 7
2.2 Gecekondu 10
2.2.1 Türkiye'de Gecekondulaşmanın Tarihi 11
2.2.2 Gecekondu Bölgelerinde Sosyo-Kültürel Hayat 13
2.2.3 Gecekondu Bölgelerinde Eğitim 16
2.3 Kentsel Dönüşüm 17
2.3.1. Kentsel Dönüşümün Amaçları 18
2.3.2. Kentsel Dönüşümde Kullanılan Uygulama Biçimleri 19
2.3.2.1.Kentsel Yenileme/Yenilenme (Urban Renewal/ Renovation) 19
2.3.2.2.Yeniden Geliştirme /Kentsel Yeniden İnşa (Redevelopment) 20
2.3.2.3.Temizleme (Clearence) 20
2.3.2.4.Yeniden Canlandırma (Revitalization) 21

2.3.2.5. Kentsel Koruma (Presarvation- Conservation) 21
2.3.2.6. Sağlıklaştırma (Rehabilitation) 22
2.3.2.7. Soylulaştırma (Gentrification) 22
2.3.2.8. Kentsel rönesans (Urban renaissance) 23
2.3.2.9. Yeniden üretim (Regeneration).....23
2.3.2.10. Tazeleme- parlatma (Refurbishment) 24
2.4. Kentsel Dönüşümün Tarihsel Gelişimi 25
2.4.1. Dünyada Kentsel Dönüşüm 25
2.4.2. Türkiye'de Kentsel Dönüşüm.....26
2.4.2.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem.....26
2.4.2.2 Cumhuriyet Dönemi.....27
2.4.3. Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Yasal Dayanakları 29
2.4.3.1. 3194 Sayılı İmar Kanunu 29
2.4.3.2. 2981 Sayılı İmar Affı Kanunu 30
2.4.3.3. 5104 Sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu.....30
2.4.3.4. 5366 Sayılı, Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Kanunu.....31
2.4.3.5. 5393 Sayılı, Belediye Kanunu 31
2.4.4.Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Aktörleri 31
2.4.4.1 Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ) 32
2.4.4.2 Belediyeler 33
2.4.4.3 Müteahhit (Yüklenici) Firmalar 34
2.4.4.3.1 Kurumsal inşaat firmaları. 34
2.4.4.3.2 Yap-sat firmaları. 34
2.5. Gecekonduların Dönüşümü.....34
2.5.1 Islah İmar Planı İle Dönüşüm.....35
2.6. Mamak'ta Kentsel Dönüşüm 36
2.6.1 Mamak İlçesinde Gecekondulaşma 36
2.6.2 Mamak'ta Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projeleri.....37
2.6.3 Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi 37
2.7 Boğaziçi Semti Hakkında.....38

2.7.1 Boğaziçi Semtinin Tarihçesi....40
2.7.2 Boğaziçi Semtinde Gecekondulaşma....41
2.7.3 Boğaziçi Semtinde Kentsel Dönüşüm....42
2.7.4 Boğaziçi Semtinde Eğitim İmkânları....45
BÖLÜM 3....46
YÖNTEM....46
3.1. Araştırmanın Modeli....46
3.1.1. Evren ve Örneklem....46
3.1.2. Veriler ve Toplanması....47
3.1.2.1 Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi....47
3.1.2.1.1 Anket.....47
3.1.3. Verilerin Analizi....48
BÖLÜM 4....49
BULGU ve YORUMLAR....49
4.1 Demografik Verilerin Yorumlanması....49
4.2. Oturulan Konuta İlişkin Verilen Yanıtların Yorumlanması....57
4.3. Mahalleye İlişkin İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması....60
4.4. Gecekondu Yaşamı Hakkında İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması....77
4.5. Apartman Yaşamı Hakkında İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması....86
4.6. Çocuklar İle İlgili İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması....94
BÖLÜM 5....105
SONUÇ ve ÖNERİLER....105
5.1 Sonuçlar....105
5.2 Öneriler....111
KAYNAKLAR....113
EKLER....121
EK-A.1 Anket....122
EK-A.2 Anket Uygulama İzni....128
EK- B Özgeçmiş....129

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1	Boğaziçi Semtinde Bulunan Mahallelerinin Nüfus Dağılımı……	38
Çizelge 2	Boğaziçi Semtinde Bulunan Okulların Öğrenci Sayıları Dağılımı……	45
Çizelge 3	Ankete Katılan Öğrenci Velilerinin Okullara Göre Dağılımı……	49
Çizelge 4	Ankete Katılan Öğrenci Velilerinin Okullara Göre Dağılımı……	50
Çizelge 5	Ankete Katılan Velilerin Cinsiyet Dağılımı……..	50
Çizelge 6	Ankete Katılan Velilerin Yaş Dağılımı…….	50
Çizelge 7	Ankete Katılan Hanedeki Annelerin Meslek Dağılımı……..	51
Çizelge 8	Ankete Katılan Hanede Babaların Meslek Dağılımı…….	51
Çizelge 9	Ankete Katılan Hanede Annelerin Eğitim Durumu Dağılımı……...	52
Çizelge 10	Ankete Katılan Hanede Babaların Eğitim Durumu Dağılımı……	52
Çizelge 11	Ankete Katılan Hanelerin Hane Büyüklük Dağılımı…….	53
Çizelge 12	Hanedeki Çocuk Sayısı Dağılımı……...	53
Çizelge 13	Haneye Gelir Getiren Kişi Sayısı Dağılımı……...	54
Çizelge 14	Hanenin Ortalama Aylık Geliri Dağılımı……..	54
Çizelge 15	Ankete Katılan Velilerin Doğum Yeri Dağılımı……...	55
Çizelge 16	Boğaziçi Semtinde Oturulan Yıl Sayısı Dağılımı……..	55
Çizelge 17	Velilerin Daha Önce Oturdukları Yer Dağılımı……	56
Çizelge 18	Oturdukları Semti Değiştiren Velilerin Semt Değiştirme Nedenlerinin Dağılımı…….	56
Çizelge 19	Ankete Katılan Velilerin Oturduğu Ev Türü Dağılımı……..	57
Çizelge 20	Ankete Katılan Velilerin Apartmana Taşınma Süreleri Dağılımı…….	57
Çizelge 21	Ankete Katılan Velilerin Ev Mülkiyet Durum Dağılımı……...	58
Çizelge 22	Ankete Katılan Velilerin Ev Mülkiyet Durumlarının Konut Türüne Göre Çapraz Dağılımı……	58
Çizelge 23	Ankete Katılan Velilerin Çocuklarına Ait Oda Bulunma Durum Dağılımı…….	58
Çizelge 24	Ankete Katılan Velilerin Oturduğu Evin Isınma Şekli Dağılımı……..	59
Çizelge 25	Ankete Katılan Velilerin Oturduğu Evde Bahçe Varlığı Durum Dağılımı…….	59
Çizelge 26	Ankete Katılan Velilerin Bahçelerinde Ürün Yetiştirme Durum Dağılımı…….	59
Çizelge 27	Ankete Katılan Velilerin Memleketinden Ürün Getirme Durum Dağılımı.…….....	60
Çizelge 28	Ankete Katılan Velilerin "Oturduğum Mahallede Olmaktan Memnunum" İfadesine Katılım Durum Dağılımı ……..	60
Çizelge 29	"Mahallede Oturmaktan Memnunum" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı……	61
Çizelge 30	"Mahalle Yeterince Hizmet Alıyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı	62

Çizelge 31 "Mahalle Yeterince Hizmet Alıyor" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Katılım Çapraz Dağılımı……. 62
Çizelge 32 Ankete katılan velilerin "Mahallenin eğitim imkânları yeterlidir" ifadesine katılım dağılımı…….. 63
Çizelge 33 "Mahallede Eğitim İmkânları Yeterlidir" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı…… 64
Çizelge 34 Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Belediyeye Ait Olan Eğitim ve Sosyal Tesislerden Faydalanırım" İfadesine Katılım Dağılımı……. 64
Çizelge 35 Ankete Katılan Velilerin "Mahallenin Ulaşım İmkânları Yeterlidir" İfadesine Katılım Dağılımı…… 65
Çizelge 36 Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Yeterince Sosyal Alan Bulunmaktadır" İfadesine Katılım Dağılımı……. 66
Çizelge 37 Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Yeterince Spor Alanı Bulunmaktadır" İfadesine Katılım Dağılımı……. 66
Çizelge 38 "Mahallede Yeterince Spor Alanı Bulunmaktadır" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı…….. 67
Çizelge 39 Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Yeterince Park ve Oyun Alanı Bulunmaktadır" İfadesine Katılım Dağılımı……. 68
Çizelge 40 Ankete Katılan Velilerin "Mahalledeki Alışveriş Merkezine (AVM) Gezmek İçin Sık Sık Giderim" İfadesine Katılım Dağılımı…….. 68
Çizelge 41 "Mahalledeki Alışveriş Merkezine (Avm) Gezmek İçin Sık Sık Giderim" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı……. 69
Çizelge 42 Ankete Katılan Velilerin "Mahalledeki AVM Yeni İş İmkânları Sağladı" İfadesine Katılım Dağılımı……. 69
Çizelge 43 "Mahalledeki AVM Yeni İş İmkânları Sağladı" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı……. 70
Çizelge 44 Ankete Katılan Velilerin "Mahalle Yeterince Güvenlidir" İfadesine Katılım Dağılımı…… 71
Çizelge 45 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahallenin Daha Güvenli Hale Gelmiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…….. 71
Çizelge 46 "Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahallenin Daha Güvenli Hale Gelmiştir" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı……. 72
Çizelge 47 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Açılan Okullar Önceki Okullardan Daha Başarılıdır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……. 72
Çizelge 48 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşüm Mahalledeki Komşuluk İlişkilerine Zarar Vermiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…….. 73
Çizelge 49 "Kentsel Dönüşüm Mahalledeki Komşuluk İlişkilerine Zarar Vermiştir" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı……. 73
Çizelge 50 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşüm Çocukların Arkadaşlık İlişkilerini Olumsuz Etkilemiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…. 74

Çizelge 51 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Çocukların Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmasını Sağlanmıştır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……. 75

Çizelge 52 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Çocukların Okul Başarıları Artmıştır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…….. 75

Çizelge 53 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahalle Ekonomik Olarak Olumlu Etkilenmiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……. 76

Çizelge 54 "Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahalle Ekonomik Olarak Olumlu Etkilenmiştir" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı……. 76

Çizelge 55 Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Okula Ulaşımın Kolaylaşmıştır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…….. 77

Çizelge 56 Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Oturmaktan Memnunum" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…… 78

Çizelge 57 Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Yaşamak Çocukların Sosyalleşmeleri İçin Daha Avantajlıdır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……. 78

Çizelge 58 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Yaşam Şartları, Çocukların Sağlık Durumlarını Ve Buna Bağlı Olarak Okul Yaşamlarını Olumsuz Etkiliyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……... 79

Çizelge 59 Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Komşuluk İlişkileri Apartmana Göre Daha İyidir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…….. 80

Çizelge 60 Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Ev İçin Harcanan Para Apartman Dairesine Oranla Daha Düşüktür" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……. 80

Çizelge 61 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Ortamı Çocukların Ders Çalışmalarını Olumsuz Etkiliyor" İfadesine Katılım Dağılımı……. 81

Çizelge 62 Ankete Katılan Velilerin "Çocuklarımın Ders Çalışmasına ve Ödevlerine Komşularım Yardım Ediyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı……. 82

Çizelge 63 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerindeki Okulları, Devlet Yeterince Desteklemiyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…. 82

Çizelge 64 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerindeki Veliler Çocukları İle Daha Az İlgileniyor" İfadesine Katılım Dağılımı……... 83

Çizelge 65 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerindeki Okullarda Bulunan Öğretmenler Çocuklarla İlgilenmiyor" İfadesine Katılım Dağılımı……. 83

Çizelge 66 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerinde Bulunan Okulların Fiziki (Isınma, Faaliyet Alanları, Spor Merkezleri, Oyun Alanları vb.) Yetersizdir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı…….. 84

Çizelge 67 Ankete Katılan Gecekonduda Oturan Velilerin "Okul Seçme Şansım Olsa Çocuğumu Farklı Bir Mahalledeki Devlet Okuluna Gönderirdim."İfadesine Katılım Dağılımı…… 85

Çizelge 68 Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Bölgesindeki Okullarda Güvenlik Problemleri Bulunuyor" İfadesine Katılım Dağılımı…… 85
Çizelge 69 Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Oturmaktan Memnunum" İfadesine Katılım Dağılımı…… 87
Çizelge 70 Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Oturmak Maddi Sıkıntılara (Aidat, Doğalgaz vb.) Neden Oldu" İfadesine Katılım Dağılımı…….. 87
Çizelge 71 Ankete Katılan Velilerin "Apartman Yaşantısına Uyum Sorunu Yaşadım" İfadesine Katılım Dağılımı……... 88
Çizelge 72 Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Çocuklarım İçin Oyun Alanı Sıkıntısı Yaşıyorum" İfadesine Katılım Dağılımı……. 89
Çizelge 73 Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Komşuluk İlişkileri Daha Zayıftır" İfadesine Katılım Dağılımı……. 89
Çizelge 74 Ankete Katılan Velilerin "Apartmana Taşınınca Çocuklarının Okul Başarıları Daha İyiye Gitti" İfadesine Katılım Dağılımı……... 90
Çizelge 75 Ankete Katılan Velilerin "Apartmana Taşınınca Çocuğunun Özel Odası Oldu" İfadesine Katılım Dağılımı……. 91
Çizelge 76 Ankete Katılan Apartmanda Oturan Velilerin "Okul Seçme Şansım Olsa Çocuğumu Farklı Bir Mahalledeki Devlet Okuluna Gönderirdim" İfadesine Katılım Dağılımı…… 91
Çizelge 77 Ankete Katılan Velilerin "Okuldaki Öğretmenlerin Çocukların Oturduğu Konuta Göre (Gecekondu – Apartman) Ayrım Yaptığını Düşünüyorum" İfadesine Katılım Dağılımı……... 92
Çizelge 78 Ankete Katılan Velilerin "Apartmandaki Eğitimli Komşuların Çocuklara Olumlu Örnek Olduğunu Düşünüyorum" İfadesine Katılım Dağılımı……..... 93
Çizelge 79 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumu Her Zaman Dinlerim" İfadesine Katılım Dağılımı…… 94
Çizelge 80 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumu Her Zaman Dinlerim" İfadesine Verilen Yanıtların Gelir Durumuna Göre Çapraz Dağılımı…..... 95
Çizelge 81 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Fikirlerine Önem Veririm" İfadesine Katılım Dağılımı…… 96
Çizelge 82 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Ders Çalışmasına Yardımcı Olurum" İfadesine Katılım Dağılımı……. 96
Çizelge 83 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Sosyal Aktivitelere (Gezi, Tiyatro vs.) Katılmasını Sağlarım" İfadesine Katılım Dağılımı…… 97
Çizelge 84 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Sosyal Aktivitelere (Gezi, Tiyatro vs.) Katılmasını Sağlarım" İfadesine Verilen Yanıtların Gelir Durumuna Göre Çapraz Dağılımı…….. 98
Çizelge 85 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğum Hakkında Bilgi Almak İçin Düzenli Olarak Okula Giderim" İfadesine Katılım Dağılımı…… 99
Çizelge 86 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Sınav Dönemlerinde Eve Misafir Kabul Etmem" İfadesine Katılım Dağılımı……... 99
Çizelge 87 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Arkadaşlarını Tanırım" İfadesine Katılım Dağılımı…… 100

Çizelge 88 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Arkadaşlarını Tanırım" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı…….. 101

Çizelge 89 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun, Arkadaşlarıyla Evde Görüşmesine Olanak Sağlarım" İfadesine Katılım Dağılımı…… 101

Çizelge 90 Ankete Katılan Velilerin "Televizyonu Çocuğunun Ödevlerini Rahat Yapabilmesi ve Televizyonun Olumsuz Etkilerinden Kaçınmak İçin Belirli Saatlerde İzlerim" İfadesine Katılım Dağılımı……... 102

Çizelge 91 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Okuma Alışkanlığını Geliştirmek İçin Evime Süreli Yayınlar (Gazete, Dergi vb.) Almaya Gayret Ederim" İfadesine Katılım Dağılımı…….. 103

Çizelge 92 Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Okuma Alışkanlığını Geliştirmek İçin Evime Süreli Yayınlar (Gazete, Dergi vb.) Almaya Gayret Ederim" İfadesine Verilen Yanıtların Gelir Durumuna Göre Çapraz Dağılımı……. 103

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1	Boğaziçi Semtinin Görünümü (2013-2016)……	39
Fotoğraf 2	Üreğil Tren İstasyonundan Boğaziçi Semti…….	41
Fotoğraf 3	Boğaziçi Semtindeki dönüşümün panoramik görüntüleri……...	43
Fotoğraf 4	Boğaziçi Semtindeki dönüşümün görüntüleri (2012 -2014 Perşembe Semt Pazarı)……	44

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
ABB	Ankara Büyükşehir Belediyesi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ASKİ	Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi
AŞİM	Ankara Şehri İmar Müdürlüğü
AVM	Alışveriş Merkezi
BİT	Belediye İktisadi Teşekkülü
ÇSB	Çevre Şehircilik Bakanlığı
EGO	Ankara Elektrik ve Havagazı İşletme Müessesesi
KİT	Kamu İktisadi Teşekkülü
NATO	Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü)
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)
STK	Sivil Toplum Kuruluşu
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
TDK	Türk Dil Kurumu
TOBAŞ	Toplu Konut - Büyükşehir Belediyesi İnşaat Emlak Mimarlık ve Proje Anonim Şirketi
TOKİ	T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi
TÜİK ADNKS	Türkiye İstatistik Kurumu Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri
vs.	Vesaire

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğü kentsel dönüşümü "kentin imar planına uymayan, ruhsatsız binaların yıkılıp, planlara uygun olarak toplu yerleşim alanlarının oluşturulması" olarak tanımlamıştır (www.tdk.gov.tr).

Ankara'nın başkent olması şehirleşme anlamında büyük bir değişimi gerekli kılmıştır. Bu değişim Jansen planı ile başlamış, 1950 sonrası yoğun göç, gecekondu gerçeğini Türkiye de ilk kez Ankara da ortaya çıkarmıştır (Öğretmen, 1957'den aktaran Mutlu,2007 s.39). Başkentin yaşam kalitesi yüksek ve sürdürülebilir nitelikte gelişen bir kent olması için (Ertaş,2011 s.13) 1980 sonrası ıslah imar planı uygulamalarıyla yasallaşan gecekondu bölgelerinde, kentin gelişmesi ve daha güzel bir görüntü verilmesi için 2000'li yıllarda kentsel dönüşüm uygulamaları başlatılmış ve kentsel dönüşüm ilk kez Ankara da uygulanmıştır (Demirkıran, 2008 s.4).

Türkiye'de 1950'li yıllardan itibaren başlayan köyden şehirlere göç ve bu göçün sonucunda ortaya çıkan konut açığı şehirlerimizin kenarlarında, imarsız mahalleler ortaya çıkarmıştır. Zamanla bu durum şehirlerin yapısını zorlayan, şehirleri yaşanmaz kılan bir hâl almıştır (Mutlu, 2007 s.46). Bununla birlikte dünyadaki emsallerinden örnek alarak Türkiye'de de şehirleri tekrar imar etme ihtiyacı ortaya çıkmış, bu kapsamda öncelikli olarak imar affı kanunları gündeme gelmiş, bu durum gecekonduları teşvik etmiş ve şehirlerin daha da plansız büyümesine yol açmıştır. İmar aflarını, ıslah imar planları takip etmiş, ancak bu planlar müteahhitlerin yüksek kâr düşüncesiyle şehirleri, sosyal donatıları eksik, beton yığını alanlar haline getirmiştir. 2000'li yıllarda Toplu Konut İdaresi (TOKİ) nin de devreye girmesiyle, büyük çaplı kentsel dönüşüm projeleri uygulanmaya başlamış, hatta bir kentsel dönüşüm kanunu bile ortaya çıkmıştır(www.toki.gov.tr).

Ankara Mamak Boğaziçi Semti kentsel dönüşümün çeşitli şekillerinin ve aşamalarının bir arada görülebileceği bir mekân olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmamızda Boğaziçi Semtindeki insanların mahalleleri, çocukları ve çocuklarının eğitimi üzerine sorulan ifadelere verdikleri yanıtlar üzerinden yola çıkılarak kentsel dönüşüm ile ilgili düşünceleri, yaşadıkları mahallenin mevcut durumuna ve geleceğine

ilişkin düşünceleri ve çocuklarının eğitimine ilişkin düşünceleri anlaşılmaya çalışılmış, araştırma ile ilgili görüş ve öneriler sunulmuştur.

1.1 Problem Durumu

Türkiye'de 1950'lerde başlayan yoğun göç, beraberinde hızlı kentleşmeyi ve şehirlerin kenarlarında kurulan gecekondu mahallelerini getirmiştir. Köyden gelen yoğun kitle köye dönmeyi tekrar düşünmediği gibi kente uyum sağlamaya çalışmış, çocuklarının geleceklerini kentlerde görüp, çocuklarının daha iyi imkânlara sahip olabilmesi için eğitimi gerekli görmüşlerdir.1980'lerden itibaren gecekondu mahalleleri dönüşmeye başlamış fiziksel dönüşüm gerçekleşse bile bu durum zihinsel dönüşümün gerçekleşmesinin geri kalmasını engelleyememiştir. 2000'li yıllara geldiğimizde ise devlet, kentsel dönüşüm sürecini hızlandırmak için bu duruma müdahil olmuş, büyük kentsel dönüşüm projelerini başlatmıştır(www.toki.gov.tr).

Araştırmanın gerçekleştirildiği Boğaziçi Semti Türkiye'deki gecekondu sürecine paralel olarak 1950'li yıllarda 40 – 50 hane olarak kurulmaya başlamış, hemşehrilik dayanışması önce bu bölgeyi büyütmüş. Bu büyüme bölgeye tüzel kişiliğini kazandırmıştır 1959 yılında "Üreğil – Boğaziçi Güzelleştirme Derneği" kurulmuş. Bu dernek kısa sürede Boğaziçi Mahallesinin kurulmasını sağlamıştır. Boğaziçi Mahallesi muhtarlığı bölgeye okul, sağlık ocağı, pazar yeri, otobüs – minibüs hattı vb. hizmetleri getirmiş ardından onbinlerce kişi bu bölgede yaşamaya başlamış ve bölge içine 7 mahalleyi alan büyük bir semt haline gelmiştir. Günümüzde ise bu semtte bazı aileler gecekondudaki son yıllarını yaşarken, büyük alışveriş merkezleri, spor kompleksleri, dev gökdelenler ve çok katlı hayat yerini almıştır.

Boğaziçi semtinin bu özellikleri dikkate alındığında araştırma için önemli bir merkez olmuştur. Bu nedenlerle araştırmada Ankara ili Mamak ilçesi Boğaziçi semtindeki kentsel dönüşümün çocukların eğitimlerine olan etkisi incelenmiştir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Ankara ili Mamak ilçesi Boğaziçi Semtinde gerçekleşen kentsel dönüşümün çocukların eğitimi üzerine etkisinin nasıl olduğunu belirlemeye ve bu

etkilerin sosyal hayat ve eğitim- öğretim faaliyetlerindeki etkilerini tespit etmeyi amaçlamaktadır.

Kentsel dönüşüm Boğaziçi Semtinde yaşayan demografik profili değiştirmiş midir?

Boğaziçi Semtinde ikamet edenlerin gecekonduda ya da apartmanda oturmaları mahalleleri hakkındaki düşüncelerini değiştirmekte midir?

Yaşanılan konut türüne göre insanların çocuklarının eğitime ilişkin düşüncelerinde farklılık var mıdır?

Konut fiyatlarındaki farklılaşmalar, Boğaziçi Semtindeki okulların sınıf ortamına da etki etmiş midir?

Boğaziçi Semtindeki kentsel dönüşümün bölgeye ekonomik anlamda etkisi olmuş mudur? Sorularına yanıt aramaktadır.

Araştırma, bu soruların cevaplarını aramanın yanında, bölgedeki okulların yeterliliğini sorgulayacak, bölge ile ilgili öngörülerini de ortaya koyacaktır.

1.3 Araştırmanın Önemi

Gecekondu bölgelerinde planlı dönüşüm uygulamaları, gerekçelerine göre iki türde gelişmiştir (Tekeli, 2003). Bunlar;

TOKİ ve büyük inşaat şirketleri tarafından yapılan genellikle de şehrin çöküntü bölgeleri ve rant getirisi az olan bölgelere yönelik kent parçalarını planlayarak topyekûn dönüştüren uygulamalardır (Şahin, 2003). Örnek olarak Ankara'daki Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Projesi vb. büyük ölçekli projeleri bu kapsamda değerlendirebiliriz.

Islah İmar Planları ile yapılan kentsel dönüşüm ise, vatandaş ile müteahhidin anlaşmasına dayalı dönüşüm sürecidir. Bu dönüşüm, tüm mülk sahiplerinin bireysel olarak verdikleri kararlar sonucu ortaya çıkan bir kentsel dönüşüm türüdür (Şahin, 2003).

Araştırmanın gerçekleştirdiği Ankara ili Mamak İlçesi Boğaziçi Semtinde kentsel dönüşümün bu iki türü de görülmektedir. Bu özelliği nedeniyle Boğaziçi Semtindeki dönüşüm sosyal anlamda büyük etkilere neden olacağı gibi daha sonraki kentsel dönüşüm uygulamalarına da deneyimleriyle de örnek olacaktır.

Kentsel dönüşüm Türkiye'de yıllarca sürecek bir süreç olmakla beraber bu süreci daha önce yaşayan bölgelerin deneyimleri, yapılan araştırmaların sonuçları ilerleyen zamanda yapılacak çalışmalara rehberlik edecek, yetkililerin yaşanabilecek sorunlar konusunda önlem almasına, olumlu durumları özendirici çalışmalarda bulunmasına imkân verecektir.

Kentsel dönüşümün en önemli çıktılarından biri de insani boyutudur. Öncelikle kentsel dönüşüm ile birlikte, yaşam tarzına ilişkin dönüşümleri de beraberinde getirmektedir (akrabalık, komşuluk, oyun alanları vb). Diğer taraftan bu bölgelerde yaşayan insanların önemli bir bölümünün yoksul ailelerden oluşması, dönüşümün sonucu olarak ortaya çıkan dayanışmanın zayıflaması ile ciddi problemler yaşanmasına neden olacaktır. Bu anlamda bu araştırma ortaya çıkan ya da kaybolan dayanışma paternlerinin tanımlanması bağlamında da literatüre önemli bir katkı sağlayacaktır.

1.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma Ankara ili Mamak ilçesi Boğaziçi Semtinde bulunan velileri, öğrencileri, semtteki okulları ve bu okulların personellerini kapsamaktadır. Bu nedenle bu okullarda eğitim gören tüm öğrencilerin sayısı tespit edilmiş, tabakalı örneklem yoluyla bu öğrencilerin %5'inin velisine anket uygulanmıştır. Araştırmanın iddiası yalnızca belirli bir bölgede yaşananlarla sınırlıdır. Bunun nedeni, hem bölgede yaşayanların kültürel ve sosyal arka planları hem de okulla kurdukları ilişkinin karakteristikleridir. Diğer bir anlatımla, başka bir ilde ya da bölgede farklı kültürel ve sosyal arka plana sahip insanların kentsel dönüşümü deneyimleme biçimleri, araştırmada ele aldığımız bölgeden oldukça farklılaşabilir.

1.5 Tanımlar

Araştırmada sık kullanılan gecekondu, kentleşme, kentsel dönüşüm gibi, sosyolojik, mimari ve hukuksal kavramları bazı kavramların literatürdeki karşılıklarını bu bölümde incelenmiştir.

Gecekondu:

Genellikle üçüncü dünya ülkeleri ve hızlı sanayileşen bölgelerde görülen, kırsal bölgeden kente göç edenlerin, çoğunlukla da kendilerine ait olmayan araziler üzerinde, altyapı hizmetlerinden yoksun olarak inşa ettikleri derme çatma evler (Demir ve Acar, 1998).

Gecekondu Bölgesi:

"Gecekondu türü evlerin oluşturduğu yerleşim bölgesine gecekondu bölgesi denir." (Demir ve Acar, 1998).

Gecekondulu:

Köy ailesinden kent ailesine geçiş sürecinde ortaya çıkan, kent ailesinden bir takım yaşam biçimleri aldığı halde temelde köysel değer ve alışkanlıklarının çoğunu kuşaklar boyunca koruyan aile (Hançerlioğlu, 2001).

Gecekondu Toplumu:

"Gecekondu bölgelerinde yaşayan, tam anlamıyla kentlileşmiş olmamakla birlikte, geçiş dönemini ifade eden topluluk" (Bal, 1999).

Kentleşme:

Sanayileşmenin iş gücünü çekmesi, tarımsal üretiminde fazla nüfusu itmesi sonucu nüfusun kırsal alandan şehir merkezlerine doğru akması, nüfusun kitlesel boyutlarda kentlere akın etmesiyle ortaya çıkan sosyolojik olgudur (Demir ve Acar, 1998).

Kentli:

Kentte yaşayan ve kentin kendine özgü kültürünü benimsemiş olan, kırsal hayatın yaşam biçimlerinden farklı bir yaşam biçimi sürdüren geçimini hayvancılık ve tarım dışı etkinliklerden kazanan kişilerdir (Erten,1999).

Kentlileşme:

Kentlileşme, bir toplumsal değişme, uyum ve bütünleşme sürecidir. Kısaca, kente göç eden nüfusun yeni koşullara uygun ilişkiler biçimi geliştirerek kentin bir öğesi olma durumudur (Erkan, 2002).

Kentsel Dönüşüm:

Kentsel sorunların çözümünü sağlayan ve değişime uğrayan bir bölgenin ekonomik, fiziksel, sosyal ve çevresel koşullarına kalıcı bir çözüm sağlamaya çalışan, kapsamlı bir vizyon ve eylem olarak tanımlanmaktadır (Thomas, 2003'den aktaran Ataöv ve Osmay 2007).

Apart –kondu:

İlk başta bireysel konut ihtiyacını karşılamak üzere yapılan gecekonduların zamanla eklentiler ile büyüyüp çok katlı bina haline gelmesi olarak tanımlanabilir. Ancak bu binalar imarsız ve plansız yapıldığı için apartman yeterliliğine hatta can güvenliğini sağlayacak yeterliliğe bile sahip olmayan yapılardır.

Yap – Sat:

Düşük sermayeli müteahhitlerin arsa sahipleri ile kat karşılığı anlaşıp, yaptıkları daire ve dükkânları satarak inşaat maliyetlerini karşıladığı sisteme yap-satçılık denir.

BÖLÜM 2

GECEKONDUDAN KENTSEL DÖNÜŞÜME

Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğü kentsel dönüşümü kentin imar planına uymayan, ruhsatsız binaların yıkılıp, planlara uygun olarak toplu yerleşim alanlarının oluşturulması olarak tanımlamıştır. Türkiye'deki uygulama şekline baktığımızda ise gecekonduların yıkılıp, yerlerine gerek müteahhit gerekse TOKİ ve belediyeler gibi büyük organizasyonlar tarafından şehrin belli bölümlerinin yenilenmesi sürecidir.

Türkiye'yi kentsel dönüşüme götüren süreç köyden kente göç ile başlamış, şehirlerdeki konut eksikliğini göçerler kendi imkânlarıyla çözmüş ve ortaya ne köyden kopabilmiş ne şehirli olabilmiş, kimi zaman ise yalnızca bir gecede kondurulan, gecekondular çıkmıştır. Bu durum, devamında plansız büyüyen ve gecekondu mahalleleriyle çevrelenen şehirlerimizin, zaman içerisinde yeniden yapılması, dönüşüme uğraması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu süreç içerisinde toplumun yaşadığı dönüşümde dikkat çekicidir. Köyden geleneklerini de getiren göçerler, kent çevrelerine köy hayatını da taşımışlardır, bu durum zamanla dönüşüm sürecini etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmıştır. Dönüşüme uğrayan bölgelerdeki insanların tutumları, kentsel dönüşüm sürecini etkileyen bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle kentsel dönüşüm sürecinin yalnızca mimari bir süreç olarak değil, sosyo- kültürel boyutuyla da değerlendirme gerekliliği de ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte kentsel dönüşüm sürecini anlayabilmek için önce gecekondulaşma sürecini iyi anlamak, tahlil etmek gereklidir (Mutlu, 2007).

2.1. Türkiye'de Göç Hareketleri

İnsanoğlu tarihi boyunca sürekli bir yerlerden başka yerlere çeşitli amaçlarla hareket etmiştir. İnsanoğlunun bu hareketliliği göç olarak adlandırılmaktadır. TDK sözlüğü göçü "ekonomik, toplumsal ve siyasi sebeplerle, bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi, taşınma, hicret, muhaceret" olarak tanımlamıştır (www.tdk.gov.tr).

Kimi zaman savaşlar, kimi zaman kıtlık, kimi zaman ise işsizlik insanları göç etmek zorunda bırakmıştır. Bu göç sürecinin sonucunda toplumsal değişmeler meydana gelmiştir. Yukarıdaki nedenlerin yanında, insanları göç etmeye zorlayan başlıca nedenin ekonomik olduğunu söyleyebiliriz. Bulunduğu yerde kendini ekonomik olarak zor durumda hisseden birey, aile ya da aynı toplumda soluk alan gruplar daha rahat edebileceği bölgeye göç etmiştir. Sanayileşme ile birlikte kırsal alanlardaki ekonomik daralma ve kentlerdeki işgücü talebi göç olgusunu hızlandırmıştır (Erkan ve Bağlı 2005).

Ülkemizin bulunduğu coğrafi konumu ve stratejik yapısıyla birlikte tarihsel birikimine de göz attığımızda sürekli olarak göçe maruz kaldığını göreceğiz. Yakın tarihimize baktığımızda bu süreci, 93 Harbi olarak bilinen 1876- 1877 Osmanlı -Rus Savaşına kadar götürmek mümkündür. Savaş sonucunda Osmanlı Devleti, çok fazla toprak kaybetmiş, Balkanlardaki egemenliğini kaybetmiştir. Savaş sırasında ve daha sonrasında Anadolu'ya dev göç dalgaları yaşanmıştır. Bu göç dalgası 1 milyonu aşkın Osmanlı vatandaşını Balkanlar ve Kafkasya'dan Anadolu'ya taşımıştır. Bununla birlikte Batum'da yaşayan Müslüman nüfusta Osmanlı topraklarına göç etmek zorunda kalmıştır. Bu dönemden itibaren, başta İstanbul olmak üzere Osmanlı kentlerinde göçmen mahalleleri kurulmak zorunda kalınmıştır (Tekeli, 2006).

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu yıllarda ise Türk -Yunan Mübadelesi Süreci yaşanmıştır. 30 Ocak1923 tarihinde, Türkiye ve Yunanistan arasında imzalanan; Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme'nin 1. Maddesi, Türkiye'de bulunan Ortodoks Rumlarla, Yunanistan'da bulunan Müslümanların, 1 Mayıs 1923 tarihinden itibaren zorunlu göçe tabi tutulmasını öngörmekteydi. Bu durum Türkiye ve Yunanistan'ın sosyal, ekonomik ve siyasi yaşamlarında da önemli etkileri olmakla beraber, pek çok göçmenin uzun yıllar zorluk içinde yaşamalarına sebep olmuştur. (Bozdağlıoğlu, 2014)

Cumhuriyetin kurulmasının ardından, Cumhuriyete yakışır "Modern Başkent Ankara" projesiyle birlikte yapılan imar çalışmaları Ankara şehrinde işgücü ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. 23 Nisan 1920 de TBMM'nin Ankara da açılmadan evvel nüfusu 20 – 30 bin olan Ankara, 1926 yılında 47 bin, 1927 yılında 74 bin, 1928 yılında ise 107 bin kişilik bir nüfus yoğunluğuna ulaşmıştır. Bu durum Ankara'yı cumhuriyetin ilk göç alan şehri yapmıştır. Kısa süre içerisinde katlanarak artan nüfusun barınma sorununa bulduğu çözüm ise, başkent Ankara'yı başka bir konuda, "gecekondulaşma" konusunda da öncü yapmıştır.

Cumhuriyet'in ilanından 1950'li yılların başına kadar Türkiye'de çok ciddi bir iç göç süreci yaşanmamıştır (Kaysılı, 2013 s.38). Bununla birlikte 1950'li yıllar, bugün bile etkisini sürdüren köyden kente göç olgusunun başladığı, doruklarına ulaştığı ve sonra yavaşladığı dönemin başlangıç noktasıdır (İçduygu ve Ünalan, 1997). Özellikle 1950'li yıllarda Türkiye'de kırsal kesimde tarımsal alanda makineleşme hızlanmış, yüksek doğum oranları nedeniyle köy toprakları çok fazla kardeş tarafından paylaşılmak zorunda kalmış, ortaya çıkan küçük topraklar, köy ailesinin geçinebilmesine imkân vermemiştir. Bunun üzerine köy ailesi ekmeğini, sanayinin gelişmeye başladığı şehirde aramaya koyulmuştur.

Demir ve Acar (1998) göçü Sosyal Bilimler Sözlüğü'nde; "bir yerleşim biriminden, gruptan ya da belli bir siyasal sınırı olan toprak parçasından, başka bir birime doğru, kısmen sürekli, birey veya kitle hareketi" olarak tanımladıktan sonra "bir ülke sınırları içerisinde kalmak şartı ile meydana gelen göç hareketine içgöç; nüfusun ülke sınırları dışına akmasına da dışgöç denir" diyerek, göç türlerini de tanımlamıştır.

Dış göç kavramı, küresel boyutta ve literatürde uluslararası göç olarak karşılık bulmaktadır. Sayısal anlamda iç göç daha kapsamlı olmasına rağmen, göçle ilgilenen araştırmacıların çoğu uluslararası göç araştırmalarına yoğunlaşmaktadırlar (Kaysılı, 2013 s.25).

1960'lı yıllar, Türkiye için göç olgusunun farklı bir boyutunun ortaya çıktığı yıllardır. Bu göç türü adı halk arasında Gurbetçilik olarak bilinen ve işçi olarak Avrupa'ya giden vatandaşlarımızın başrolünde olduğu dış göçtür. Devlet yöneticileri işsizlik sorununu çözmek için bazen problemin çözümünü diğer ülkelerle yapılan görüşmelerde aramışlardır. Nitekim 1960 darbesinin ardından ortaya çıkan işsizlik sorununun çözümü için Türkiye ve Federal Almanya devletleri arasında 1961 yılında "İş Gücü Alımı Anlaşması" imzalanmıştır (Meral, 2016 s. 45). 1961 yılında Federal Almanya'ya giden 6800 Türk vatandaşı ile başlayan bu macera, 2004 yılı itibarıyla 3,5 milyon sınırını aşmıştır (Meral, 2016 s. 45). Günümüzde bu sayı net olarak bilinmemekle beraber 4 -5 milyon arası Türk vatandaşının yurtdışında yaşadığı tahmin edilmektedir.

Türkiye'de iç göç hareketlerinin başlıca sebeplerini irdelediğimizde ise karşımıza birkaç neden sıralanmaktadır: Kırsal bölgelerdeki hızlı nüfus artışı, tarımda makineleşme ile birlikte ortaya çıkan kırsal bölgelerdeki işsizlik; bölgeler arasında sanayi kuruluşlarının dengesiz dağılımı, kırsal bölgelerde sağlık, eğitim ve ulaşım imkânlarının

yetersizliği; eğitim ihtiyacı, bazı bölgelerimizde meydana gelen terör olayları olarak sıralanabilir. (Bulak, 2015 s.62)

Ülkemiz 1990'lı yıllara ayak bastığında ise belki de en dramatik olan göç şekliyle karşı karşıya kalmaktaydı. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerimizde meydana gelen terör olayları sonucunda, bu bölgede yaşayan insanların daha güvenli bölgelere taşınması şeklinde gerçekleşen bir göç türüyle karşılaşılmıştır. Terör olaylarının yaşandığı bölgedeki nüfusun önemli bir kısmı öncelikli olarak Diyarbakır, Van gibi civar illere, daha sonra da İstanbul, İzmir, Adana, Mersin, Bursa başta olmak üzere, büyükşehirlere göç etmişler, bu durum ise bu bölgelerdeki kentsel sorunların artarak büyümesine neden olmuştur (İçduygu ve Sirkeci, 1998 s.253).

Göç ile birlikte bazı sorunlarda peşinden gelmiştir. Kentlerde hızlı ve çarpık yapılaşma, altyapı yetersizliği, plansız kentleşme. Eğitim ve sağlık imkânlarından yeterince yararlanamama bunlardan ilk akla gelenlerdir. Türkiye'deki göç hareketleri sonucunda ortaya çıkan, en büyük sorun kuşkusuz gecekondu sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.2 Gecekondu

Gecekondu problemi ile mücadele için ihtiyaca binaen çıkarılan ve 1966 yılında kabul edilmiş olan 775 sayılı Gecekondu Kanunu'nun 2. maddesinde gecekondunun tarifi şöyle yapılmıştır: "Bu kanunda sözü geçen (Gecekondu) deyimi ile; imar ve yapı işlerini düzenleyen mevzuata ve genel hükümlere bağlı kalınmaksızın, kendisine ait olmayan arazi veya arsalar üzerinde, sahibinin rızası alınmadan yapılan izinsiz yapılar kastedilmektedir" (Odyakmaz,1996 s.696).

Demir ve Acar (1998) gecekonduyu Sosyal Bilimler Sözlüğünde; "Genellikle üçüncü dünya ülkeleri ve hızlı sanayileşen bölgelerde görülen, kırsal bölgeden kente göç edenlerin, çoğunlukla da kendilerine ait olmayan araziler üzerinde, altyapı hizmetlerinden yoksun olarak inşa ettikleri derme çatma evler" olarak tanımlar. Bu perspektif üzerinden değerlendirildiğinde, araştırma konusu olarak ele aldığımız Boğaziçi Semtinde olduğu gibi şahısların kendi arsaları üzerine yaptığı imara aykırı (imar bölgeye 2000'li yıllarda gelmiştir) yapılara da gecekondu denilmektedir.

Gecekondulaşma İkinci Dünya Savaşı sonrası hız kazansa da, gecekondu oluşumu; yalnızca üçüncü dünya ülkelerinde İkinci Dünya Savaşı sonrası ortaya çıkan

göç ve hızlı kentleşme sonucunda beliren konut açığını yasadışı bir yöntemle kapatan bir sistem olarak düşünülmemelidir. Aynı zamanda kontrolsüz, plansız, derme-çatma yerleşmeleri, kuruluş koşullarına ve yerel kültüre bağlı olarak çeşitli kavramlarla isimlendirilmiş evrensel bir olgu olarak ele alınmalıdır.

Gecekondu sorunu, yalnızca Türkiye'ye özgü bir sorun olarak algılanmamalı, bizimle birlikte gelişmekte olan diğer ülkelerin de genel bir sorunu olduğu bilinmelidir. Türkiye'de "gecekondu" ismini alan plansız yapılaşma sorunu başka ülkelerde başka isimler altında ve yine daha başka sorunları da bünyesinde barındıran bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. "Meksika'da jakale, Panama'da rancho, Brezilya'da macambo, Arjantin'de favela, Tunus'ta gourbeville, Cezayir'de casbah, Fas'ta bidonville, Hindistan'da bustee" (Keleş'den aktaran Demirci, 2013 s.16) bu isimlerden bazılarıdır.

1950 yılında ülkemiz nüfusunun %75'i köylerde %25'i ise şehirlerde yaşamaktaydı, ancak bugün bu tablonun tam tersine döndüğünü görmekteyiz. 1950'li yıllardan itibaren "kente göç eden insanlar, kentte birtakım sorunlarla karşılaşmışlardır, karşılaştıkları sorunların başlıcaları da hiç şüphesiz konut ve istihdam sorunudur" (Gürbüz, 2009 s.20). İş ve aş umuduyla kente gelen yığınların, konut sorununa karşın ortaya çıkardığı çözüm pratiği "gecekondu" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye'de 1948 yılında büyük şehirlerde 25-30 bin gecekondu bulunmaktaydı. Bu sayı 1960'ta 240 bine yükselmiş, 1983 yılında ise 1,5 milyona ulaşmıştır. 2010 yılı itibariyle gecekondu sayısının 2 milyon 200 bin dolaylarında olduğu tahmin edilmektedir (Müsiad, 2010).

2.2.1 Türkiye'de Gecekondulaşmanın Tarihi

Ülkemiz, 1950'li yılların başından itibaren tarımda makineleşmenin artması sonucunda insan gücüne olan ihtiyacın azalması ve tarımsal gelirin düşük olması gibi nedenlerle köylerden kentlere göç dalgası başlamıştır. Köyden gelen göçmenlerin şehirde ilk karşılaştıkları sorun da doğal olarak barınma sorunu olmuştur. "…Bu sorunu kendi yöntemiyle çözmeye çalışan göçerler, kamunun veya gerçek kişilerin toprakları üzerinde, izinsiz yapılar üreterek "gecekondulaşma" olgusunu kentsel mekâna taşımıştır" (Mutlu, 2007 s.6). Bu süreçte, ileriyi göremeyen, planlama yapamayan ve yerleşim düzenini kontrol edecek mekanizmaların bulunmaması nedeniyle (Müsiad, 2010), şehrin kenarlarında köy hayatı şehre eklenmeye başlamıştır.

Türkiye'de ilk gecekondu izleri 1930'lu yıllarda Ankara da görülmeye başlanmıştır. Ankara ili ile ilgili olarak 1948 yılında çıkarılan "5218 sayılı kanun Ankara Belediyesine, gecekonduların durumunu ıslah edeceklere ve yeniden konut yaptıracaklara ucuz arsa dağıtmak yetkisi vermekteydi" (Kaya, 1989 s.861). Ancak bugün yürürlükte olmayan bu kanunun, çıkarıldığı zaman uygulanamadığını görmekteyiz. 1945-50 döneminde gecekondular yoksulluk içinde ve dağınık bir baraka görünümünde iken 1950'lerden itibaren mahalle şeklinde kente eklenme süreci başlamıştır.

Aynı yıllarda gelişmeye başlayan kentli girişimci sınıf, şehirlerin ihtiyacı olan ve daha çok para kazanabileceğini düşündüğü nitelikli konut inşa etme işine başlamıştır. İnşaat patlaması sonucunda köylerden gelen işçiler bu sektörde istihdam olanağını yakalamışlardır. 1955'ten sonra şehre göçün yoğunlaşması nedeniyle şehre yeni gelenler de konut yetersizliği ile karşılaşmışlardır (Müsiad, 2010).

İlk gecekonduları yapan göçmenler, kısa süre sonra köylerine haber göndererek ilk etapta akrabalarını daha sonra köylülerini kendi bulundukları mahalleye, kapı komşusu olarak getirmişlerdir. Gecekondu sakininin buradaki amacı "hemşehrilerine yakın olmak, yakınlarının desteği sayesinde güçlerini artırabilmek, birlik ve beraberliği bozmayacak ve uyumsuzluk çıkartmayacak kişileri toplayabilmektir" (Ayata, 1989 s.103). Köyden büyük şehirlere gelen köylü göçmenlerin bu şehirlerde daha iyi para kazanmaları ve büyük "kentlerin eğitim ve sağlık alanlarında sağladığı imkânlar kır insanını kente çekmede rol oynayan en önemli etmenlerdendir" (Kongar, 2002).

Bu durum hemşehri çoğunluğuna dayanan gecekondu mahallelerini ortaya çıkarmıştır. Araştırmamıza konu olan Boğaziçi Semti 1958 yılında başta Kırşehir'in Sofrazlı Köyü ve Çayağzı Kasabası ile Çorum'un Kavşut Kasabasından gelen göçmenlerin hemşehrilik dayanışması sonucu ve "başımızı sokacak bir evimiz olsun" düşüncesiyle ortaya çıkmıştır (Duran ASLAN, kişisel görüşme, 21 Nisan 2013).

Hemşehrilik bağının güçlü olduğu, yardımlaşma içindeki gecekondu sakini, bu dönemde başka boş arsaları da sahiplenip, fırsatını buldukça gecekondusunu dikmiştir. Kent nüfusu içinde artan nüfus oranları, seçim sonuçları üzerinde ciddi bir etkileri olması sonucunu doğurmuştur. Oy potansiyellerini, fark eden gecekondulular seçim zamanlarını iyi değerlendirerek mahallelerinin büyümesini, gelişmesini sağlamıştır. (Duran ASLAN, kişisel görüşme, 21 Nisan 2013).

1960-1970 yılları arasında gecekondu sakinleri ikinci ve üçüncü evlerini yaparak ve bu evlerini yeni gelenlere kiraya vererek gelir sahibi olmuşlardır. Bundan sonra gecekondu mahalleleri içinde de gelir farklılıkları oluşmaya başlamıştır (Müsiad, 2010), Artık günümüzde gecekondu "bir gecede kondurulan" ve geçiciliği ifade eden, köyden göç edenlerin konutu değildir; kalıcıdır, dönüşmekte, apartmanlaşmaktadır. Bir zamanların "kendilerine ait olmayan arazi üzerine imar kurallarına uyulmadan yapılan yasal olmayan konutlar" olarak tanımlanan gecekonduları bugün, çıkarılan ıslah imar planları ile yasallaştırılmakta, formel konut piyasası içine çekilmektedir (Erman, 2004).

1980'li yıllardan itibaren artık tek katlı gecekondular yerini, apartman şeklinde olan imarsız çok katlı gecekondulara bırakmaya başlamıştır. Ortaya yeni çıkan bu gecekondu türünü "apart-kondu" olarak tanımlamak çok da yanlış olmayacaktır. Bu durum daha sonraki yıllarda çok katlı gecekondulara dönüşecek ve gecekondu sorunun katlanarak artmasına sebep olacaktır (Bayraktar, 2006).

Gecekondular ilk ortaya çıktığında şehrin dışında, şehirlerin kırsal arazileri üzerinde inşa edilmiş, ancak bu bölgeler aldığı göç neticesinde büyümüş, semt halini almış, şehir ile bütünleşmiş, nihayetinde şehrin ortasında kalmıştır (Duran ASLAN, kişisel görüşme, 21 Nisan 2013). Bununla birlikte, sanayi semtlerinde, fabrikalar çevresinde türemiş ve çoğalmış; ayrıca denetiminden uzak kesimlerindeki arsalar üzerinde de gecekondu oluşumları görülmüştür. Ankara, İstanbul, İzmir ve Adana gibi büyük şehirlerimizde başlayan gecekondulaşma kısa süre içinde Bursa, Samsun, Diyarbakır ve Erzurum'a yayılmıştır. Daha sonra Antalya, Mersin gibi turizm bölgeleri de gecekondu işgaline uğramıştır. Günümüzde pek çok şehrimizde gecekondu sorunu yaşandığı görülmektedir (Müsiad, 2010).

2.2.2 Gecekondu Bölgelerinde Sosyo-Kültürel Hayat

Gecekondularda yaşayanlar, insanın çevreye entegre olma kabiliyetiyle köy ve kasaba yaşamından öğrendiklerini şehir kültürü içerisinde eritmenin çabası içerisine girmişler, bunun sonucunda da farklı bir kentli profili ortaya çıkmıştır. Gecekondularla birlikte gelişen bu yeni olguya "gecekondu kültürü" denilmektedir (Doğan, 2009). "Büyük kentlerimizde gün geçtikçe yaygın ve egemen olan bu kültür, maddi ve manevi her kentsel öğeden etkilenmektedir" (Keleş, 2004 s.569). Gecekondularda yaşayan insanlar kendilerine özgü bir de alt kültür yaratarak kentin bir başka yüzünü

oluşturmaktadır (Gürkan, 2000 s.9). Kırsal bölgelerden şehirlere göçenlerin kente uyum için geliştirdikleri mekanizma "hemşehrilik dayanışması" dır (Heper, 1983 s.60). Şehirleşme, akrabalık bağını zamanla gevşetmesine rağmen, gecekondu bölgelerinde "hemşehrilik" kavramının gücünü korumaya devam ettiği gözlenmektedir (Heper, 1983 s.60).

Gecekondulularda yaşayan insanların yenidünya umutları arasında köylerine tekrar dönmek hayalleri bulunmamaktadır. Geleceklerini kentte planlamaktadırlar, çocuklarını okutmak, daha iyi semtlerde oturmak, daha iyi işlerde çalışmak vb. istemektedirler. Yapılan araştırmalar, kentlerimizdeki gecekondulu nüfusun çocuklarının birinci kuşak gecekondululardan daha yüksek eğitim seviyesinde olduklarını göstermiştir (Mutlu, 2007 s.38).

Köyden şehre göçen ve gecekonduya yerleşen aileler, köye nispeten daha iyi beslenme, giyim, sağlık ve temizlik imkânlarına kavuşmakta, bu durum da tüm zorluklarına rağmen şehirde kalıcı olma isteğini perçinlemektedir. Gecekondu bölgelerinde okuryazarlık düzeyinin, daha gelişmiş semtlere oranla düşük olmasına karşın Türkiye ortalamasının üstünde olduğu görülmektedir. Şehir hayatıyla birlikte gecekondulu ailelerde eğitim ve öğretimin önemi artmış bu durum çocuklarının öğrenim ve eğitim yaşamında olumlu gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. (Müsiad, 2010).

Gecekonduda yaşayanların köy yaşamı ile kent yaşamı arasında bir geçiş süreci içinde oldukları görülmektedir. Bu geçiş süresinde aileler eski alışkanlıklarına, gelenek ve göreneklerine uzun yıllar bağlı kaldıkları dolayısıyla da geçiş sürecinin de ağır işlediği bilinmektedir. Bu durumun kanıtı olarak özellikle yakın tarihte köyden şehre göçenlerin, başlık parası, çeyiz hazırlama gibi gelenek ve göreneklerini de yaşamaya devam etmeleri, köylerini daha sık ziyaret etmeleri ve kışlık yiyeceklerinin bir kısmını da köylerinden getirmeleri gösterilebilir (Müsiad, 2010).

Gecekonduda yaşayanlar çeşitli nedenlerden dolayı tam olarak şehir hayatının imkânlarından yeterince faydalanamamışlardır. Böylece gecekonduda yaşayanlar olumsuz davranışların karanlık dünyasına itilme tehlikesiyle karşı karşıya kalmışlardır. Bu durum gecekondu bölgelerinde bir başka olgu olan "suç"u ön plana çıkarmıştır. Sağlıksız koşullarda ve ekonomik yetersizlikler içinde yaşayanlar için; kent olanaklarından yeterince yararlanamamalarının doğurduğu tepkinin suça itici bir neden olduğu söylenebilir (Müsiad, 2010).

Hancı (1995) "Gecekondulaşma ve Çocuk Suçluluğu" adlı incelemesinde, gecekondu bölgelerinde suçluluk oranının yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Çalışmada; 1991-1993 yılları arasında İzmir Çocuk Mahkemesi'nde davası sonuçlanan ve Büyükşehir Belediye sınırları içindeki semtlerde oturan 2 bin 466 çocuğun oturdukları adresler ayrı ayrı incelenmiştir. Bunun sonucunda; suç işlediği iddiasıyla yargılanan çocukların %57,9'unun gecekonduda, %12,3'ünün de kısmen gecekondu olan semtlerde yaşadığı görülmüştür. Gecekondu ve kısmen gecekondu bölgelerinde yaşayan çocukların toplam oranı ise %70,1'dir (Hancı, 1995)

Gecekonduda oturan nüfus oranlarıyla, suç işleyen nüfus oranları karşılaştırıldığında ince istatistik hesaplarını gerektirmeyecek bir biçimde karşımıza çıkan anlamlı sonuçlar, gecekondulaşmanın çocuk suçluluğunda etkili bir faktör olduğunu göstermektedir (Hancı, 1995).

Şehre yeni göçen insanları bekleyen sağlıksız konut ortamı ile birlikte diğer bir sorunda kayıt dışı sektörde düşük ücretlerle istihdam sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum, gelir dağılımı adaletsizliğini ortaya çıkarmakta ve genel yaşam standartlarını düşürmektedir. Özellikle göç sonrasında kentlerde karşılaşılan olumsuz koşullar, çocuk işçiliğinin yaygınlaşmasına yol açarak bir taraftan çocukların eğitimden uzaklaşmasına, diğer taraftan her türlü ihmal ve istismara açık hale gelmelerine ve böylece ruhsal ve bedensel sağlık sorunlarıyla karşı karşıya kalmalarına sebep olmaktadır (Müsiad, 2010).

Göç etmeyip kırsal alanda kalan ve gelirini çoğunlukla tarım sektöründen elde edenler düzensiz bir gelirle yaşamaya devam etmektedirler. Ancak şehre gelenler bir süre sonra daha yüksek gelir elde etme şansı bulmakta, bu durum bir sınıf atlama şansı ortaya çıkarmaktadır (Yücel, 2011), bu sonuç kır insanının şehre olan ilgisini hep canlı tutmaktadır.

Gecekondulu aileler şehirde yaşadıkları hayatın zorluğuna ve olumsuz şartlarına yenilmemek için şehir hayatının vermiş olduğu olanaklara dört elle sarılmanın yollarını geliştirmenin çarelerini düşünmüşlerdir. Bu düşünce onlara gelecekle ilgili tüm hayallerini de şehir hayatına göre planlamalarını sağlamıştır. Artık köylerine dönmeyi istememektedirler (SERKA, 2012 s.159).

Kongar 2001 yılında yayımlanan çalışmasında; Gecekondu halkının geleceğe, ilişkin beklentilerinin oldukça yüksek olduğunu, gecekondularda yaşayan kişilerin kendilerine güvenini ve yaşama karşı gerçekçi yaklaşımlara sahip olduğunu, hemen hemen bütün ailelerin, çocuklarının yüksek bir eğitim alarak, daha iyi bir mahallede, daha iyi konut koşullarında ve daha üst gelir düzeyinde yaşayacaklarını düşünmekte olduğunu, ayrıca yükseköğrenimin erdemlerine inanmakla birlikte çocuklarını, okuyabildikleri düzeye kadar desteklemek istediklerini ortaya koymuştur. Yapılan araştırmalar bu bilgileri destekleyerek, kentlerimizdeki gecekondulu nüfusun çocuklarının birinci kuşak gecekondululardan daha yüksek eğitim seviyesinde olduklarını göstermiştir (Mutlu, 2007 s.38).

2.2.3 Gecekondu Bölgelerinde Eğitim

Köylerden şehirlere göçen gecekondulular, ilk başta karşılaştıkları iş bulma ve barınma problemini çözdükten sonra, çocuklarının geleceğini düşünmeye başlamaktadır. Çünkü Türkiye'de kırsal kesimlerde temel eğitiminden fazlasını almak imkânsız denecek kadar zordur. Bu durum kente göçen ailelerin çocuklarını daha üst öğrenim kurumlarına göndermelerine imkân sağlamıştır. Aslında "kente göç nedenleri arasında çocukların okutulması isteği de yer almaktadır" (Özçelik, 2010 s.30).

Gecekondu bölgelerinde aileler, çocuklarının eğitim hayatına devam etmesi için çok isteklidirler, bu isteğin arka planında özellikle "babalarda tahsil yapamamanın verdiği eziklik ve pişmanlık" ve "kendi hayatlarında özledikleri eğitim durumlarım çocuklarında görme" isteği yer almaktadır (Doğan, 1993 s.27). Ancak ailenin ekonomik durumunun yetersiz olduğu durumlarda çocukların eğitim almak yerine ailelerine ekonomik destek amacıyla, çalışmaya başladığı ve ülkemizin bir başka gerçeği olan "çocuk işçiliği" probleminin de çıkış yerinin gecekondu mahalleleri olduğu görülecektir. (Müsiad, 2010)

"Gecekondu bölgelerinde yetişen çocuklar bulundukları şehrin eğitim imkânlarından faydalanmakla beraber tahsil durumları şehirli kesimden düşük kalmaktadır" (Doğan, 1993 s.24). Gecekondu bölgelerinde yaşayan çocukların diğer şehirli çocuklara oranla ortaya çıkan başarısızlığını ebeveynlerinin eğitim seviyesinden kaynaklı olduğunu düşünmek mümkündür. Araştırmalar gecekondu bölgelerinde babaların eğitim seviyesinin şehir ortalamasına daha yakın olmakla birlikte annelerin eğitim seviyelerinin daha çok köy özelliği taşıdığını, bu sonuç ise gecekondu bölgelerinde

anne ve babaların eğitim durumları arasında belirgin bir fark olduğunu göstermektedir (Doğan, 1993). Bununla birlikte "zaman içinde yapılan araştırmalar, kentlerimizdeki gecekondulu nüfusun çocuklarının birinci kuşak gecekondululardan daha yüksek eğitim seviyesinde olduklarını göstermiştir" (Demirci 2013 s53).

Yapılan araştırmalar göstermiştir ki "gecekondularda yaşayan çoğu ilkokul mezunu anne-babalar, çocuklarının iyi bir eğitim alarak daha iyi konutlarda ve daha çok imkâna sahip olarak yaşamalarını istemektedirler" (Okur, 2004 s.36). Ailelerin çocukları için istedikleri meslekler ise doktorluk, mühendislik, öğretmenlik, avukatlık olarak sıralanmaktadır (Okur, 2004).

Her ne kadar gecekondulu aileler yeni taşındıkları bölgelerde köyden daha iyi bir eğitim imkânına sahip olsalar da ve bu ailelerin çocukları arasında daha evrensel hayallere doğru bir kayış olsa da gecekondulaşma, gecekondu mahallelerinde eğitim alanında bazı ciddi aksaklıkları da beraberinde getirmiştir. Köyden göçen insanların oluşturduğu gecekondu mahalleleri, şehirlerimizdeki eğitimin niteliğinin olumsuz yönde etkilenmesine neden olmuştur. Hızlı kentleşme daha fazla derslik ihtiyacını ve kalabalık sınıflar gerçeğini ortaya çıkarmıştır. "Ülkemizdeki hızlı nüfus artışı, eğitime giderek daha fazla kaynak ayrılmasını gerektirmiştir." (Özçelik, 2010 s.12). Ülkemizdeki plansız ve hızlı kentleşme bir taraftan boş kalan, öğrencisizlikten kapanan köy okulları diğer taraftan kalabalık sınıflı şehir okulları gerçeğini ortaya çıkarmıştır. "Bu durum, okul, öğretmen, araç gereç sayısının yetersizliğine ve öğrencilerin başarısızlığına yol açmaktadır." (Özçelik, 2010 s.11)

2.3 Kentsel Dönüşüm

Kentsel dönüşüm, işlevini yitirmiş mekânlara yeniden fonksiyon kazandırılması, kent içindeki sağlıksız ve kaçak yapıların yenilenmesi, doğal afetlerden etkilenecek yapıların başka kullanım alanlarına dönüştürülmesi, kentsel işlevlerin doğru şekilde tanımlanarak bir plan dâhilinde dönüştürülmesi, kentsel altyapının yenilenmesi ve geliştirilmesi konularını içermektedir (Kuzu, 2004 s.253).

Başta Avrupa'da olmak üzere 19. yüzyıldan beri kent içerisinde kalan kent düzeninden uzak çöküntü bölgesi olarak tabir edilen bölgeler bir dönüşüm sürecinden geçirilerek kente uygun hale getirilmeye çalışılmıştır. "Kentsel dönüşüm uygulamaları

kentlerdeki çöküntü bölgelerinin yeniden canlandırılmasına ve kent halkının yaşam kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmaktadır" (Görün ve Kara, 2010).

İlk ortaya çıktığı zamanlarda gecekondular, göçerlerin henüz geldikleri kentlerdeki barınma sorununa masum bir çözüm iken, devletin zamanında doğru müdahaleyi yapamaması, imar ve gecekondu afları, hemşehrilik dayanışması vb. nedenlerle zaman içinde kentlerin çevresini sarmış, kent nüfusunun çoğunluğunu barındıran yapılara dönüşmüştür. Bu oluşum belli "bir müddet sonra nüfus artışı karşısında kentin gelişme akslarının tıkanmasını, kentin planlı ve sağlıklı gelişmesini önlemiştir" (Deliktaş, 2006 s.28).

Gecekondu oluşumlarına karşı hükümetler ise en kolay yöntemi seçmiş, 1953 yılından itibaren 6188 (1953), 775 (1966), 1990 (1976), 2805 (1983), 2981 (1984) 3290 (1986), 3366 (1987), sayı ve tarihli yasal düzenlemelerle gecekondular affedilmiş ve bu alanlar söz konusu yasal düzenlemelerde tanımlanan ıslah imar planı uygulamaları ile düzenli konut alanlarına dönüştürülmeye; kentsel mekâna dâhil edilmeye çalışılmıştır (Üstün, 2008).

2.3.1. Kentsel Dönüşümün Amaçları

Kentsel Dönüşümün Roberts (Robert, 2000'den aktaran Şişman ve Kibaroğlu, 2009) tarafından belirlenen beş temel amacı üzerinde durulmaktadır;

1. Kent alanlarındaki bozulmanın en önemli nedenlerinden biri de toplumsal bozulmadır, bu nedenle kentsel dönüşüm çalışmaları toplumsal bozulmayı da önleyebilmelidir.

2. Kentsel dönüşüm çalışmaları büyüyen, gelişen şehirlerin değişim ihtiyaçlarına göre şekillenmelidir.

3. Kentsel dönüşüm çalışmaları çöküntü bölgelerinin, ekonomik gelişmesini de öngörmelidir.

4. Kentsel dönüşüm çalışmaları planlanırken kent alanları gereksiz yere genişletmekten kaçınılmalıdır.

5. Kent politikalarının şekillendirilmesinde daha çok paydaşın söz sahibi olmasına olanak sağlanmalıdır.

Dünya kentlerinde çöküntü alanı denilen, kentin içinde kalmış ancak kente de yabancı kalmış, düşük gelirli, bağımlı kişilerin çoğunlukla yaşadığı ekonomik canlılıktan yoksun bölgelerin, rehabilite edilmesi kentsel dönüşüm olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye'de bu durumu en çok karşılayan bölgeler ise gecekondu mahalleleridir. Ülkemizde ise kentsel dönüşüm Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇSB) tarafından; "...öncelikli hedef olarak afet riski altındaki yapılarda, can ve mal kayıplarını önlemek aynı zamanda; hayat kalitesini arttırmış, enerji tasarrufuna ve çevreye duyarlı yerleşim alanları oluşturmuş ve yarın marka şehirleriyle ön plana çıkan bir Türkiye" (http://www.kentseldonusum.gov.tr) hedefiyle planlanıp, çeşitli kanun ve yönetmeliklerle desteklenmiştir. Kentsel dönüşüm, son yıllarda Türkiye'de giderek artan bir ivme kazanmıştır.

2.3.2. Kentsel Dönüşümde Kullanılan Uygulama Biçimleri

"Kentsel dönüşüm, mevcut kent yapısının yenilenmesi için yapılan uygulamaları içinde toplayan genel bir kavramdır." (Ertaş, 2011 s.4). Ancak, bu uygulama biçimlerinin tanımlanmasında ve Türkçeye çevrilmesinde pek çok farklı görüş ve tanım ortaya çıkmaktadır (Ertaş, 2011).

2.3.2.1.Kentsel Yenileme/Yenilenme (Urban Renewal/ Renovation)

"Var olanın yıkılıp yeniden yapılması anlamına gelen kentsel yenileme, birinci ve en radikal dönüşümdür" (Tekeli, 2011). Renovation sözlük anlamı ile; "yenileme, tazeleme" olarak ifade edilmekteyken, renewal "yenileme, tamir, yenileşme, canlanma" anlamlarında; urban renewal ise "kenti yeniden oturulabilir şekle koyma" anlamına gelmektedir (Öz, 2009 s.6).

Yenileme kavramı, kentsel yenileme, yerleşme düzeni ve mevcut yapıların durumu bakımından koşullarında iyileşme olanağı bulunmayan, ekonomik ve estetik ömrünü doldurmuş alanlardaki yapıların tümünün veya bir kısmının yıkılarak yeniden inşa edilmesi sürecidir (Koçak ve Tolanlar, 2008). Yenileme kavramından, tüm bir yerleşmenin kalitesini yükseltmek amacına dayalı daha fiziksel bir müdahale anlaşılmaktadır. "Kamusal açık alanların sağlıklaştırılması, ulaşım ve altyapı

düzenlemelerinin iyileştirilmesi de bu yenileme kavramının içerisinde yer almaktadır" (Özden, 2008).

Ankara da uygulanan "Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi" kentsel yenileme çalışmalarına güzel bir örnektir. Bu proje ile gecekondularla istila edilmiş vadi alanı, başkente yaraşır bir kentsel yeşil alan haline dönüşmüş, çağdaş, yeşil bir kent parçası yaratılmıştır (Uslu ve Yetim, 2006).

2.3.2.2.Yeniden Geliştirme /Kentsel Yeniden İnşa (Redevelopment)

Yeniden geliştirme, ekonomik ve yapısal özellikleri iyileştirilemeyecek ölçüde yıpranmış, kötüleşmiş olan alt gelir gruplarının konutlarının yıkılıp bu bölümlerin yeniden tasarlanması (Kara ve Palabıyık, 2009); yıkılan yapılardan elde edilen toprağın yeni kullanışlara ayrılması, "…sınırları önceden belirtilen belli alanlarda hem yapıların hem de bölgelerin bir bütün olarak, yitirmiş bulundukları ekonomik ve toplumsal değerleriyle fiziksel ölçülerine kavuşturulması…" (Keleş, 2012) şeklinde tanımlanmaktadır. Bu uygulama "uzun dönemde arazi kullanışı ve nüfus politikalarını yansıtan, kent ölçeğinde bir nazım plana uygun olarak evvelce inşa edilmiş bir alanı istimlâk etme, bu alanı temizleme ve yeniden yapma, mevcut arazi kullanışını ve nüfus dağılım şeklini değiştirme ve elden geçirme" (Çetiner, 1981'den aktaran Özden, 2008 s.177) sürecini ifade etmektedir. Bu uygulama biçimi, maliyetinin yüksekliği nedeniyle eleştirilere hedef olmakla birlikte kentsel yenilemede sıkça başvurulan bir yöntemdir (Özden, 2008). Gecekonduluların çok katlı binalar üretmesi bir yeniden yapılandırma (redevelopment) süreci olarak tanımlanabilir (Ataöv ve Osmay, 2007).

2.3.2.3.Temizleme (Clearence)

Alt gelir gruplarının yaşadığı bölgelerdeki konutların ve diğer yapıların sağlığa aykırı niteliklerinin giderilmesi olarak da tanımlanan temizleme (clearence), bir başka ifadeyle "çöküntüye uğrayan kentsel alan parçasındaki fiziksel dokunun tümüyle yıkılıp yeni bir doku haline getirilmesi olarak tanımlanabilir" (Özden, 2008). Günümüzde başta kamulaştırma bedellerinin yüksek olması ve yerlerinden ayrılmak zorunda kalan alt gelir grubu yerleşimcilerin yaşadığı problemler nedeniyle çok fazla uygulanmayan bu yönteme, ancak gerekli olduğunda küçük ölçekli uygulamalarla başvurulmaktadır (Özden, 2008).

Kentsel dönüşümün ilk ortaya çıktığı yıllarda (slum clearence) sefalet yuvalarının temizlenmesi amacıyla İngiltere de en çok kullanılan bu yöntem, Amerika'da da uygulanmış, ancak sonradan maliyetlerinin yüksekliği nedeniyle terk edilmiştir (Özden, 2008). Ankara da uygulanan Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm projesiyle birlikte bu bölge gecekondulardan tamamıyla arındırılmış bölgeye farklı bir kentsel doku kazandırılmıştır. Bu yönüyle bu proje aynı zamanda temizleme yönteminin uygulandığı bir projedir.

2.3.2.4.Yeniden Canlandırma (Revitalization)

Eski canlılığını kaybetmiş kentsel alanların, özellikle de tarihi kent merkezlerinin alınacak sosyal önlemlerle yeniden canlılık kazanmasını sağlamaktır (Şahin, 2003). Sosyo – kültürel, ekonomik ya da fiziksel açıdan bir çöküntü süreci yaşamakta olan kentsel alan parçalarının, çöküntüye neden olan faktörlerin ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesi sonucu alanın tekrar hayat döndürülmesi, canlandırılması yöntemidir (İlkme, 2008).

Yeniden canlandırmaya en iyi örnek Ankara Altındağ'da Hamamönü ve çevresinde yapılan canlandırma çalışmalarıdır. Bu çalışmalar neticesinde Ankara tarihi için çok önemli olan ancak şehrin ortasında fiziki ve ekonomik çöküntü yaşayan bölge turizme kazandırılmış bölgeye ekonomik canlılık gelmiştir.

2.3.2.5. Kentsel Koruma (Presarvation- Conservation)

Kentsel koruma, kentlerde yer alan tarihi, kültürel değeri olan yapıların karşılaşabileceği olumsuzluklara karşı korunup, güvenceye alınmasıdır.

Kentsel koruma, toplumun kültürel mirasını yansıtan kentin fiziksel öğelerinin zamanla yok olmasının engellenerek sağlıklaştırılıp modern kent dokusuna uyarlanmasıdır. Kentsel koruma ikiye ayrılmaktadır Özgün niteliği ile koruma "Preservation", sınırlı değişimle koruma "Conservation" olarak adlandırılır (Demirkıran, 2008). Kentsel koruma projeleri aynı zamanda rehabilitasyonun da kullandığı sürdürülebilirlik esaslı projeler (Gün, 2013) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ankara'da Hacı Bayram Cami çevresi, 1980 yılında "I. Derece Kentsel Sit Alanı" olarak belirlenmiştir. Ankara Şehri İmar Müdürlüğü' nün (AŞİM) 1983 yılında başlattığı

"Ankara Tarihi Kent Dokusu Koruma Geliştirme ve Planlama Çalışmaları" (Tunçer, 2000) ile koruma amaçlı çalışmalar başlamıştır.

Ankara'da Hamamönü bölgesinde, Mehmet Akif Ersoy'un İstiklal Marşını yazdığı ev olan Tâceddin Dergâhı 2008 yılında Koruma Kurulu gözetiminde restore edilmiş böylece bu tarihi yapı, yok olmaktan kurtarılmış, ayrıca yapılan çevre düzenlemesi ile kente kazandırılmıştır.

2.3.2.6. Sağlıklaştırma (Rehabilitation)

Rehabilitasyon, planlı olarak gelişmiş ancak zamanla yıpranmış, yoğunluğu artmış ve işlevlerini yerine getiremeyen bölgeleri tekrar değerli hale getirme yöntemi (Karadağ, 2008). Eski kent dokusunun ve çöküntü alanlarının kısmi yenileme ile kullanıma açılması olarak ifade edilmektedir (Şahin, 2003). Eski haline getirme, esenleştirme, ıslah etme gibi kavramlarla da ifade edilen rehabilitasyon, kentin planlı olarak geliştirilen, ancak zamanla çöküntü haline gelen alanlarına tekrar değer kazandırılması (Yaman, 2011), olarak tanımlanmaktadır.

Büyük ölçekte başarı yakalamanın zor olduğu bu yöntemin Ankara'da Ulus Tarihi Kent Merkezi Yenileme Alanı Projesi - Hacıbayram Cami bölgesi, Hamamönü Koruma Projesi vb. projelerinde başarıyla uygulandığı görülmüştür.

2.3.2.7. Soylulaştırma (Gentrification)

Kentsel Dönüşüm kavramının en çok eleştirilen yöntemi soylulaştırma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu kavram; "mutenalaştırma", "seçkinleştirme", "burjuvalaştırma", "nezihleştirme", "centrifikasyon" gibi birçok kavramla da ifade edilmektedir (Özden, 2008).

Soylulaştırma alt ekonomik sınıftan vatandaşların oturduğu bölgelerin zamanla daha üst ekonomik sınıftan bireylerin yerleşmesiyle önceki sahiplerinin isteyerek ya da istemeyerek yaşadığı bölgeyi terk etmesidir (Uysal, 2006), mülkiyet değerlerinin el değiştirmesi, "sosyoekonomik yenileme" (Özden, 2008) olarak ifade edilmektedir.

Ankara'daki Dikmen Vadisi projesi olmak üzere Çankaya ve yakın çevresindeki dönüşüm zamanla, yükselen konut fiyatları, yüksek kiralar, yüksek aidat ücretleri gibi

nedenlerle toprak sahibi vatandaşların daha mütevazı semtlere taşınmasına, onlardan boşalan bölgelere ise daha üst gelir seviyesine sahip insanların yerleşmesine neden olmakta bu durumda istemeden de olsa bir soylulaştırma örneği olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3.2.8. Kentsel rönesans (Urban renaissance)

Kentsel rönesans, kentlerde sorun oluşturan mekânsal, kültürel etmenlerin ortadan kaldırılıp bu alanlardaki nüfus kaybının önlenmesi amaçlı yürütülen uygulama şeklidir. Avrupa Konseyi 1980'li yıllarda bu türden önleyici politikalar geliştirmek ve yaşam kalitesini arttırmak için Avrupa Kentsel Rönesans Kampanyaları adıyla projeler başlatmıştır (Özden, 2008). Kentsel fiziksel çevrenin geliştirilmesine, mevcut konut alanlarının iyileştirilmesine, kentlerde toplumsal ve kültürel olanakların yaratılmasına ve toplumsal kalkınma ile halk katılımına dayanan "European Campaign for Urban Renaissance" çalışmaları sonucu ortaya çıkan belgede (Duru, 2005) Avrupa Konseyi'nin 1981 yılında başlattığı kampanyanın adı, yıkıp yeniden yapma anlamı taşıyan Urban Renewal iken Urban Renaissance olarak değiştirilmiştir (Özden, 2008). Kentsel Rönesans yaklaşımı kentsel mekânı, insanları ve kültürü birlikte ele alıp kentsel değerleri muhafazaya çalıştığından kentsel yaşam yeniden canlandırılmaktadır (Yaman, 2010).

2.3.2.9. Yeniden üretim (Regeneration)

"Kentsel dönüşüm" kelimesi dilimize yabancı dilden geçtiği için pek çok farklı tanımda ortaya çıkmakta ve bu tanımlar birbirine girmektedir. Bu tanımlardan birisi de "yeniden üretim" dir. Tümüyle yok olmuş, bozulmuş, köhnemiş, çöküntüye uğramış alanlarda yeni bir dokunun yaratılması yeniden üretim (regeneration) olarak tanımlanmaktadır (Özden, 2008). Ancak, ıslah edilebilecek alanların iyileştirilerek yeni bir doku kazandırılması da bu sürecin bir parçasıdır ve genel olarak kentsel dönüşüm olarak kullanılan kavram buna denk gelmektedir (Özden, 2008).

Türkiye'deki kentsel dönüşüm çalışmalarının büyük bir bölümü, yeniden üretim (regeneration) türünde dönüşümlerdir. Ankara da Yeni Mamak Projesi 50 bin gecekonduyu yıkıp yerine yapacağı modern kent söylemi ile dünyadaki en iddialı proje olma özelliğine sahiptir (http://www.mamak.bel.tr).

2.3.2.10. Tazeleme- parlatma (Refurbishment)

Bir başka kentsel dönüşüm uygulama türü ise tazeleme- parlatma (refurbishment) dır. Bu uygulama türü kentin tarihi alanlarında, kent mobilyaları ve peyzaj elemanlarının kullanılarak tarihi bölgelerin yeniden canlandırmasını hedeflemektedir (Polat ve Dostoğlu, 2007).

Ankara'da tarihi Hacıbayram Cami bölgesinde yapılan meydan çalışmaları tazeleme – parlatma (refurbishment) türüne örnek gösterilebilir.

Bu uygulama türlerine ek olarak;

Düzenleme, kentsel alanlarda meydana gelebilecek değişmeleri öngörüp, kamu yararına düzenleme yapmak olarak tanımlanabilir.

Kalitenin yükseltilmesi (upgrading) uygulamasında ise, yaşanılan fiziksel çevrenin çevre sakinlerince iyileştirilmesinin nüfusun sosyoekonomik yapı ve statüsünde önemli dönüşümler yapmadan gerçekleşmesidir (Ertaş,2011)**.** Bu uygulama türünde soylulaştırmadan farklı olarak dıştan müdahale yerine, iç müdahalelerle yapılması ön plana çıkmaktadır (Özden, 2008).

Entegrasyon uygulanmasında kent kimliğinin korunarak mevcut dokuya yenilerinin eklenmesiyle ve yerel halkın da dönüşüme katkı vermesiyle gerçekleştirilen bir zenginleştirme olarak tanımlanmaktadır (Yaman, 2011). Bu yöntem, "bir bölgedeki mevcut dokuya yeni aktivite ve binaların eklenmesi" şeklinde tanımlanan bir eylem türü (Polat ve Dostoğlu, 2007) olarak tanımlanmaktadır.

Yukarıdaki tanımlar ve verilen örneklerden de görüldüğü gibi uygulama biçimleri iç içe geçmiş durumdadır. Şüphesiz bu durumda kavramları Türkçeye çevirirken ortaya çıkan dil farklılığının katkısı büyüktür. Bununla birlikte bir projede birden fazla yöntemde uygulanabilmektedir.

2.4. Kentsel Dönüşümün Tarihsel Gelişimi

2.4.1. Dünyada Kentsel Dönüşüm

Kentlerin tarihi M.Ö 6000 yıllarına kadar dayanmaktadır. 19. yüzyılın ikinci yarısında sanayileşmeyle birlikte kırsal kesimlerden kentlere yoğun bir göç dalgası oluşmuştur. Bu durum zamanla olumsuz yasam koşullarına ve devamında da bu bölgelerin sağlıklaştırılması yönünde projeler üretilmesine, yasal düzenlemelere gidilmesine neden olmuştur (Sönmez, 2005).

İlk kentsel dönüşüm uygulamaları İngiltere'de uygulanmıştır. Şehrin merkezinde kalmış şehrin güvenliğini tehdit eder hale gelmiş olan "slum"ların temizlenmesi (slum clearence) ilk kentsel dönüşüm hareketi olarak karşımıza çıkmaktadır.1940'lara kadar devam eden bu yaklaşım, yoksul insanların barınma sorunlarını çözmekten öte, başka bir seçenek gösterilmeden, yerlerinden edildiği gerekçesiyle eleştirilere maruz kalmıştır (Gümüşboğa, 2009). Yine 1950'lerde Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve İngiltere de merkezi bölgelerde fakirlerin yaşadığı yerlerin yıkılıp yerine zenginler için konut yapılması tarihe "Buldozer Dönemi" olarak geçmiştir. Ancak bu durum büyük eleştirilere hedef olmuştur (Gümüşboğa, 2009).

1940 yılında İngiliz Hükümeti, düşük standartlı konutları içeren kent içi mahallelerin; okul, açık alan, ticaret ve sosyal donatıları barındıran mahallelere dönüştürülmesi amacıyla yıkıp yeniden yapmaya dayalı ilk mahalle yenileme modelini geliştirmiştir (İnce, 2006).

1950'lerdeki buldozer yöntemi ile temizleme rahatsızlık yaratmıştır. 1960'larda temizleme operasyonlarına karsı yoğunlaşan tepkiler sonucu yerel yönetimler ve merkezi idareler daha yumuşak politikalar ve uygulamalara yönelmiştir (İnce, 2006).

1970'lerde kentsel yenilemeye karsı oluşan tepkileri azaltmak için yumuşak kentsel yenileme (soft urban renewal) yaklaşımı başlatılmış; bölgesel yıkımdan ve alanın fiziksel yapısından daha fazla sosyal, ekonomik ve kültürel yapının önemsendiği, yenilenecek bölgelerde yasayanların daha fazla dikkate alındığı bir bakış acısı gündeme gelmiştir (Yiğitcanlar, 2001).

1980'li yıllar, kamu ve özel sektörün ortaklık yaptığı dönemdir. Bu dönemde ABD ve İngiltere'de de kamu ve özel sektör ortaklığı ön plana çıkmıştır. Yine bu dönemde sağlıksız konut alanlarının yeniden yapılandırılmasından ziyade yerine otel, alışveriş alanları ve lüks konut alanlarından oluşan prestij projelerine ağırlık verilmiştir (Kocabaş, 2006). Yine bu yıllarda şehrin içinde kalmış eski sanayi bölgelerinin dönüşümü sıklıkla gerçekleşmeye başlamıştır.

1990'lı yıllarda batılı ülkelerde nüfus azalmaya başladığından, kent merkezlerinin daha yoğun kullanılması ve yeniden değerlendirilmesi amaçlı uygulamalara yönelmişler; bu tür uygulamalara kentsel yeniden doğuş (urban renaissance), soylulaştırma (gentrification), kentsel yeniden canlandırma (urban regeneration) gibi adlar verilmiştir. Bu uygulamalara son yıllarda eklenen; kent merkezlerinin canlandırılması, kaybolan mahalle kültürünün geri getirilmesi ve tarihi kent dokularının yeniden yapılandırılması gibi hususları ihtiva eden kentsel dönüşümün ise yerel yönetim ve özel sektör eli ile gerçekleştirilmesi benimsenmiştir (Üstün, 2008).

2.4.2. Türkiye'de Kentsel Dönüşüm

Türkiye'de kentsel dönüşüm çalışmalarının dünyadakinden farklı seyrettiğini söylemek mümkündür. Türkiye'deki çalışmalara bakmak için önce Osmanlı dönemindeki gelişmeleri, ardından Cumhuriyetin ilk yıllarındaki Ankara'nın planlaması çalışmalarına bakmak gereklidir.

2.4.2.1 Cumhuriyet Öncesi Dönem

1840'lı yıllarda Osmanlı da kent planlaması çalışmalarının başladığı bilinmektedir (Tekeli, 2006). 1836-1837 arasında Von Moltke tarafından yapılan ilk planlama çalışmalarının paralelinde de ilk imar talimatnamesi niteliğindeki 1839 tarihli "ilmühaber" yayımlanmıştır. Bunu 1848 tarihli Ebniye Nizamnamesi izlemiştir. "Şehremaneti" yani belediye yönetimi ilk olarak İstanbul'da 1855'te kurulmuştur (Tekeli, 1998).

1850'li yıllarda İstanbul'daki dönüşüme baktığımızda yangınların etkisini görmek mümkündür. Büyük yangınlarla ortaya çıkan alanlar yeniden planlanmıştır, bunlardan birisi de Luigi Storari'nin 1854'te Aksaray yangın yeri için yaptığı plandır. Daha sonra her yangın yeri için bu tür planlar yapılmıştır (Tekeli, 2006). Zaten 1848'de çıkarılan ilk

Ebniye nizamnamesi Avrupa'daki kentsel gelişmelerden esinlenmiş, bu nizamname ile ahşap bina yapımı yasaklanmış, bütün yapıların kâgir olması zorunlu kılınmıştır (Tekeli, 2006). Kent planlamasının uygulanması 1850'li yıllardan sonra İstanbul dışındaki kentlere de yayılmaya başlamıştır (Tekeli, 2009).

1877 yılında Osmanlı - Rus savaşı sonrasında elden çıkan topraklardan İstanbul'a büyük bir göç olmuştur. Daha önce göçmenler kente yerleştirilmezken bu dönemde göçmenler şehre yerleştirilmiştir. Bu dönemden itibaren, Osmanlı kentlerinde görülen, "göçmen mahalleleri" ortaya çıkmaya başlamıştır (Tekeli, 2006).

1900 – 1908 yıllarında 2. Abdülhamit, Paris Belediyesi'nin başmühendisi Bouvard'a İstanbul'un resimlerini, belirli güzergâhların, meydanların fotoğraflarını göndermiş, Bouvard da o meydanlara ilişkin düzenlemeler yapmış, İstanbul'u süslemiştir (Tekeli, 2006).

2.4.2.2 Cumhuriyet Dönemi

Cumhuriyet dönemiyle birlikte Ankara'nın şehir olarak geliştirilmesi ön plana çıkarılmış, bununla ilgili kanunlar çıkarılmış, yurtdışından uzmanlar getirtilip kent planları yaptırılmıştır.

Mustafa Kemal'in Kurtuluş mücadelesini yönetmek üzere komuta merkezini Ankara seçmesinden evvel Ankara, Ankara Kalesi civarına yerleşmiş, 20 – 30 bin nüfuslu içinden demiryolu geçen küçük bir Anadolu şehriydi. 23 Nisan 1920 de Türkiye Büyük Millet Meclisi(TBMM)'nin Ankara' da açılmasıyla birlikte Ankara askerler, memurlar, iş ve aş arayanların akınına uğramıştır, bu süreçte İstanbul küçülmüştür (Cengizkan, 2010).

1926 yılında Ankara'nın nüfusu 47 bine, 1928'te ise 107 bine ulaşmıştır. Yeni kurulan bir Cumhuriyetle birlikte ona yakışır bir başkent kurmak düşüncesi ile Berlinli mimar Lörcher'e 1924 yılında bir plan yaptırılmıştır. İlk başlarda şehri eski şehre (Ankara Kalesi civarı) yakın kurmaya çalışsa da hızlı nüfus artışıyla birlikte yeni şehir (Çankaya) bölgesi devlet yönetiminin merkezi olarak planlanmıştır (Cengizkan, 2010).

Hızla büyüyen Ankara'ya 1924-1925 Lörcher planları yetersiz kalmış Ankara'nın kırsal görüntüsü "Modern Türkiye" için tatmin edici olamamıştır. Bunun üzerine 1928-1932 Jansen Planı uygulanmış, bu plan "Yeşil Ankara" nın temeli olmuştur (Cengizkan, 2010). 1920-1950 Ankara'sına baktığımızda, gördüğümüz, "modern", "düzenli",

“programlı”, “planlamaya güvenen”, “yönetim olarak özgüvenli”, “sağlıklı çevreler yaratan”, “özel bir yasa ile yönetilmese bile başkent olmanın farkını gösteren” bir kent olma disiplinidir (Cengizkan, 2010).

1949–1951 yılları arasında “Marshall Yardımı” olarak bilinen anlaşma çerçevesinde, ABD Türkiye’ye ekonomik yardımlar yapmıştır. Özellikle tarım sektörüne giren “Marshall yardımı”, Türkiye’de tarımda makineleşmeyi sağlamıştır. Tarım sektöründeki bu yapısal değişim, gecekondulaşmayı ortaya koymuştur (Şenyapılı, 2004). Gecekondular ilk ortaya çıktığında, barınma amacıyla üretilmiştir ve rant kaygısı görülmemektedir (Oğuz, 2006).

1950’li yıllardan itibaren başlayan köyden kente göç ilk gecekondularında Ankara’da ortaya çıkmasına neden olmuştur (Öğretmen, 1957’den aktaran Mutlu, 2007 s.39). Her ne kadar belediye yönetimleri kent planlarını güncellese de gecekondulaşma süreci kent planlarından daha hızlı ilerlemiştir.

Çok partili hayata geçişle birlikte İstanbul’da eski kent dokusu yer yer yıkılarak apartmanlaştırılmış ve taşıt trafiğine uygun geniş yollar açılmıştır (Şahin, 2003). Bu uygulama ilk kentsel yenileme (urban renewal) örneği olarak kabul edilebilir (Ataöv ve Osmay, 2007).

1960’lı yıllarda gecekondular sadece barınma ihtiyacının değil aynı zamanda bir rantın simgesidir. Bu yıllarda gecekonduya göz yuman, hazine arazilerini, belediye ve diğer kamu arazilerini yağmalayan gecekonducuyu oy kaygısına kapılıp teşvik eden, özendiren ve koruyan bir devlet politikası ortaya çıkmıştır (İnce, 2006). 1966 yılında çıkartılan 775 sayılı Gecekondu Kanunu ile gecekonduların varlığı resmen kabul edilmiş, altyapı hizmetleri götürülmüş ve böylece gecekondu alanları meşrulaşmıştır (Gümüşboğa, 2009). Kent nüfuslarının hızla artması kent sınırlarını genişletmiş ve zamanla kent merkezinde kalmış olan bu yapıların arazi değerleri de artmış, bunu da apartmanlaşma (Gümüşboğa, 2009), bir başka deyişle de kentsel dönüşüm izlemiştir.

1960’ların ortalarında başlayan apartmanlaşma, 1970’lerde hız kazanmış, gecekondu bölgeleri tamamen inşaat alanları haline gelmiştir (Bayraktar, 2006). 1970’li yılların ortalarına kadar Türkiye’deki kentler, Tekeli (1999) nin ifadesiyle azman kentler olmuşlardır. Bu dönemde şehirler plansız ve çarpık bir şekilde, “yağ lekesi” halinde büyümüş ve gelişmişlerdir.

1980'lerde ise gecekondular için çıkarılan son aflar olan 2805 (1983), 2981 (1984) 3290 (1986), 3366 (1987), sayı ve tarihli aflar çıkarılmıştır. Bu dönemde artık gecekondular üstlerine kat eklenerek apartmanlaşmış, apart-kondu halini almaya başlamıştır. 1980'lerin sonunda planlı kent projeleri gündeme gelmiş, Ankara – Batıkent örneğinde olduğu gibi uygulamalar başlamıştır.

1990'lı yılların sorunu olarak ise büyükşehir sınırlarının dışında kalan belde belediyelerinin, denetimsiz kalması sonucu plansız bir şekilde şehir alanlarını büyütüp, imarsız yapılaşma sorununu devam ettirmesi karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye 2000'li yıllara geldiğinde kentler, çevresini sarmış gecekondular, daha merkezi yerde imarsız apartmanlar, mahalle aralarında çok katlı gecekondular (apart – kondu) ile plansız ve düzensiz bir haldeydi. 1999 yılında meydana gelen Marmara depremi ise kamuoyunun artık binaların, şehirlerin yapı kalitesini sorguladığı bir durumu ortaya çıkarmıştır.

Ankara da Esenboğa Havalimanına giden yol üzerinde bulunan gecekonduların ıslahı amacıyla çıkarılan "4 Mart 2004 tarihli 5104 sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu" kentsel dönüşümle ilgili doğrudan çıkartılan ilk yasa olma özelliğini taşımaktadır (Gümüşboğa, 2009).

2.4.3. Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Yasal Dayanakları

Kentsel dönüşüm olgusunun bilinmesi gereken önemli bir boyutu da yasal boyutudur. Büyük gecekondu alanlarını gönüllük esasına göre imarlı hale getirmek her zaman mümkün olamamaktadır. Devlet bu durumlar için kimi zaman özel bir kanun çıkarmış, kimi zaman ise çeşitli kurumlara farklı roller yüklemiştir.

2.4.3.1. 3194 Sayılı İmar Kanunu

03.05.1985 tarihli 3194 sayılı İmar Kanunu belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kalan yerlerde yapılacak planlar ile inşa edilecek resmi ve özel bütün yapıları kapsamaktadır. Kanun, plansız yapılaşmanın önüne geçmeyi amaçlamaktadır. Ancak kanun tek başına başta gecekondulaşma olmak üzere pek çok soruna çözüm bulmakta yetersiz kalmaktadır. İmar Kanunu'nda bulunan, plansız yapılaşan yerlerin

yeniden düzenlenmesine imkân vermesiyle bu kanun, kentsel dönüşüm kapsamında temel mevzuattır

2.4.3.2. 2981 Sayılı İmar Affı Kanunu

24.02.1984 tarihli 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 Sayılı İmar Kanunu'nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanundur. Kanunda Islah İmar Planı kavramı karşımıza çıkmaktadır. Kanunun 4. maddesine göre, ıslah imar planı; "düzensiz ve sağlıksız biçimde oluşmuş yapı topluluklarının veya yerleşme alanlarının, sınırları belli edilmek suretiyle, mevcut durumda dikkate alınarak, dengeli, sürekli ve sağlıklı hale getirilesi amacıyla yapılan imar planıdır".

Islah imar planı (iyileştirme planı), gecekondu bölgesindeki konutsuz yurttaşlara konut sağlamayı, kaçak ve imar kanunlarına aykırı yapılarda oturan yurttaşları bu durumdan kurtarmayı amaçlamaktadır (Keleş, 2004). Kanunla gecekondu bölgeleri biraz düzene kavuşmuş olsa da fiziki çevre, yeşil alan gibi unsurların ihmal edilmesiyle, kâr unsurunun ön plana çıkmasıyla, zamanla düzensiz kentleşmenin bir parçası da ıslah imar planları olmuştur.

2.4.3.3. 5104 Sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu

04.03.2004 tarihli 5104 sayılı Kuzey Ankara Girişi Kentsel Dönüşüm Projesi Kanunu, "kentsel dönüşüm" tanımının ilk kullanıldığı kanundur. Kanun Ankara da bulunan Esenboğa Havalimanı yolunun yalnız Ankara'nın değil Türkiye'nin uluslararası anlamda kapısı olduğu gerekçesiyle Kuzey Ankara Kent Girişi Esenboğa Protokol Yolu ve çevresindeki alanları gecekondulardan ıslah ederek bölgede modern bir yerleşim alanı kurmayı amaçlamaktadır. Kanun TOKİ, Ankara Büyükşehir Belediyesi (ABB), Ankara Elektrik ve Havagazı İşletme Müessesesi (EGO), Ankara Su ve Kanalizasyon İdaresi (ASKİ) vb. kurumlar arasında işbirliğini öngörmektedir.

Bu projeyi yürütmek üzere çoğunluk hisseleri ABB ve TOKİ ye ait TOBAŞ (Toplu Konut-Büyükşehir Belediyesi İnşaat Emlak ve Proje A.Ş.), isimli bir şirket kurulmuştur.

2.4.3.4. 5366 Sayılı, Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Kanunu

16.06.2005 tarih 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun, yıpranan tarihi ve kültürel taşınmaz varlıklarda kentsel dönüşüm uygulamalarına özel olarak yer veren ilk yasal düzenleme olarak karşımıza çıkmaktadır (Üstün, 2008).

5366 sayılı kanun il, ilçe belediyeleri ile, il özel idarelerine yıpranan ve özelliğini kaybetmeye yüz tutmuş; kültür ve tabiat varlıklarını, koruma kurullarınca sit alanı olarak tescil ve ilan edilen bölgeler ile bu bölgelere ait koruma alanlarının, bölgenin gelişimine uygun olarak yeniden inşa ve restore edilerek, bu bölgelerde konut, ticaret, kültür, turizm ve sosyal donatı alanları oluşturulması, tabii afet risklerine karşı tedbirler alınması, tarihi ve kültürel taşınmaz varlıkların yenilenerek korunması ve yaşatılarak kullanılması amacıyla çalışma yapmasına imkân vermiştir.

2.4.3.5. 5393 Sayılı, Belediye Kanunu

13.07.2005 tarih 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73. maddesinde aşağıdaki hükümlere yer vermektedir:

Belediye, kentin gelişimine uygun olarak eskiyen kent kısımlarını yeniden inşa ve restore etmek; konut alanları, sanayi ve ticaret alanları, teknoloji parkları ve sosyal donatılar oluşturmak, deprem riskine karşı tedbirler almak veya kentin tarihî ve kültürel dokusunu korumak amacıyla kentsel dönüşüm ve gelişim projeleri uygulayabilir (5393 sayılı Belediye Kanunu . Madde 73).

2.4.4.Türkiye'de Kentsel Dönüşümün Aktörleri

Kentin dönüşüm çalışmalarının önemli bir boyutu da bu süreçte yer alan aktörlerdir. Bu aktörlerden kimileri kanun ile kurulup bu işle uğraşırken, kimileri paydaşlarına hizmet götürmek amacıyla bu iş ile uğraşmakta, bazıları ise tamamen kentsel dönüşümden kazanç elde etmeye çalışan aktörlerdir.

2.4.4.1 Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı (TOKİ)

Kısa adı TOKİ olan "T.C. Başbakanlık Toplu Konut İdaresi Başkanlığı" kentsel dönüşüm çalışmalarının en önemli aktörüdür. TOKİ ülkemizin çağdaş konut açığını kapatmak amacıyla 1984 yılında "2985 Sayılı Toplu Konut Kanunu" ile kurulmuştur. TOKİ pek çok kentsel dönüşüm projesini uygulamaktadır, bunun yanında kentsel dönüşüm projesi uygulayan kurumlara da finansal destek sağlamaktadır.

"Toplu Konut İdaresi Kaynaklarının Kullanım Şekline İlişkin Yönetmelik" kapsamında, gecekondu bölgeleri ile afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi ve iyileştirilmesi amacıyla finansman sağlamayı da yönetim kaynaklarının kullanılacağı alanlara dâhil etmiştir. İdare, yaşam alanları planlamaya ve çağdaş kentleşmeye yönelik kapsamlı bir politika yürüterek belediyeler ile işbirliğine gitmek suretiyle kentsel dönüşüm uygulamaları başlatmıştır. TOKİ, yaptığı uygulamalarla gerek yerel yönetimler için gerekse konut sektörünün diğer aktörleri için model oluşturmakta, kentsel dönüşüm konusunda da sektöre öncülük etmektedir.

Kentsel dönüşümde temel hedef; kentsel projelerde yaşam kalitesini artırmak, artan ekonomik dengesizlikleri ve küresel baskıları dengelemek, sosyal eşitsizliği ve konut sıkıntısını ortadan kaldırmak gibi birçok sorunun çözüme kavuşturulması ile değerlere öncelik tanıyan mahalleler kurmaktır.

Hızla artan konut talebine şehirlerin normal gelişme hızında yanıt verememesi, yıllardır kentlerimizin kimliğini tehdit edecek biçimde sağlıksız yapılaşmasına neden olmuştur. Gecekondu ve kaçak yapıların yanı sıra, ekonomik ömrünü tamamlamış mevcut konut stoku da özellikle deprem riskinin yüksek olduğu kentlerimizde ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Uygun olmayan araziler üzerinde, kalitesiz malzemelerle, temel mühendislik ve yapım tekniklerinden yoksun, plan gözetilmeksizin inşa edilmiş konutlar, hem içinde yaşayanların sağlığını hem de şehirlerimizin dokusunu tehdit eder hale gelmiştir. Çözümün önündeki en büyük engel ise konut alım gücü bulunmayan dar gelirli kesime yönelik sosyal konut politikalarının uzun yıllar hayata geçirilememiş olmasıdır. TOKİ, bir yandan gecekondu ve kaçak yapı alanları ile afet riski altındaki alanları dönüştürürken, diğer yandan dar gelirli vatandaşlar için ürettiği konutlarla yeni gecekondu bölgelerinin oluşmasına engel olmaya çalışmaktadır.

Türkiye'de hemen her kentte karşımıza çıkan gecekondu bölgeleri ile afet riski altındaki bölgelerde yaşayan vatandaşlarımıza güvenli ve yaşanabilir koşullar sunmaya

yönelik projeler için kaynak aktarmaya devam eden TOKİ, bu alandaki faaliyetlerini geliştirerek hızlı kentleşmeye ve bunun olumsuz etkilerine maruz kalan kentlerde yaşam standartlarını iyileştirmeyi amaçlamaktadır. Buna göre, Türkiye'de çağdaş planlama yaklaşımıyla, büyük çaplı bir yeniden imar süreci başlatılmış, eldeki tüm kaynaklar, kent planlamasına ve standartların altında kalan, plansız yapılaşmayı yenileme çalışmalarına yönlendirilmiştir.

TOKİ, 10. Kalkınma Planı'nda yer alan; afet riski taşıyan alanlar başta olmak üzere mekân ve yaşam kalitesini yaygın şekilde artıran projelere öncelik verilmesi, farklı gelir gruplarının yaşam alanlarını kaynaştırarak sosyal bütünleşmeyi destekleyen bir yaklaşımın esas alınması, ideal alan büyüklüğü ve bütünlüğünün gözetilmesi, önceliklendirme, hazırlama, uygulama, izleme ve yönetişim süreçlerini tanımlayan usul ve esasların geliştirilmesi, uygulamaların finansmanında kamu harcamalarını asgariye indiren model ve yöntemlerin kullanılması hususlarını dikkate almak suretiyle kentsel dönüşüm faaliyetlerine devam etmektedir (www.toki.gov.tr).

2.4.4.2 Belediyeler

Kentsel dönüşüm sürecinin önemli bir diğer aktörü de belediyelerdir. Belediyeler kentsel dönüşümde iki farklı rol üslenmektedirler, bunlardan birincisi belediyelerin uygulayıcı rolüdür. Gerek büyükşehir gerekse ilçe belediyeleri kentsel dönüşüm çalışmalarını yürütmektedir. Belediyeler kimi zaman TOKİ ile işbirliği yaparak, kimi zaman ise kısa adı BİT olan Belediye İktisadi Teşekkülleri aracılığıyla proje üretmekte ve finanse edebilmektedir. Ankara da gerçekleşen kentsel dönüşüm çalışmaları Ankara Büyükşehir Belediyesi ve TOKİ ortaklığıyla kurulan TOBAŞ isimli şirket tarafından yürütülmektedir.

Belediyelerin kentsel dönüşümdeki diğer bir rolü ise planlama sürecidir. Belediyeler gerek ıslah imar planları yaparak, gerekse TOKİ'ye planlı kentler için yer göstererek kentsel dönüşümde önemli aktör olarak öne çıkmaktadırlar.

2.4.4.3 Müteahhit (Yüklenici) Firmalar

Kentsel dönüşümün uygulama sürecindeki bir aktörü ise müteahhit (yüklenici) firmalardır. Bu firmalar yaptıkları projelerin büyüklüğü bakımından ikiye ayrılmaktadırlar.

2.4.4.3.1 Kurumsal inşaat firmaları.

Büyük çaplı inşaat projelerini yürüten, TOKİ ve finans kurumları tarafından desteklenen ve bu kuruluşlar tarafından güvence verilerek inşaat yapan kurumsal firmalar bulunmaktadır. Bu firmalar kimi zaman şehrin daha iyi yerlerindeki arsalar karşılığında gecekonduların dönüşümünü finanse etmektedirler. Bu şekilde yapılan dönüşümdeki binalar, genellikle inşaat kalitesi ve sosyal donatı bakımından ihtiyaçları karşılamaktadır.

Ankara, Mamak ta gerçekleştirilen "Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesinde" kurumsal inşaat firmaları tarafından şehrin kıymetli arsaları karşılığında yapılan inşatlara rastlanılmaktadır.

2.4.4.3.2 Yap-sat firmaları.

Düşük sermayeli müteahhitlerin arsa sahipleri ile kat karşılığı anlaşıp, yaptıkları daire ve dükkânları satarak inşaat maliyetlerini karşıladığı sisteme yap-satçılık denilmektedir. Genel olarak ıslah imar planlarıyla yapılan dönüşümün en önemli aktörü olan yap-satçılar devlet tarafından desteklenmemektedir. Kentsel dönüşüm sisteminin sağlıklı yürümesi için yapsatçılarında desteklenmesi daha büyük projelerde görev verilmesi gerekmektedir. Yap-satçılar düşük kârlarla inşaat yaptıklarından bu inşaatlar kalite ve sosyal donatı açısından yetersiz kalmaktadır. Bu durum sağılıklı kentleşme açısından bir tehdit olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5. Gecekonduların Dönüşümü

"Gecekondu bölgelerinde planlı dönüşüm uygulamaları, gerekçelerine göre iki türde gelişmiştir" (Tekeli, 2003 s.5). Bunlar;

TOKİ ve büyük inşaat şirketleri tarafından yapılan genellikle de şehrin çöküntü bölgeleri ve rant getirisi az olan bölgelere yönelik kent parçalarını planlayarak topyekun

dönüştüren uygulamalardır (Şahin, 2003). Örnek olarak Ankara'daki Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Projesi vb.

Islah İmar Planları ile yapılan vatandaş ile müteahhidin anlaşmasına dayalı dönüşüm süreci. Bu mülk sahiplerinin bireysel olarak verdikleri kararlar sonucu ortaya çıkan dönüşümdür (Şahin, 2003).

Bizim inceleyeceğimiz Ankara ili Mamak İlçesi Boğaziçi Semtinde iki tür dönüşümde görülmektedir. Semtin bir kısmında ıslah imar planı ile dönüşüm devam ederken, yine semtin başka bölümlerinde Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm ve Durali Alıç Kentsel Dönüşüm projeleri kapsamında yapılaşma devam etmektedir.

2.5.1 Islah İmar Planı İle Dönüşüm

Gecekondu alanlarının dönüşmesi sürecinde en çok kullanılan, bu nedenle de akla ilk gelen uygulama ıslah imar planlarıdır. 3290 sayılı Kanun ile Bazı Maddeleri Değiştirilen ve Bazı Maddeler Eklenen 2981 sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair Yönetmeliğin Tanımlar ve Kısaltmalar başlığını taşıyan 4. maddesinin 24.bendinde ıslah imar planları "ıslah imar planı düzensiz ve sağlıksız biçimde oluşmuş yapı topluluklarının veya yerleşme alanlarının, sınırları belli edilmek suretiyle, mevcut durumu da dikkate alınarak dengeli, düzenli ve sağlıklı hale getirilmesi amacıyla, hâlihazır haritalar üzerine yapılan ve yapılanma şartlarını da belirleyen imar planıdır" şeklinde tanımlanmıştır. Bir başka deyişle ıslah imar planları gecekondu alanlarının yenilenerek kentsel arsa pazarına tekrar sunulmasıdır (Mutlu, 2007).

1980'li yıllarda gecekonduların affına yönelik yasalar çıkarılmıştır. Yapılan yasal düzenlemeler sonucu ıslah imar planları ile gecekondu alanlarının yasallaştırılması ve dönüşümü, süreci başlamıştır (Mutlu, 2007). Kentsel arsa ve konut pazarında dönemin piyasa koşullarının izin verdiği ölçüde etkili olmuş ve bu planlar dönüşümün ilk adımını oluşturmuştur (Uludağ ve Özer, 2006).

Yasa ile gecekondu bölgelerinde parselasyon yapılıp gecekondular yasal hale getirilmiş, gecekondu sahipleri arsalarda pay sahibi yapılmıştır. Belediyeler arsaların parselasyonu ve altyapısından sorumlu olmuşlardır. Islah imar planlarıyla dönüşüm, genelde yap-satçı diye tabir edilen, düşük sermayeli müteahhitler tarafından kâr esasına dayalı olarak gerçekleşmektedir. Yap-satçılar eliyle gerçekleşen dönüşümlerde, gerekli

sosyal donatılar ayrılmamıştır (Dündar, 2003). Islah imar planları ile sadece fiziki dönüşümü yapılmış, bu dönüşüm sürecine çevresel, sosyal ve ekonomik yapılanma dâhil edilmemiştir (Uzun, 2006).

Islah İmar Planları ile yapılaşma müteahhit ve arsa sahibi ya da sahiplerinin anlaşmasına bağlı olarak sağlanmış, yüksek rant getiren bölgelerin hızla apartmanlaşmasını sağlarken, daha az kârlı bölgelerde dönüşümün gecikmesine neden olmuştur (Uzun, 2006).

2.6. Mamak'ta Kentsel Dönüşüm

2.6.1 Mamak İlçesinde Gecekondulaşma

Anadolu'nun tarihi kadar eski olan Mamak adını, 1200'lü yıllarda bu bölgeye kurulan çiftliği yöneten Ahi komutanı Tahir Mamak'tan almaktadır. Cumhuriyet dönemiyle birlikte Mamak'tan, Ankara'nın ilk toplu taşım aracı olan Ankara-Kayaş Banliyö Tren Hattı (1929) geçmiştir. Bu tarihlerden itibaren Ankaralıların mesire bölgesi olan Mamak – Kayaş bölgesinin, zaman zaman Mustafa Kemal Atatürk ve arkadaşlarını da ağırladığı bilinmektedir (Özaslan, 2014).

Mamak Bölgesi Ankara'nın ilk şehir planlamasında yerini alamaz ancak 1930'lu yıllardan itibaren, Ankara da başlayan gecekondulaşmadan, banliyö tren hattı üzerinde olması nedeniyle Mamak'ta nasibini almıştır. Bu tarihten itibaren Mamak'ın gecekondulaşma ile olan sınavı da başlar.

1950'li yıllarda dönemin başbakanı Menderes'in özel ilgisi ile yapılan planlarda, Demirlibahçe bölgesinde planlı bir yapılaşma başlar. Ancak bu durum hızlı gecekondulaşmaya engel olmaya yetmez. Bu gecekondular bahçelerinde ağaçlar ve küçük kümesler ile köy hayatını Ankara metropolitenine taşımıştır (www.mamak.bel.tr).

1970'lerden başlayarak 1990'lı yıllara kadar devam eden yoğun göç dalgası neticesinde, Mamak %90'ı gecekondulardan ibaret bir ilçe haline gelmiştir. 1983 yılına kadar Çankaya ilçesine bağlı bir mahalle olan Mamak bu tarihten itibaren ilçe olmuştur (www.mamak.bel.tr). 2000'li yıllara girerken Mamak ilçesinde gecekondulaşmanın sona ermesi için çalışmalar başlatılmıştır.

2.6.2 Mamak'ta Uygulanan Kentsel Dönüşüm Projeleri

Mamak ilçesi 2000'li yıllarla birlikte üzerindeki gecekondu bölgesi, algısından kurtulmak istemiştir, ancak gerek bölgedeki çöküntü alanlarının fazlılığı gerekse kârlılık oranının düşük olması nedeniyle ıslah imar planlarıyla dönüşüm pek mümkün olamamıştır. Bu durum Mamak'ta büyük çaplı kentsel dönüşüm projelerinin uygulanmasına zemin hazırlamıştır. Mamak'ta pek çok kentsel dönüşüm projesi uygulanmıştır, uygulanmaya da devam etmektedir. Bu projeler;

50.Yıl Kentsel Dönüşüm Projesi

Altıağaç-Karaağaç-Hüseyingazi Kentsel Dönüşüm Projesi

Durali Alıç Kentsel Dönüşüm Projesi

Ege Kentsel Dönüşüm Projesi

Gülseren-Anayurt Kentsel Dönüşüm Projesi

Hüseyingazi Kentsel Dönüşüm Projesi

Yatık Musluk - Altınevler Kentsel Dönüşüm Projesi

Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi

Bu projelerden en büyüğü ise dünyanın en büyük kentsel dönüşüm projesi olma iddiasında olan "Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi"dir.

2.6.3 Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi

Ankara Büyükşehir Belediyesi ile Mamak Belediyesi tarafından yürütülen Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi, Derbent, Üreğil, Araplar, Dostlar, Köstence, Dutluk, Büyük Kayaş, Tepecik Mahalleleri'nin tamamını, Boğaziçi, Şirintepe, Akşemsettin, Yeşilbayır, Şahapgürler, Küçük Kayaş Mahalleleri'nin ise bir bölümünü kapsamaktadır.

Dünyanın en büyük kentsel dönüşüm projesi olma iddiasında olan Yeni Mamak Projesi ile 8 milyon 500 bin metrekarelik alan üzerinde bulunan 13.750 gecekondu yıkılarak yerine 50.000 konut, 500 iş merkezi, dev rekreasyon alanları, çocuk oyun alanları, spor kompleksleri, eğlence ve dinlenme alanları, aqua park, yüzme havuzları, hastane ve otel yapılması planlanmaktadır (www.mamak.bel.tr).

2.7 Boğaziçi Semti Hakkında

1950'li yılların ikinci yarısından itibaren köylerinden Ankara'ya iş bulmak için göçen ve o zamanlar bağ olan dere yatağının içine kurulan Boğaziçi Semti, ilk kurulduğunda elektrik ve suyu olmayan 40 – 50 hane iken, günümüzde 7 mahalle ve 91.000 civarında nüfusuyla Türkiye'deki pek çok şehirden daha büyüktür.

Boğaziçi Semti sakinleri semtlerinden bahsederken mahalle ifadesini kullanmayı tercih etmektedirler. Bu duruma gerekçe olarak semt büyüdükçe ortaya çıkan mahallelerin isimlerinin semt sakinlerince benimsenmemiş olması gösterilebilir.

1960'lı yıllarda ilk defa Boğaziçi Mahallesi olarak bağımsız bir mahalle olan Boğaziçi Semti 1984 yılında Ege Mahallesi ve Boğaziçi Mahallesi olarak ikiye ayrılmıştır. Ancak 1980'li yıllarda köyden kente göç sonrasında ise gecekondulaşma devam etmiş, semt 1989 yılında 7 ayrı mahalleye ayrılmıştır.

Çizelge 1

Boğaziçi Semtinde Bulunan Mahallelerin Nüfus Dağılımı

Mahalle Adı	2013	2014	2015
Akşemseddin	9851	10971	12568
Boğaziçi	4805	5016	5449
Cengizhan	15.988	17.475	19363
Durali Alıç	20.559	23128	25842
Ege	6651	7285	8298
Fahri Korutürk	10.117	10.665	11594
Şirintepe	7990	8065	8267
Toplam	75961	82605	91381

Kaynak: TÜİK – ADNKS Veri Tabanı

Boğaziçi Semtindeki en büyük mahalle olan Durali Alıç Mahallesi 25842 nüfusuyla Mamak ilçesinin de en büyük mahallerinden birisidir.

Fotoğraf 1

Boğaziçi Semtinin Görünümü (2013-2016)

04 Şubat 2013 - Boğaziçi Semti - 938.Cadde

08 Şubat 2014 - Boğaziçi Semti - 938.Cadde

27 Kasım 2016 - Boğaziçi Semti - 938.Cadde

Kaynak: Araştırmacının kişisel arşivi

2.7.1 Boğaziçi Semtinin Tarihçesi[1]

Semt, Boğaziçi ismini 1959 yılında mahalle sakinlerinin yaptığı bir toplantı sonucunda almıştır. Bu ismi almasında semtin coğrafi durumu etkili olmuştur, zira Boğaziçi Semti bir vadi tabanına kurulmuş, uzaktan bakıldığında bir boğazın içinde yer almaktadır. Boğaziçi Semtinde yapılaşma 1950'li yıllara kadar dayanmaktadır.1958 yılında Boğaziçi Semtinin olduğu bölge Üreğil Köyü sakinlerinin bağ ve bahçesi iken, semtin şimdiki merkezi de olan Boğaziçi İlkokulunun olduğu bölgede 40 – 50 civarında hane bulunmaktaydı. Bu hanelerin bir kısmı Kırşehir Çayağzı Kasabasından göçen mahalle sakinleri, bir kısmı ise Çorum Kavşut Kasabasından göçen mahalle sakinleri tarafından inşa edilmiş gecekondulardı. O yıllarda mahallede yol, elektrik, şebeke suyu, kanalizasyon bulunmamaktaydı. Semtin kurulduğu vadinin tabanında yer alan derede (şimdiki Neşet ERTAŞ Caddesi) yağmur suları, altyapı eksikliğinden dolayı sele dönüşmekteydi. Bu nedenle yapılaşmanın ilk yıllarında evler dere yatağına değil biraz yokuşa yapılmıştı. Ancak daha sonraki yıllarda dere yatağı üzerinde bulunan Neşet Ertaş Caddesine de ev ve dükkânlar yapılmış, bu durum zaman zaman sel felaketlerine neden olmuştur.

> 1958 yılında henüz Samsun Yolu yapılmamıştı, demiryoluyla gelip Üreğil Tren İstasyonundan sonra 2 kilometre yürüyerek mahalleye gelinirdi. Hatip Çayı ıslah edilmemişti, Bayındır Barajı da yapılmamıştı, tahta bir köprüden geçerek mahalleye gelinirdi. Mahallenin girişinde iki katlı bir ev bulunmaktaydı. Evin yakınlarında bir değirmen bulunmaktaydı. Civardaki köylüler şimdiki Şehitler caddesinin olduğu patika yoldan değirmene gelirlerdi (Duran ASLAN, kişisel görüşme, 21 Nisan 2013).
>
> Elmadağ Kayak Merkezine ve NATO radarına giden NATO Yolu o zamanlarda vardı, ancak oralarda hiç yerleşim yoktu. En son yerleşim yeri olarak Tuzluçayır taraflarında mandıralar bulunmaktaydı. Veysel SALMAN, Yağmur ORMAN, İsmail USTA, oğlu Sefer, Hacı Raşit, Uncu Tahsin MENEKŞE, Çubuklu Arabacı Yaşar mahallenin o yıllardaki sakinleriydi (Duran ASLAN, kişisel görüşme, 21 Nisan 2013).

1959 yılında mahalle sakinleri bir araya gelerek mahallelerine Boğaziçi ismini verdikten sonra, "Üreğil - Boğaziçi Güzelleştirme Derneğini " kurmuş, ardından cami, okul vb. ihtiyaçlarını imece usulüyle karşılamışlardır.

[1] Bu bölümdeki bilgiler aynı zamanda araştırmacının dedesi de olan Boğaziçi Semtinin ilk yerleşimcilerinden Duran ASLAN ile yaptığı mülakat sonucu derlenmiştir.

Fotoğraf 2

Üreğil Tren İstasyonundan Boğaziçi Semti

Kaynak: Araştırmacının kişisel arşivi

2.7.2 Boğaziçi Semtinde Gecekondulaşma

1950 yılların sonunda 40-50 hane bulunan Boğaziçi Semtinde ilk yerleşme Neşet Ertaş Caddesi civarında ve tarla tapulu arsalar üzerinde başlamıştır. Daha sonra yapılaşma 938.cadde (Eski 4.cadde) tarafına doğru devam etmiştir.

1960 darbesi ile yapılaşma kısa bir süre durmuş, ancak devamında köyden şehre göç hızlanmış, bu durumdan Boğaziçi Semti de nasibini almış ve 1960'lı yılların sonunda dereler tamamen kaçak yapılarla dolmuştur.

1970'li yıllarda Boğaziçi Semtinde artık satın alınacak tapulu arsalar kalmamış, hazine arazilerine ve vatandaş arazileri üzerine yapılaşma başlamıştır. Boğaziçi Semti 1970'lerin sonuna doğru artan nüfusuyla çevresinin en canlı bölgesi olmuş, semtin çarşısı bu yıllarda gelişmiştir.

1980'li yıllar yapılaşmanın en yoğun olduğu yıllardır bu yıllarda yapılaşma derelerden tepelere doğru ve hazine arazileri şeklinde olmuştur. Bu yıllarda verilen tapu tahsis belgeleriyle vatandaşlar hazine arazileri üzerinde hak sahibi olmuştur. Yine bu yıllarda semtin dolmuş, otobüs hatları, pazar yeri gibi eksiklikleri de tamamlanmıştır.

1990'lı yıllarda son arsalarda yapılaşmış, artık boş arsa kalmamış, vatandaşlar kendi arsalarındaki gecekonduları, kaçak olarak inşa ettikleri, çok katlı gecekondular olan

apart-kondulara çevirmeye başlamıştır. 1990'ların ikinci yarısından itibaren gerek gecekondu yapılacak boş alan kalmaması gerekse bölgede imar çalışmalarının başlamasıyla Boğaziçi Semtinde kaçak yapılaşma sona ermiştir.

Boğaziçi Semtinde yapılaşma hemşehri ve akraba dayanışması şeklinde başlamıştır. Mahalleye ilk gelenler Kırşehir Çayağzı Kasabası ve Çorum Kavşut Kasabasından göçen sakinleridir. Onları Kırşehir Sofrazlı Köyünden göçen mahalle sakinleri takip etmiştir. Çoğunluğu Orta Anadolu bölgesi olmak üzere, Kırşehir, Çorum, Yozgat, Kırıkkale, Çankırı, Tokat, Sivas, Tunceli şehirlerinden gelen vatandaşlar Boğaziçi Semtinde yaşamaktadırlar.

2.7.3 Boğaziçi Semtinde Kentsel Dönüşüm

1990'lı yılların sonuna doğru artık bölgede gecekondu yapılacak yer kalmamıştı. Bununla birlikte ıslah imar planları yapılarak gecekondular dönüşmeye başlamış, ancak çevresindeki semtlerde planlı yapılaşma başlamasına rağmen Boğaziçi Semtinde planlı yapılaşma başlamamıştı. Bu duruma en büyük etken imar planlarındaki kat sayısının düşük olması olmakla birlikte, çöplüğe yakın oluşu, yakınlarında cazibe merkezi olmayışı, Mamak isminin olumsuz algılanması Boğaziçi Semtinde kentsel dönüşümü bir türlü başlatamamıştır.

2000'li yıllarla birlikte artık Ankara'da gecekondu bölgelerinin yavaş yavaş dönüşüme uğraması ile birlikte sıra Mamak'a da gelmiştir.

Boğaziçi Semtinde dönüşüm her iki türde de olmuştur. Önceleri ıslah imar planları ile dönüşüm yapılmıştır. Ancak imarda verilen kat sayısının az olması dönüşümü bir türlü başlatamamış ve mahallenin görünümünü değiştirememiştir. Bunun üzerine belediye imar planlarında değişiklik yapmış, daha çok kat vererek dönüşümü müteahhit ve arsa sahipleri için çekici hale getirmiştir. Ayrıca Doğukent Caddesine yapılan AVM ve rezidanslar ile Çankaya – Mamak Viyadüğü daha çok kullanılmaya başlanmış, bölge bir cazibe merkezi haline gelmiştir.

Boğaziçi Semtinde yapılan bir diğer dönüşüm türünde ise Mamak Belediyesi tarafından Durali Alıç Kentsel Dönüşüm Projesi yapılmıştır, ayrıca Ege Kentsel Dönüşüm Projesi de bölgeyi etkilemiştir. Yine Ankara Büyükşehir Belediyesi ve TOKİ tarafından yapılan Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesinin bir kısmı da Boğaziçi Semtinde uygulamaya konulmuştur

Fotoğraf 3

Boğaziçi Semtindeki dönüşümün panoramik görüntüleri

14 Kasım 2010 - Boğaziçi Semti Panoramik Görünüm (Şehitler Caddesi ve 938. Cadde)

04 Şubat 2013 - Boğaziçi Semti Panoramik Görünüm (Şehitler Caddesi ve 938. Cadde)

20 Aralık 2014 - Boğaziçi Semti Panoramik Görünüm (Şehitler Caddesi ve 938. Cadde)

27 Mayıs 2016 - Boğaziçi Semti Panoramik Görünüm (Şehitler Caddesi ve 938. Cadde)

27 Kasım 2016 - Boğaziçi Semti Panoramik Görünüm (Şehitler Caddesi ve 938. Cadde)

Kaynak: Araştırmacının kişisel arşivi

Fotoğraf 4

Boğaziçi Semtindeki dönüşümün görüntüleri (2012 -2014 Perşembe Semt Pazarı)

03 Mayıs 2012 - Boğaziçi Semti Perşembe Semt Pazarı

10 Şubat 2013 - Boğaziçi Semti Perşembe Semt Pazarı

18 Aralık 2014 - Boğaziçi Semti Perşembe Semt Pazarı

Kaynak: Araştırmacının kişisel arşivi

2.7.4 Boğaziçi Semtinde Eğitim İmkânları

Boğaziçi Semtinde bulunan yüksek nüfusa rağmen semtte lise bulunmamaktadır, ancak yakın semtlerde bulunan 2 adet lise ile ihtiyaç kısmen karşılanabilmektedir. Semtte herhangi özel okul bulunmamaktadır, ancak pek çok özel anaokulu dönüşümle birlikte semtte açılmıştır, açılmaya da devam etmektedir.

Çizelge 2

Boğaziçi Semtinde Bulunan Okulların Öğrenci Sayıları Dağılımı

	Okulun toplam öğrenci sayısı
Boğaziçi İlkokulu + Ortaokulu	1155
Emine Taşkent İlkokulu	297
Şehit Murat Eroğlu İlkokulu	1257
Ergenekon İlkokulu	770
Ege İlkokulu	483
Ali Şir Nevai Ortaokulu	965
Kınık İlkokulu	677
Toplam	**5604**

Boğaziçi Semtinde bulunan okulların yetersizliğinden dolayı bazı öğrenciler başka semtlerde bulunan özel okullara ve devlet okullarına gitmektedirler.

Boğaziçi semtinde bulunan okulların binaları genellikle eski yapılardır, binaların okul bahçeleri yetersizdir. Spor salonları ve oyun alanları yoktur. Okulların etkinlik yapmak için toplantı salonları da bulunmamaktadır. Bu durum Boğaziçi Semtinin hem nüfus artışının, hem de okullaşma ihtiyacının öngörülemediğini göstermektedir.

BÖLÜM 3

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma evreni ve örneklem grubu ile elde edilen verilerin toplanması ve bu verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, kentsel dönüşüm bölgelerindeki çocukların eğitimlerinin bu dönüşümden nasıl etkilendiğini inceleme amacına dönük olarak tarama modelinde, betimsel bir çalışma olarak kurgulanmıştır. Araştırmada nicel bir metodoloji benimsenmiştir.

Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden birisi olan tarama modelinden faydalanılarak, Boğaziçi Semtindeki öğrenci velilerinin mahalle, konut, okul ve eğitim hakkındaki görüşlerine ilişkin veri toplanmış ve toplanan veriler analiz edilip yorumlanmıştır. Tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2006).

3.1.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, Ankara ili Mamak ilçesidir. Örneklemi ise Boğaziçi Semtindeki öğrenci velileri olmuştur, örneklemin belirlenmesinde tabakalı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Tabakalı örneklemede evrende bulunan alt gruplar ve bu alt grupların evrendeki oranları belirlenir ve alt grupların örneklem içinde aynı oranda temsil edilmeleri sağlanır (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010).

Anketin uygulandığı 7 okulda toplam 5604 öğrenci vardır. Toplam öğrenci sayısının %5 i kadar öğrencinin velisi ankete katılmıştır.

3.1.2. Veriler ve Toplanması

Araştırmanın ilk aşaması literatür taramasıdır. Bu aşamada kentsel dönüşüm, gecekondu, kentlilik, Ankara'nın yakın tarihi konularını işleyen kitap, akademik tez, makale, bildiri, bülten, sempozyum ve araştırma raporları incelenmiştir.

İkinci aşamada ise öncelikle araştırmacı tarafından anket soruları geliştirilmiştir. Anket soruları uzman görüşü alındıktan sonra, gerekli izinler alınarak ilgili okullarda bizzat araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Bu aşamada son olarak verilerin analizi yapılmıştır.

Tüm bu aşamalarda araştırmacı Boğaziçi Semtinde yaşamasının avantajını kullanarak kentsel dönüşümü fotoğraflayarak belgelendirme imkânı bulmuştur.

3.1.2.1 Veri Toplama Araçlarının Geliştirilmesi

3.1.2.1.1 Anket.

Kentsel dönüşüm bölgelerindeki çocukların eğitim durumlarını tespit etmeye yönelik anket araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anketi geliştirme aşamasında önce literatür taraması yapılmış ardından ana başlıklar belirlenmiş daha sonra madde havuzu oluşturulmuştur. Dil ve imlâ yönünden incelenen madde havuzu uzman görüşüne sunulmuş, ardından yapılan eleştiri ve öneriler doğrultusunda ankete son şekli verilmiştir. Anket uzman görüşü alındıktan sonra gerekli izinler alınarak uygulanmıştır.

Kentsel dönüşüm bölgelerindeki çocukların eğitim durumlarını tespit etmeye yönelik anket iki ana bölümden oluşmaktadır;

1. Bölüm kişisel ve demografik bilgilerin yer aldığı 10 soruluk bölümdür.

2. Bölüm ise sırasıyla;

Oturulan konuta ilişkin bilgiler

Mahalleye ilişkin ifadeler

Gecekondu yaşamı hakkında ifadeler

Apartman yaşamı hakkında ifadeler

Çocuklar ile ilgili ifadeler bölümlerinden oluşan 66 soruluk bölümdür.

Anketi uygulamak üzere İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden izin alınmış, bu izin yazısı ile araştırmacı tarafından Boğaziçi Semtinde bulunan 7 okulda 2014 yılı ocak ayında uygulanmıştır. Tabakalı örneklem yönteminin kullanıldığı bu çalışma da Boğaziçi Semtinde bulunan 7 okulda toplam 5604 öğrenci olduğu tespit edilmiş, bu öğrencilerin %5'i kadar anket cevabı değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

3.1.3. Verilerin Analizi

Araştırmanın sonunda elde edilen nicel veriler aritmetik ortalama, standart sapma, frekans, yüzde, çapraz ilişki bakımında analiz edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde Sosyal Bilimler İçin Paket Programı (SPSS) kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

BULGU VE YORUMLAR

4.1 Demografik Verilerin Yorumlanması

Anket 281 kişiye uygulanmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerinin yer aldığı ilk bölümde toplam 12 soru bulunmaktadır. Bu sorulara verilen yanıtlar SPSS programı ile analiz edilmiş, frekans ve çapraz dağılımları yorumlanmıştır.

Çizelge 3

Ankete Katılan Öğrenci Velilerinin Okullara Göre Dağılımı

	Okulun toplam öğrenci sayısı	Velisi ankete katılan öğrenci sayısı
Boğaziçi İlkokulu + Ortaokulu	1155	58
Emine Taşkent İlkokulu	297	15
Şehit Murat Eroğlu İlkokulu	1257	63
Ergenekon İlkokulu	770	39
Ege İlkokulu	483	24
Ali Şir Nevai Ortaokulu	965	48
Kınık İlkokulu	677	34
Toplam	5604	281

Anketin uygulandığı 7 okulda toplam 5604 öğrenci vardır. Okullardaki toplam öğrenci sayısının %5'i kadar öğrencinin velisi ankete katılmıştır. Ankete 281 veli katılmıştır. Öğrenci sayısının en fazla olduğu okul olan Şehit Murat Eroğlu İlkokulu ve ortaokulunda 63 veli ankete katılırken, öğrenci sayısının en az olduğu Emine Taşkent İlkokulunda ankete 15 veli katılmıştır.

Çizelge 4

Ankete Katılan Öğrenci Velilerinin Okullara Göre Dağılımı

	Frekans	%
Boğaziçi İlkokulu + Ortaokulu	58	20,6
Emine Taşkent İlkokulu	15	5,3
Şehit Murat Eroğlu İlkokulu	63	22,4
Ergenekon İlkokulu	39	13,9
Ege İlkokulu	24	8,5
Ali Şir Nevai Ortaokulu	48	17,1
Kınık İlkokulu	34	12,1
Toplam	281	100,0

Çizelge 5

Ankete Katılan Velilerin Cinsiyet Dağılımı

	Frekans	%
Kadın	177	63,0
Erkek	104	37,0
Toplam	281	100,0

Ankete katılan 281 veliden 177'si kadın 104' ü ise erkektir. Okullarda genel olarak rastlanılan kadın velilerin, erkek velilerden daha ilgili olduğu gerçeği bu araştırma esnasında da karşımıza çıkmaktadır.

Çizelge 6

Ankete Katılan Velilerin Yaş Dağılımı

	Frekans	%
24 – 30 Yaş	50	17,8
31 – 40 Yaş	178	63.3
41 – 50 Yaş	52	18,6
51 +	1	,4
Toplam	281	100

Ankete katılan velilerin %63,3'ü 31- 40 yaş aralığında, % 0,4'ü 51+ yaş aralığında bulunmaktadır. %17,8 oranında 24 – 30 yaş aralığında veli bulunması bölgede erken yaşta

evliliklere rastlandığının bir göstergesi olmakla beraber genel olarak Türkiye ortalamasına uygun bir profil olduğu görülmektedir.

Çizelge 7

Ankete Katılan Hanedeki Annelerin Meslek Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	5	1,8
Ev hanımı	241	85,8
İşçi	23	8,2
Memur	1	,4
Serbest	5	1,8
Esnaf	4	1,4
Gündelikçi	1	,4
Uzman	1	,4
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin hanelerinde anne mesleği %85,8 ev hanımı, %0,4 gündelikçi, %0,4 memur, %0,4 uzmanlık gerektiren meslektir. Bu veriler bölgedeki kadınların aktif iş yaşamından uzak olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte ilerleyen yıllarda çalışan kadın sayısında artış görüleceği öngörülmektedir.

Çizelge 8

Ankete Katılan Hanede Babaların Meslek Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	16	5,7
İşçi	143	50,9
Memur	22	7,8
Serbest	62	22,1
Esnaf	24	8,5
Çalışmıyor	1	,4
Çiftçi	3	1,1
Emekli	4	1,4
Uzman	6	2,1
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin hanelerinde babaların mesleği %50,9 oranında işçi iken uzmanlık gerektiren meslek sahiplerinin oranı %2,1 oranında kalmıştır. Bu durum Boğaziçi Semtinde olması beklenen toplumsal dönüşümün henüz gerçekleşmediğini göstermektedir.

Çizelge 9

Ankete Katılan Hanede Annelerin Eğitim Durumu Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	5	1,8
Okuma yazma bilmiyor	6	2,1
İlkokul	157	55,9
Ortaokul	45	16,0
Lise	61	21,7
Üniversite	7	2,5
Toplam	281	100,0

Anketin uygulandığı hanelerde annelerin eğitim durumunun %55,9 oranında ilkokul mezunu olduğu görülmektedir. Üniversite mezunları ise %2,5 ile çok düşük bir oranda kalmıştır.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Bitirilen Eğitim Kurumu (2013) verilerine göre üniversite mezunu kadınların oranı Türkiye ortalaması %10,7 iken Ankara'da bu oran %18'e kadar çıkmaktadır. Ancak Boğaziçi Semtinde üniversite mezunu kadınlar %2,5 ile Türkiye ve Ankara ortalamasının çok altında kalmıştır.

Çizelge 10

Ankete Katılan Hanede Babaların Eğitim Durumu Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	10	3,6
İlkokul	95	33,8
Ortaokul	62	22,1
Lise	83	29,5
Üniversite	31	11,0
Toplam	281	100,0

Anketin uygulandığı hanelerde babaların % 33,8'i ilkokul mezunudur. Üniversite mezunları ise %11 ile son sırada yer almaktadır. Ancak bölgedeki erkeklerin kadınlardan daha eğitimli olduğu da görülmektedir. Bununla birlikte Boğaziçi Semtindeki üniversite mezunu erkeklerin, ortalaması %15,1 olan Türkiye ortalamasına nispeten yakın iken %18 olan Ankara ortalamasının çok gerisinde kalmaktadır.

Çizelge 11

Ankete Katılan Hanelerin Hane Büyüklük Dağılımı

	Frekans	%
3 Kişilik aile	27	9,6
4 Kişilik aile	134	47,7
5 Kişilik aile	77	27,4
6 Kişilik aile	33	11,7
7 Kişilik aile	8	2,8
8 Kişilik aile	1	,4
9 Kişilik aile	1	,4
Toplam	281	100,0

Anketin uygulandığı hanelerin %47,7'si 4 kişilik ailedir. Bu durum Boğaziçi Semtinde anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipinin en yaygın aile tipi olduğunu göstermektedir.

Çizelge 12

Hanedeki Çocuk Sayısı Dağılımı

	Frekans	%
1,00	33	11,7
2,00	146	52,0
3,00	77	27,4
4,00	17	6,0
5,00	3	1,1
6,00	5	1,8
Toplam	281	100,0

Anketin uygulandığı hanelerde ailelerin %52'si 2 çocuk sahibidir. Bu oranı %27,4 ile 3 çocuk takip etmekte, 1 çocuklu ailelerin oranı ise %11,7'dir.

TÜİK 2014 Hane Halkı Büyüklüğü istatistiklerine göre Ankara hane halkı büyüklüğü 3,2'dir. Boğaziçi Semti ortalaması Ankara ortalamasına yakındır.

Çizelge 13

Haneye Gelir Getiren Kişi Sayısı Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	1	,4
1,00	226	80,4
2,00	39	13,9
3,00	14	5,0
4,00	1	,4
Toplam	**281**	**100,0**

Anketin uygulandığı hanelerin % 80,4'ünde haneye gelir getiren kişi sayısı 1'dir. Mevcut durumda Boğaziçi Semtini düşük gelir grubunda bulunan insanların tercih ettiği görülmektedir.

Çizelge 14

Hanenin Ortalama Aylık Geliri Dağılımı

	Frekans	%
1000 TL den az	113	40,2
1000 - 2000 TL arası	129	45,9
2000 – 3000 TL arası	26	9,3
3000 TL den fazla	13	4,6
Toplam	281	100,0

Anketin uygulandığı hanelerin %45,9 'u 1000 ile 2000 TL arası gelir elde etmektedir % 40,2 si ise 1000 TL'den az gelir elde etmektedir, yani ankete katılanların yüzde 86,1'i 2000 TL'nin altında gelir elde etmektedir. Boğaziçi Semtinde alt gelir grubunda yer alan kişilerin sıklıkla ikamet ettikleri görülmektedir. Bu durum ilerleyen zamanlarda konut fiyatlarındaki artışla beraber mahalle sakinleri arasında gelir dengesizliğini ve çeşitli sosyal riskleri de beraberinde getirecektir.

Çizelge 15

Ankete Katılan Velilerin Doğum Yeri Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	4	1,4
Ankara	120	42,7
Başka il	157	55,9
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin % 42,7'si Ankara da doğmuş iken %55,9'u Ankara dışında başka bir şehirde doğmuştur. Bu veri bize Boğaziçi Semtinin geçmişte çok fazla göç aldığını göstermektedir.

Çizelge 16

Boğaziçi Semtinde Oturulan Yıl Sayısı Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	1	,4
1 yıldan az	46	16,4
1 - 5 yıl	59	21,0
6 - 15 yıl	84	29,9
16 - 25 yıl	41	14,6
25 yıldan fazla	50	17,8
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %16,4'ü Boğaziçi Semtinde 1 yıldan az süredir oturduğunu belirtmiştir. Bu veri Boğaziçi Semtinin başka semtlerden göç aldığını göstermektedir. Bu durum bölgede yaşayan insan profilinin birkaç yıl içerisinde büyük ölçüde değişeceğini göstermektedir.

Çizelge 17

Velilerin Daha Önce Oturdukları Yer Dağılımı

	Frekans	%
Bilinmiyor	7	2,5
Başka il	39	13,9
Başka semt	131	46,6
Değişiklik yok	104	37,0
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %46,6'sı daha önce başka semtlerde oturduklarını belirtmiştir, bu veriler Boğaziçi Semtinin başka semtlerden göç alan bir bölge olduğunu göstermektedir. Bu durum Boğaziçi Semtinin Ankara içerisinde yeni bir cazibe merkezi olma ihtimalini ortaya çıkarmaktadır.

Çizelge 18

Oturdukları Semti Değiştiren Velilerin Semt Değiştirme Nedenlerinin Dağılımı

	Frekans	%
İş imkânları	35	18,2
Kentsel dönüşüm	116	60,4
Evlilik	22	11,5
Kiracılık	19	9,9
Toplam	192	100,0

Ankete katılan velilerin %60,4'ünün kentsel dönüşüm yanıtını vermesi bölgede ve komşu semtlerde meydana gelen yapılaşmanın bir göstergesidir.

Boğaziçi Semti son yıllarda kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında yoğun bir yapılaşmaya girmiş, bu yapılaşma sonucunda kimi gecekondular yıkılmış, bu gecekondularda oturan insanlar gelir durumlarına göre ya başka semtlerdeki gecekondulara ya da apartman dairelerine taşınmışlardır. Bu durum beraberinde bir nüfus sirkülasyonu getirmiş, bununla birlikte bazı güvenlik sorunları ortaya çıkmıştır.

4.2. Oturulan Konuta İlişkin Verilen Yanıtların Yorumlanması

Anket 281 kişiye uygulanmış, oturulan konuta ilişkin bilgilerin sorulduğu ikinci bölüm toplam 8 sorudan oluşmaktadır, verilen yanıtlar SPSS programı ile analiz edilmiş, frekans ve çapraz dağılımları yorumlanmıştır.

Çizelge 19

Ankete Katılan Velilerin Oturduğu Ev Türü Dağılımı

	Frekans	%
Apartman	197	70,1
Gecekondu	84	29,9
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin % 70,1'i oturduğunuz ev türü sorusuna apartman yanıtını verirken %29,9'u da gecekondu yanıtını vermiştir. Bu veri bölgedeki kentsel dönüşüm seviyesini göstermesi bakımından anlamlı bir göstergedir.

Çizelge 20

Ankete Katılan Velilerin Apartmana Taşınma Süreleri Dağılımı

	Frekans	%
1 yıldan az	34	20,6
1-3 yıl	51	30,9
3-5	39	23,6
5 yıl fazla	41	24,8
Toplam	165	100,0

Ankete katılan velilerden 165'i daha önce gecekonduda oturuyorken, apartmana taşındığını belirtmiştir.

Daha önce gecekonduda otururken, apartmana taşınan 165 veliye "eğer gecekondudan apartmana taşındıysanız taşınalı ne kadar oldu?" sorusunu sorduğumuzda,

katılımcıların %30,9'u 1-3 yıl yanıtını vermiştir. Bu durum dönüşümün Boğaziçi Semtinde henüz yakın zamanda başladığını göstermektedir.

Çizelge 21

Ankete Katılan Velilerin Ev Mülkiyet Durum Dağılımı

	Frekans	%
Kendi	173	61,6
Kira	108	38,4
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %61,6'sı kendi evim yanıtını verirken %38,4'ü oturduğu evin kira olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 22

Ankete Katılan Velilerin Ev Mülkiyet Durumlarının Konut Türüne Göre Çapraz Dağılımı

	Ev Sahibi		Kiracı		Toplam	
	Frekans	%	Frekans	%	Frekans	%
Apartman	124	62,9	73	37,1	197	100
Gecekondu	49	58.3	35	41,7	84	100
Toplam	173	61,6	108	38,4	281	100

Ankete katılan gecekonduda oturan velilerin %58,3'ü kendi evim yanıtını verirken %41,7'si oturduğu evin kira olduğunu belirtmiştir. Ankete katılan apartmanda oturan velilerin %62,9'u kendi evim yanıtını verirken %37,1'i oturduğu evin kira olduğunu belirtmiştir. Apartmanda oturanlar arasındaki ev sahibi olma durumunun gecekondudan daha yüksek olması semtin yeni sakinlerinin burada kalıcı olduğunu göstermektedir.

Çizelge 23

Ankete Katılan Velilerin Çocuklarına Ait Oda Bulunma Durum Dağılımı

	Frekans	%
Var	226	80,4
Yok	55	19,6
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %80,4'ü "oturduğunuz evde çocuklarınıza ait oda bulunuyor mu?" sorusuna "evet" yanıtını verirken %19,6'sı "hayır" yanıtını vermiştir.

Çizelge 24

Ankete Katılan Velilerin Oturduğu Evin Isınma Şekli Dağılımı

	Frekans	%
Soba	92	32,7
Doğalgaz	189	67,3
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %32,7'si evinin ısınma şeklinin soba olduğunu belirtirken, %67,3'ü ise doğalgaz ile ısındığını belirtmiştir.

Çizelge 25

Ankete Katılan Velilerin Oturduğu Evde Bahçe Varlığı Durum Dağılımı

	Frekans	%
Var	126	44,8
Yok	155	55,2
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %44,8'ü evlerinin bahçesi olduğunu belirtirken, %55,2'si ise bahçelerinin olmadığını belirtmiştir.

Çizelge 26

Ankete Katılan Velilerin Bahçelerinde Ürün Yetiştirme Durum Dağılımı

	Frekans	%
Evet	42	33,3
Hayır	84	66,7
Toplam	126	100,0

Ankete katılan 126 veli evinde bahçe bulunduğunu ve bu velilerin %33,3'ü bahçede ürün yetiştirdiğini, %66,7'si ise bahçede ürün yetiştirmediğini belirtmiştir.

Çizelge 27

Ankete Katılan Velilerin Memleketinden Ürün Getirme Durum Dağılımı

	Frekans	%
Evet	54	19,2
Hayır	227	80,8
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %19,2'si memleketinden aile bütçesine katkı amaçlı ürün geldiğini belirtirken %80,8'i ise bu soruya "hayır" yanıtını vermiştir.

Gecekonduların ortaya ilk çıktığı yıllarda önemli bir özelliği de buralarda yaşayan insanların köylerinden getirdikleri ürünlerle aile bütçesine katkı sağlamalarıydı. Ancak günümüzde baktığımızda bu durumun neredeyse ortadan kalktığı görülmektedir.

4.3. Mahalleye İlişkin İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması

Anket Boğaziçi Semtinde oturan 281 öğrenci velisine uygulanmıştır. Mahalleye ilişkin ifadelerin yer aldığı bölümde bulunan 19 maddeye katılımcıların "hiç katılmıyorum", "katılmıyorum", "ne katılıyorum ne katılmıyorum", "katılıyorum", "tamamen katılıyorum" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmiş, verilen yanıtlar SPSS programı ile analiz edilmiş, frekans ve çapraz dağılımları yorumlanmıştır.

Çizelge 28

Ankete Katılan Velilerin "Oturduğum Mahallede Olmaktan Memnunum" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	16	5,7
Katılmıyorum	25	8,9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	36	12,8
Katılıyorum	105	37,4
Tamamen katılıyorum	99	35,2
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %37,4'ü "oturduğunuz mahallede olmaktan memnun musunuz?" sorusuna "katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu soruya "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı %35,2'dir, "hiç katılmıyorum" yanıtının oranı ise %5,7'dir. Katılımcıların oturdukları mahalleye ilişkin memnuniyetleri dikkat çekicidir.

Çizelge 29

"Mahallede Oturmaktan Memnunum" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı

Cinsiyet	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum	Toplam
Kadın	11	17	21	68	60	177
	6,20%	9,60%	11,90%	38,40%	33,90%	100,00%
	68,80%	68,00%	58,30%	64,80%	60,60%	63,00%
Erkek	5	8	15	37	39	104
	4,80%	7,70%	14,40%	35,60%	37,50%	100,00%
	31,30%	32,00%	41,70%	35,20%	39,40%	37,00%
Toplam	16	25	36	105	99	281
	5,70%	8,90%	12,80%	37,40%	35,20%	100,00%
	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Ankete katılan velilerin "mahallede oturmaktan memnunum" ifadesine kadınların %38.40'ı "katılıyorum", erkeklerin %37.50'ı "tamamen katılıyorum" yanıtını verirken, kadınların %6.20'si ve erkeklerin %4,8'i "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Erkeklerdeki memnuniyet oranının kadınlardan daha yüksek olduğu, bununla birlikte arada büyük bir fark olmadığı görülmektedir.

Çizelge 30

"Mahalle Yeterince Hizmet Alıyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	57	20,3
Katılmıyorum	85	30,2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	60	21,4
Katılıyorum	50	17,8
Tamamen katılıyorum	29	10,3
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %30,2'si "mahalle yeterince hizmet alıyor" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını verirken %20,3'ü ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Mahalle de oturmaktan büyük oranda memnun olunmasına rağmen, katılımcılar mahallenin yeterince hizmet almadığını düşünmektedir.

Çizelge 31

"Mahalle Yeterince Hizmet Alıyor" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Katılım Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
	f	40	62	45	33	17
Apartman	%	20,30%	31,50%	22,80%	16,80%	8,60%
	%	70,20%	72,90%	75,00%	66,00%	58,60%
	f	17	23	15	17	12
Gecekondu	%	20,20%	27,40%	17,90%	20,20%	14,30%
	%	29,80%	27,10%	25,00%	34,00%	41,40%
	f	57	85	60	50	29
Toplam	%	20,30%	30,20%	21,40%	17,80%	10,30%
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Ankete katılan velilerin "mahalle yeterince hizmet alıyor" İfadesine apartmanda oturanların %31.50'si gecekonduda oturanların %27,40'ı "katılmıyorum" yanıtını verirken, apartmanda oturanların %8,60'ı gecekonduda oturanların %14,30'u "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Katılımcılar genel olarak mahallenin hizmet almadığını düşünmekle

birlikte gecekonduda oturanların apartmanda oturanlara oranla daha olumlu düşündüğü görülmektedir.

Çizelge 32

Ankete katılan velilerin "Mahallenin eğitim imkânları yeterlidir" ifadesine katılım dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	55	19,6
Katılmıyorum	85	30,2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	60	21,4
Katılıyorum	56	19,9
Tamamen katılıyorum	25	8,9
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %30,2'si "mahallede eğitim imkânları yeterlidir" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını verirken, %19,6'sı ise "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. "tamamen katılıyorum" yanıtını verenlerin oranı ise %8,9 olmuştur. Bölgedeki okulların, çok katlı apartmanların yanında fiziki anlamda yetersiz kalması, fen lisesi, isim yapmış anadolu lisesi, özel okul olmayışı gibi nedenlerin katılımcıların olumsuz düşünmesine neden olduğu düşünülmektedir.

Çizelge 33

"Mahallede Eğitim İmkânları Yeterlidir" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Kadın	f	35	52	40	36	14
	%	19,80%	29,40%	22,60%	20,30%	7,90%
	%	63,60%	61,20%	66,70%	64,30%	56,00%
Erkek	f	20	33	20	20	11
	%	19,20%	31,70%	19,20%	19,20%	10,60%
	%	36,40%	38,80%	33,30%	35,70%	44,00%
Toplam	f	55	85	60	56	25
	%	19,60%	30,20%	21,40%	19,90%	8,90%
	%	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100, 00%	100,0 0%

Ankete katılan velilerden "mahallede eğitim imkânları yeterlidir" ifadesine kadınların %29,40'ı erkeklerin % 31,70'i "katılmıyorum" yanıtını verirken, kadınların %7,90'ı erkeklerin %10,60'ı "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir.

Çizelge 34

Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Belediyeye Ait Olan Eğitim ve Sosyal Tesislerden Faydalanırım" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	94	33,5
Katılmıyorum	76	27,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	39	13,9
Katılıyorum	40	14,2
Tamamen katılıyorum	32	11,4
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “mahallede belediyeye ait olan eğitim ve sosyal tesislerden faydalanıyorum” ifadesine %33,5’i “hiç katılmıyorum” yanıtını %11,4’ü ise “tamamen katılıyorum” yanıtını vermiştir.

Günümüzde hemen her belediye de olduğu gibi Mamak Belediyesi de sosyal ve kültürel etkinlik yapmakta ve bu etkinlikler ile çocuklara ders takviye, gençlere meslek edindirme, ev kadınlarına yönelik beceri eğitimi kursları düzenlemektedir. Ancak Boğaziçi Semti sakinlerinin belediyenin bu hizmetlerinden yeterince yararlanamadığı görülmektedir.

Çizelge 35

Ankete Katılan Velilerin “Mahallenin Ulaşım İmkânları Yeterlidir” İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	42	14,9
Katılmıyorum	59	21,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	46	16,4
Katılıyorum	81	28,8
Tamamen katılıyorum	53	18,9
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “mahallenin ulaşım imkânları yeterlidir” ifadesine %28’i “katılıyorum” %14,9‘u “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Katılımcıların mahallenin ulaşım imkânlarını çoğunlukla yeterli bulduğu görülmektedir.

Çizelge 36

Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Yeterince Sosyal Alan Bulunmaktadır" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	162	57,7
Katılmıyorum	66	23,5
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	16	5,7
Katılıyorum	28	10,0
Tamamen katılıyorum	9	3,2
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "mahallede yeterince sosyal alan (sinema, tiyatro, kütüphane vb.) bulunmaktadır" ifadesine %57,7'si "hiç katılmıyorum" yanıtını verirken, %23,5 oranında "katılmıyorum" yanıtı verilmiştir. "tamamen katılıyorum" yanıtı ise yalnızca %3,2 de kalmıştır.

Çok yüksek oranda çıkan olumsuz yanıt, kentsel dönüşüm bölgelerindeki unutulan, belki de hiç gerekli görülmeyen sosyal tesislerin eksikliğini ortaya koymaktadır.

Çizelge 37

Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Yeterince Spor Alanı Bulunmaktadır" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	148	52,7
Katılmıyorum	61	21,7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	32	11,4
Katılıyorum	22	7,8
Tamamen katılıyorum	18	6,4
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “mahallede yeterince spor alanı (futbol sahası, kapalı spor salonu, yüzme havuzu vb.) bulunmaktadır” ifadesine %52,7’si “hiç katılmıyorum” yanıtını verirken, %21,7 oranında “katılmıyorum” %6,4’ü ise “tamamen katılıyorum” yanıtını vermiştir.

Islah imar planları ile yapılan kentsel dönüşüm, eski binaları yıkıp yerine yeni bina yapmak şeklinde ve yüksek kâr elde etme düşüncesiyle yapılan çalışmalardır, bu nedenle de binaların yakın çevresini, mahalleyi geliştirmesi mümkün olmamıştır. Ancak daha sonra yapılan projelerde bu eksiklikler giderilmeye çalışılmaktadır. Yeni Mamak Projesi de sosyal donatı eksikliğini gidermeye çalışan bir proje olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çizelge 38

“Mahallede Yeterince Spor Alanı Bulunmaktadır” İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Kadın	f	99	41	19	11	7
	%	55,90%	23,20%	10,70%	6,20%	4,00%
	%	66,90%	67,20%	59,40%	50,00%	38,90%
Erkek	f	49	20	13	11	11
	%	47,10%	19,20%	12,50%	10,60%	10,60%
	%	33,10%	32,80%	40,60%	50,00%	61,10%
Toplam	f	148	61	32	22	18
	%	52,70%	21,70%	11,40%	7,80%	6,40%

“Mahallede yeterince spor alanı (futbol sahası, kapalı spor salonu, yüzme havuzu vb.) bulunmaktadır” ifadesine kadın velilerin %55,90’ı erkek velilerin %47.10’u “hiç katılmıyorum” yanıtını verirken, kadın velilerin % 4’ü erkek velilerin %10,60 “tamamen katılıyorum” yanıtı vermiştir. Bu sonuçlar erkekler için spor tesislerinin az da olsa olduğunu ancak kadınlara yönelik spor tesislerinin olmadığını, böyle bir ihtiyacın olduğunu göstermektedir.

Çizelge 39

Ankete Katılan Velilerin "Mahallede Yeterince Park ve Oyun Alanı Bulunmaktadır" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	90	32,0
Katılmıyorum	68	24,2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	34	12,1
Katılıyorum	53	18,9
Tamamen katılıyorum	36	12,8
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "mahallede yeterince park ve oyun alanı bulunmaktadır" ifadesine %32,0'si "hiç katılmıyorum" yanıtını verirken, %24,2 oranında "katılmıyorum" yanıtını verirken % 12,8'i "tamamen katılıyorum "yanıtını vermiştir.

Islah imar planları ile yapılan kentsel dönüşüm çalışmalarında park, oyun alanı, spor sahası vb. sosyal donatıların ihmal edildiği bilinmektedir. Elde ettiğimiz veriler Boğaziçi Semti sakinlerinin sosyal donatı ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır.

Çizelge 40

Ankete Katılan Velilerin "Mahalledeki Alışveriş Merkezine (AVM) Gezmek İçin Sık Sık Giderim" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	59	21,0
Katılmıyorum	65	23,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	52	18,5
Katılıyorum	63	22,4
Tamamen katılıyorum	42	14,9
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "mahalledeki alışveriş merkezine (AVM) gezmek için sık sık giderim" ifadesine %23,1'i "katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %22,40 oranında "katılıyorum " yanıtı takip etmiştir.

Çizelge 41

"Mahalledeki Alışveriş Merkezine (Avm) Gezmek İçin Sık Sık Giderim" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
	f	40	47	32	50	28
Apartman	%	20,30%	23,90%	16,20%	25,40%	14,20%
	%	67,80%	72,30%	61,50%	79,40%	66,70%
	f	19	18	20	13	14
Gecekondu	%	22,60%	21,40%	23,80%	15,50%	16,70%
	%	32,20%	27,70%	38,50%	20,60%	33,30%
	f	59	65	52	63	42
Toplam	%	21,00%	23,10%	18,50%	22,40%	14,90%
	%	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %	100,00 %

Ankete katılan velilerin "mahalledeki alışveriş merkezine (AVM) gezmek için sık sık giderim" ifadesine apartmanda oturanların %25,40'ı "katılıyorum " yanıtını verirken gecekonduda oturan velilerin ise %23,80'i "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Apartmanda oturan velilerin gecekonduda oturan velilere oranla gezmek için mahalledeki alışveriş merkezini daha fazla tercih ettiği görülmektedir. Bu durum apartmanda oturan velilerin binalarındaki sosyal donatı eksikliğini telafi etmek amacıyla oluştuğu düşünülmüştür.

Çizelge 42

Ankete Katılan Velilerin "Mahalledeki AVM Yeni İş İmkânları Sağladı" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	60	21,4
Katılmıyorum	50	17,8
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	55	19,6
Katılıyorum	79	28,1
Tamamen katılıyorum	37	13,2
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “mahalledeki AVM yeni iş imkânları sağladı” ifadesine %28,1’i “katılıyorum” yanıtını verirken %21,4’ü “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir.

Çizelge 43

“Mahalledeki AVM Yeni İş İmkânları Sağladı” İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
	f	42	31	41	59	24
Apartman	%	21,30%	15,70%	20,80%	29,90%	12,20%
	%	70,00%	62,00%	74,50%	74,70%	64,90%
	f	18	19	14	20	13
Gecekondu	%	21,40%	22,60%	16,70%	23,80%	15,50%
	%	30,00%	38,00%	25,50%	25,30%	35,10%
	f	60	50	55	79	37
Toplam	%	21,40%	17,80%	19,60%	28,10%	13,20%
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Ankete katılan velilerin “mahalledeki AVM yeni iş imkânları sağladı” ifadesine apartmanda oturanların %29,90’ı gecekonduda oturanların %23,80’i “katılıyorum” yanıtını verirken, apartmanda oturanların %21.30’u gecekonduda oturanların %21.40’ı “hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir.

Apartmanda oturan velilerin mahalledeki AVM ile ilgili düşüncelerinin gecekonduda oturanlara oranla daha olumlu olduğu görülmektedir. Boğaziçi Semtinin son yıllarda dışarıdan göç aldığı ve bu göçün de devam ettiği göz önüne alındığında, Boğaziçi Semtine yeni yapılan alışveriş merkezlerinin de bölgeyi çekici hale getirdiği söylenebilir.

Çizelge 44

Ankete Katılan Velilerin "Mahalle Yeterince Güvenlidir" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	74	26,3
Katılmıyorum	65	23,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	73	26,0
Katılıyorum	49	17,4
Tamamen katılıyorum	20	7,1
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "mahalle yeterince güvenlidir" ifadesine %26,3'ü " hiç katılmıyorum" yanıtını verirken sadece %7,1'i "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Katılımcıların büyük bir kısmı mahalleyi "güvensiz" olarak tanımlamaktadır. Dönüşüme uğrayan bölgelerde meydana gelen toplumsal değişimin mahallelerde güvenlik problemi ortaya çıkardığı bilinmektedir.

Çizelge 45

Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahallenin Daha Güvenli Hale Gelmiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	61	21,7
Katılmıyorum	63	22,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	81	28,8
Katılıyorum	49	17,4
Tamamen katılıyorum	27	9,6
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "kentsel dönüşümle birlikte mahalle daha güvenli hale gelmiştir" ifadesine %28,8' i "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını verirken, %9,6'sı "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bununla birlikte %44,1 gibi yüksek oranda veli bu ifadeye katılmayarak, mahallenin güvenlik sorununa dikkat çekmektedir.

Çizelge 46

"Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahallenin Daha Güvenli Hale Gelmiştir" İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
	f	32	42	62	37	24
Apartman	%	16,20%	21,30%	31,50%	18,80%	12,20%
	%	80,00%	73,70%	71,30%	61,70%	64,90%
	f	8	15	25	23	13
Gecekondu	%	9,50%	17,90%	29,80%	27,40%	15,50%
	%	20,00%	26,30%	28,70%	38,30%	35,10%
	f	40	57	87	60	37
Toplam	%	14,20%	20,30%	31,00%	21,40%	13,20%
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

"Kentsel dönüşümle birlikte mahalle daha güvenli hale gelmiştir" ifadesine apartmanda oturanların %31,50'si ile gecekonduda oturanların %29.80'i "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını verirken apartmanda oturanların %12,20'si "tamamen katılıyorum" yanıtını gecekonduda oturanların %9,50'si hiç katılmıyorum yanıtını vermiştir.

Boğaziçi Semtinde kentsel dönüşüm tam olarak tamamlandığı için katılımcıların büyük ölçüde kararsız olduğu görülmektedir. Bununla birlikte gecekondu da oturan velilerin apartmanda oturan velilerden daha olumlu düşündüğü görülmektedir.

Çizelge 47

Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Açılan Okullar Önceki Okullardan Daha Başarılıdır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	40	14,2
Katılmıyorum	57	20,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	87	31,0
Katılıyorum	60	21,4
Tamamen katılıyorum	37	13,2
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “kentsel dönüşümle birlikte açılan okullar önceki okullardan daha başarılıdır” ifadesine %31’i “ne katılıyorum ne katılmıyorum” yanıtını vermiştir.

Çizelge 48

Ankete Katılan Velilerin “Kentsel Dönüşüm Mahalledeki Komşuluk İlişkilerine Zarar Vermiştir” İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	39	13,9
Katılmıyorum	71	25,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	75	26,7
Katılıyorum	53	18,9
Tamamen katılıyorum	43	15,3
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “kentsel dönüşüm mahalledeki komşuluk ilişkilerine zarar vermiştir” ifadesine %26,7’si “ ne katılıyorum ne katılmıyorum” yanıtını verirken sadece %13,9’ u ”hiç katılmıyorum” yanıtını vermiştir.

Çizelge 49

“Kentsel Dönüşüm Mahalledeki Komşuluk İlişkilerine Zarar Vermiştir” İfadesine Verilen Yanıtların Oturulan Konut Tipine Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Apartman	f	32	41	55	39	30
	%	16,20%	20,80%	27,90%	19,80%	15,20%
	%	82,10%	57,70%	73,30%	73,60%	69,80%
Gecekondu	f	7	30	20	14	13
	%	8,30%	35,70%	23,80%	16,70%	15,50%
	%	17,90%	42,30%	26,70%	26,40%	30,20%
Toplam	f	39	71	75	53	43
	%	13,90%	25,30%	26,70%	18,90%	15,30%
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Ankete katılan velilerin "kentsel dönüşüm mahalledeki komşuluk ilişkilerine zarar vermiştir" ifadesine apartmanda oturanların %27,90'ı, gecekonduda oturanlarında %23,80'i "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını verirken apartmanda oturanların %16,20'si gecekonduda oturanlarında %8,30'u "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir.

Ankete katılan velilerden gerek apartmanda oturan veliler gerekse gecekonduda oturan veliler bu soruya birbirine yakın oranlarda yanıt vermiştir. Veliler genel olarak kararsız olmakla birlikte, bu görüşe katılmayanların katılanlara oranla nispeten daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum dönüşümün tamamlanmaması ile açıklanabilir.

Çizelge 50

Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşüm Çocukların Arkadaşlık İlişkilerini Olumsuz Etkilemiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	41	14,6
Katılmıyorum	80	28,5
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	64	22,8
Katılıyorum	50	17,8
Tamamen katılıyorum	46	16,4
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "kentsel dönüşüm çocukların arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilemiştir" ifadesine %28,5'i "katılmıyorum" yanıtını verirken % 16,4'ü "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Veliler bu ifadeye büyük oranda katılmamakla beraber, önemli oranda veli (%34,2) kentsel dönüşümün, çocuklarının arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilediğini düşünmektedir.

Çizelge 51

Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Çocukların Zararlı Alışkanlıklardan Kurtulmasını Sağlanmıştır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	39	13,9
Katılmıyorum	69	24,6
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	89	31,7
Katılıyorum	49	17,4
Tamamen katılıyorum	35	12,5
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "kentsel dönüşümle birlikte çocukların zararlı alışkanlıklardan kurtulması sağlanmıştır" ifadesine %31,7'si "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını vermiştir.

Çizelge 52

Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Çocukların Okul Başarıları Artmıştır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	42	14,9
Katılmıyorum	55	19,6
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	99	35,2
Katılıyorum	48	17,1
Tamamen katılıyorum	37	13,2
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "kentsel dönüşümle birlikte çocukların okul başarıları artmıştır" ifadesine %35,2'si "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını verirken %14,9'u "hiç katılmıyorum" yanıtını %13,2'si "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Ankete

katılan velilerin büyük oranda karasız olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, olumsuz düşünenler (%34,5) olumlu düşünenlerden (%30,3) oranla daha fazladır.

Çizelge 53

Ankete Katılan Velilerin "Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahalle Ekonomik Olarak Olumlu Etkilenmiştir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	37	13,2
Katılmıyorum	46	16,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	92	32,7
Katılıyorum	70	24,9
Tamamen katılıyorum	36	12,8
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin "kentsel dönüşümle birlikte mahalle ekonomik olarak olumlu etkilenmiştir" ifadesine %32,7'si "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını verirken %13,2'si "hiç katılmıyorum" yanıtını %12,8'i "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir.

Çizelge 54

"Kentsel Dönüşümle Birlikte Mahalle Ekonomik Olarak Olumlu Etkilenmiştir" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Kadın	f	21	27	72	37	20
	%	11,90%	15,30%	40,70%	20,90%	11,30%
	%	56,80%	58,70%	78,30%	52,90%	55,60%
Erkek	f	16	19	20	33	16
	%	15,40%	18,30%	19,20%	31,70%	15,40%
	%	43,20%	41,30%	21,70%	47,10%	44,40%
Toplam	f	37	46	92	70	36
	%	13,20%	16,40%	32,70%	24,90%	12,80%
	%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Ankete katılan velilerin “kentsel dönüşümle birlikte mahalle ekonomik olarak olumlu etkilenmiştir” ifadesine kadın velilerin %40,70’i “ne katılıyorum ne katılmıyorum” yanıtını %20.90’ı “katılıyorum” yanıtını verirken erkek velilerin %31,70’i “katılıyorum” yanıtını vermiştir. Erkeklerin bu soruda daha olumlu düşündükleri görülmüştür. Bu sonuç mahallede erkeklerin, kadınlardan iş yaşamında daha aktif olmaları ile açıklanabilir.

Çizelge 55

Ankete Katılan Velilerin “Kentsel Dönüşümle Birlikte Okula Ulaşımın Kolaylaşmıştır” İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	39	13,9
Katılmıyorum	60	21,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	76	27,0
Katılıyorum	71	25,3
Tamamen katılıyorum	35	12,5
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin “kentsel dönüşümle birlikte okula ulaşım kolaylaşmıştır” ifadesine %27’si “ne katılıyorum ne katılmıyorum” yanıtını vermiştir. Olumlu düşünen veliler (%37,8), olumsuz düşünen (%35,3) velilerden az da olsa yüksektir, bu durum son yıllarda Boğaziçi Semtindeki ulaşım imkânlarındaki gelişmeleri göstermektedir, bununla birlikte Boğaziçi Semtinde olmayan metro vb. ulaşım seçenekleri, semtin gelişmesini olumsuz olarak etkileyen bir durumdur.

4.4. Gecekondu Yaşamı Hakkında İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması

Anketin dördüncü bölümü olan gecekondu yaşamı hakkındaki ifadeler, gecekonduda oturduğunu belirten 84 veliye sorulmuştur. Bu bölümde bulunan 13 maddeye katılımcıların “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “ne katılıyorum ne katılmıyorum”, “katılıyorum”, “tamamen katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmiş, verilen yanıtlar SPSS programı ile analiz edilmiş, frekans ve çapraz dağılımları yorumlanmıştır.

Çizelge 56

Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Oturmaktan Memnunum" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	23	27,4
Katılmıyorum	16	19,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	16	19,0
Katılıyorum	11	13,1
Tamamen katılıyorum	18	21,4
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %27,4'ü "gecekonduda oturmaktan memnunum" ifadesine "hiç katılmıyorum" yanıtını verirken % 21,4'ü "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Gecekonduda oturan velilerin büyük ölçüde (36,4) gecekonduda oturmaktan memnun olmadıkları görülmekle beraber azımsanmayacak kadar büyük bir kesim (%34,5) gecekonduda oturmaktan memnun olduğunu belirtmektedir.

Çizelge 57

Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Yaşamak Çocukların Sosyalleşmeleri İçin Daha Avantajlıdır" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	17	20,2
Katılmıyorum	26	31,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	15	17,9
Katılıyorum	22	26,2
Tamamen katılıyorum	4	4,8
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %31,0'i "gecekondu da yaşamak çocukların sosyalleşmeleri için daha avantajlıdır" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını verirken %4,8'i "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Ankete katılan velilerin büyük bir oranda (51,2) bu görüşe katılmadıkları görülmüş, bununla birlikte %31 oranında bu görüşe katılım sağlandığı da görülmektedir.

Çizelge 58

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Yaşam Şartları, Çocukların Sağlık Durumlarını ve Buna Bağlı Olarak Okul Yaşamlarını Olumsuz Etkiliyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	10	11,9
Katılmıyorum	18	21,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	19	22,6
Katılıyorum	20	23,8
Tamamen katılıyorum	17	20,2
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %23,8'i "gecekondu yaşam şartları, çocukların sağlık durumlarını ve buna bağlı olarak okul yaşamlarını olumsuz etkiliyor" ifadesine "katılıyorum" yanıtını verirken %11,9'u "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Ankete katılan velilerin büyük oranda (%44) bu görüşe katıldıkları görülmüştür. Gecekondularda ısıtma amacıyla genel olarak soba kullanılmaktadır, soba yalnızca kurulu olduğu odanın ısınmasını sağlamaktadır. Bu durumun çocukların sağlıklarını ve devamında da okul yaşantılarının olumsuz etkilediği görüşünün ağır bastığı görülmektedir.

Çizelge 59

Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Komşuluk İlişkileri Apartmana Göre Daha İyidir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	2	2,4
Katılmıyorum	7	8,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	13	15,5
Katılıyorum	28	33,3
Tamamen katılıyorum	34	40,5
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %40,5'i "gecekonduda komşuluk ilişkileri apartmana göre daha iyidir" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını verirken %2,4'ü "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Gecekonduda oturan veliler çok büyük oranda (%73,8) komşuluk ilişkilerinin apartmandan daha iyi olduğunu düşünmektedir. Çizelge 71'e baktığımızda ise apartmanda oturan veliler "apartmanda komşuluk ilişkileri zayıftır" ifadesine %56,9 oranında olumlu cevap vererek gecekonduda oturan velilerin düşüncelerini desteklemektedirler.

Çizelge 60

Ankete Katılan Velilerin "Gecekonduda Ev İçin Harcanan Para Apartman Dairesine Oranla Daha Düşüktür" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	8	9,5
Katılmıyorum	14	16,7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	16	19,0
Katılıyorum	24	28,6
Tamamen katılıyorum	22	26,2
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %28,6'sı "gecekonduda ev için harcanan para apartman dairesine oranla daha düşüktür." ifadesine "katılıyorum" yanıtını

verirken %9,5'i "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Gecekonduda oturan veliler gecekondu içi yapılan masrafların, apartman dairesi için yapılacak aidat, doğalgaz vs. masraflardan daha ekonomik olduğunu düşünmektedir.

Çizelge 61

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Ortamı Çocukların Ders Çalışmalarını Olumsuz Etkiliyor" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	8	9,5
Katılmıyorum	23	27,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	14	16,7
Katılıyorum	25	29,8
Tamamen katılıyorum	14	16,7
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %29,8'i "gecekondu ortamı çocukların ders çalışmalarını olumsuz etkiliyor" ifadesine "katılıyorum" yanıtını vermiştir. Gecekonduda oturan veliler büyük oranda (%46,7) gecekondu ortamının çocuklarının ders çalışmasını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Bu sonuçlar Çizelge 56 da yer alan "gecekondu yaşam şartları, çocukların sağlık durumlarını ve buna bağlı olarak okul yaşamlarını olumsuz etkiliyor" ifadesine verilen yanıtlar ile birbirine yakın sonuçları ortaya çıkarmıştır.

Çizelge 62

Ankete Katılan Velilerin "Çocuklarımın Ders Çalışmasına ve Ödevlerine Komşularım Yardım Ediyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	32	38,1
Katılmıyorum	24	28,6
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	11	13,1
Katılıyorum	8	9,5
Tamamen katılıyorum	9	10,7
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %38,1'i "çocuklarımın ders çalışmasına ve ödevlerine komşularım yardım ediyor" ifadesine "hiç katılmıyorum" yanıtını vermişlerdir. Öğrencilerin ders çalışması konusunda velilerin büyük oranda komşularından yardım almadıklarını belirttiği görülmektedir. Bununla birlikte yüksek bir oranda da (20,2) veliler çocuklarının ödevlerine komşularının yardım ettiğini belirtmiştir.

Çizelge 63

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerindeki Okulları, Devlet Yeterince Desteklemiyor" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	7	8,3
Katılmıyorum	12	14,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	19	22,6
Katılıyorum	26	31,0
Tamamen katılıyorum	20	23,8
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %31,0'i "gecekondu mahallelerindeki okulları, devlet yeterince desteklemiyor" ifadesine "katılıyorum" yanıtını vermiştir. Gecekonduda oturan velilerin genel olarak mahallelerinin ötelendiğini, hizmet alamadığını düşündükleri görülmektedir.

Çizelge 64

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerindeki Veliler Çocukları İle Daha Az İlgileniyor" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	20	23,8
Katılmıyorum	21	25,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	18	21,4
Katılıyorum	14	16,7
Tamamen katılıyorum	11	13,1
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %25'i "gecekondu mahallelerindeki veliler çocukları ile daha az ilgileniyor" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %23,8 ile "hiç katılmıyorum" yanıtı takip ederken, "tamamen katılıyorum" yanıtı ise %13,1'de kalmıştır. Gecekonduda oturan veliler genel olarak bu ifadeye katılmamakla birlikte, azımsanmayacak bir oranda (%29,8) gecekonduda oturan velilerin çocukları ile daha az ilgilenildiği düşünülmektedir.

Çizelge 65

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerindeki Okullarda Bulunan Öğretmenler Çocuklarla İlgilenmiyor" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	23	27,4
Katılmıyorum	31	36,9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	16	19,0
Katılıyorum	7	8,3
Tamamen katılıyorum	7	8,3
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %36,9'u "gecekondu mahallelerindeki okullarda bulunan öğretmenler çocuklarla ilgilenmiyor" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %27,4 ile "hiç katılmıyorum" yanıtı takip etmiştir. Çizelge 63'de gecekonduda oturan velilerin genel olarak devletin mahalledeki okullarını desteklemediğini düşündüğü görülmekteyken, öğretmenlerin çocuklarla ilgilenmediği ifadesine ise olumsuz görüş bildirmektedirler. Bu durum velilerin okulum öğretmenlerine değil okulun fiziki eksikliklerine tepkili olduğu ile açıklanabilecektir.

Çizelge 66

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Mahallelerinde Bulunan Okulların Fiziki (Isınma, Faaliyet Alanları, Spor Merkezleri, Oyun Alanları vb.) Yetersizdir" İfadesine Katılım Durum Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	5	6,0
Katılmıyorum	12	14,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	15	17,9
Katılıyorum	21	25,0
Tamamen katılıyorum	31	36,9
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %36,9'u "gecekondu mahallelerinde bulunan okulların fiziki koşulları (ısınma, faaliyet alanları, spor merkezleri, oyun alanları vb.) yetersizdir" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %25,0 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir.

Boğaziçi Semtinde bulunan okullar semtin gecekondulaşma sürecinde, ihtiyaca göre yapılmıştır. Zaman içinde semt gelişmeye, yenilenmeye başlamıştır, ancak semtte bulunan okullar, bu değişime ayak uyduramamış, binaları köhne kalmıştır. Kentsel dönüşüm sürecinde ise ihtiyaca cevap veremeyen okulların, zamanla yenileneceği öngörülmektedir.

Çizelge 67

Ankete Katılan Gecekonduda Oturan Velilerin "Okul Seçme Şansım Olsa Çocuğumu Farklı Bir Mahalledeki Devlet Okuluna Gönderirdim."İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	8	9,5
Katılmıyorum	15	17,9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	17	20,2
Katılıyorum	18	21,4
Tamamen katılıyorum	26	31,0
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %31,0'i "okul seçme şansım olsa çocuğumu farklı bir mahalledeki devlet okuluna gönderirdim" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %21,4 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Çizelge 74'te apartmanda oturan velilerinde yaklaşık aynı oranda (%53,8) çocuklarını başka semtteki bir okula göndermek istediği görülmektedir.

Çizelge 68

Ankete Katılan Velilerin "Gecekondu Bölgesindeki Okullarda Güvenlik Problemleri Bulunuyor" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	8	9,5
Katılmıyorum	16	19,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	11	13,1
Katılıyorum	28	33,3
Tamamen katılıyorum	21	25,0
Toplam	84	100,0

Ankete katılan ve gecekonduda oturan velilerin %33,3'ü "gecekondu bölgesindeki okullarda güvenlik problemleri bulunuyor" ifadesine " katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu

yanıtı %25,0 ile “tamamen katılıyorum” yanıtı takip etmiştir. Velilerin büyük oranda (%58,3) mahallelerindeki okullarında güvenlik problemi yaşandığını düşündüğü görülmektedir. Çizelge 65’te velilerin %52,4’ü çocuklarını başka semtteki bir okula göndermek istemekte idi, oranların birbirine yakın olması, aralarında neden-sonuç ilişki olduğunu düşündürmektedir.

Gecekondu yaşamı hakkındaki ifadelere, velilerin verdiği cevaplara bakıldığında velilerin, mahallerinden memnun olduğu, bununla birlikte apartmana taşınma konusunda önyargılarının olduğu, çocuklarının eğitimine önem vermekle beraber, gecekondu ortamının çocuklarının eğitimine, sağlığına olumsuz etkileri olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Gecekondu da oturan velilerin çocuklarının öğretmenlerine karşı olumlu düşünceler beslediği görülmekle beraber, okulların fiziki durumları ve güvenlik sorunları gibi nedenlerle çocuklarını başka semtlerdeki okullara göndermek istemektedirler. Ortaya çıkan bu durumun bir başka nedeni olarak ise okulların fiziki durumun yetersizliği, nedeniyle sosyal etkinliklerin eksikliği olduğu düşünülmektedir.

4.5. Apartman Yaşamı Hakkında İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması

Anketin beşinci bölümü olan apartman yaşamı hakkındaki ifadeler, apartmanda oturduğunu belirten 197 veliye sorulmuştur. Bu bölümde bulunan 10 maddeye katılımcıların “hiç katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “ne katılıyorum ne katılmıyorum”, “katılıyorum”, “tamamen katılıyorum” seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmiş, verilen yanıtlar SPSS programı ile analiz edilmiş, frekans ve çapraz dağılımları yorumlanmıştır.

Çizelge 69

Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Oturmaktan Memnunum" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	6	3,0
Katılmıyorum	8	4,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	18	9,1
Katılıyorum	46	23,4
Tamamen katılıyorum	119	60,4
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %60,4'ü "apartmanda oturmaktan memnunum" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %23,4 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Apartmanda oturan velilerin %83,8 oranında apartmanda oturmaktan memnun olduğu görülmektedir. Çizelge 56'da gecekonduda oturanların gecekondu da oturmaktan memnun olduğu belirtenlerin oranı %34,5'tir. Görülmektedir ki Boğaziçi Semtinde veliler apartmanda oturmaktan memnundur. Ortaya çıkan bu sonuç kentsel dönüşüm sürecinin toplum tarafından kabul gördüğünün bir göstergesidir.

Çizelge 70

Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Oturmak Maddi Sıkıntılara (Aidat, Doğalgaz vb.) Neden Oldu" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	21	10,7
Katılmıyorum	57	28,9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	21	10,7
Katılıyorum	55	27,9
Tamamen katılıyorum	43	21,8
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %28,9'u "apartmanda oturmak maddi sıkıntılara (aidat, doğalgaz vb.) neden oldu" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %27,9 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Semt sakinleri bu ifadeye %49,7 oranında olumlu cevap vermiştir. Bu durum bölgedeki gelir seviyesinin düşük olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Çizelge 71

Ankete Katılan Velilerin "Apartman Yaşantısına Uyum Sorunu Yaşadım" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	58	29,4
Katılmıyorum	61	31,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	24	12,2
Katılıyorum	34	17,3
Tamamen katılıyorum	20	10,2
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %31,0'i "apartman yaşantısına uyum sorunu yaşadım" ifadesine "katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %29,4 ile "hiç katılmıyorum" yanıtı takip etmiştir. Ankete katılan veliler büyük oranda (%60,4) uyum sorunu yaşamadığını belirtmekle beraber azımsanmayacak oranda veli (%27,5) uyum sorunu yaşadığını belirtmiştir.

Çizelge 72

Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Çocuklarım İçin Oyun Alanı Sıkıntısı Yaşıyorum" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	29	14,7
Katılmıyorum	32	16,2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	23	11,7
Katılıyorum	36	18,3
Tamamen katılıyorum	77	39,1
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %39,1'i "apartmanda çocuklarım için oyun alanı sıkıntısı yaşıyorum" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %18,3 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Boğaziçi Semtinde geçmiş yıllarda uygulanan ve kentsel dönüşümün bir türü olan ıslah imar planları ile yapılan dönüşüm türünde sosyal donatılar ihmal edilmiştir bu durumun bir sonucu olarak velilerin %57,4'ü oyun alanlarını yetersiz bulmaktadır. Bununla birlikte %30,9 oranında veli ise bu görüşe katılmamaktadır, bu durumun gerekçesi ise son yıllarda kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında yapılan ve sosyal donatılara yer veren projelerinde Boğaziçi Semtinde yerini alması olarak düşünülebilir.

Çizelge 73

Ankete Katılan Velilerin "Apartmanda Komşuluk İlişkileri Daha Zayıftır" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	28	14,2
Katılmıyorum	29	14,7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	28	14,2
Katılıyorum	46	23,4
Tamamen katılıyorum	66	33,5
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %33,5'i "apartmanda komşuluk ilişkileri daha zayıftır" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %23,4 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir.

Çizelge 57'de gecekonduda oturan veliler %73,8 oranında apartmanda komşuluk ilişkilerinin zayıf olduğunu düşünmekte iken apartmanda oturanlar arasında bu oran %56,9 oranında gerçekleşmiştir. Gecekondu da oturan velilerin apartman yaşamına karşı olumsuz önyargıları olduğu görülmektedir. Bu durum kentsel dönüşüm sürecine karşı olumsuz, hatta yavaşlatıcı etkiye neden olmaktadır.

Çizelge 74

Ankete Katılan Velilerin "Apartmana Taşınınca Çocuklarının Okul Başarıları Daha İyiye Gitti" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	27	13,7
Katılmıyorum	24	12,2
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	71	36,0
Katılıyorum	38	19,3
Tamamen katılıyorum	37	18,8
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %36,0'sı "apartmana taşınınca çocuklarımın okul başarıları daha iyiye gitti" ifadesine "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %19,3 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Kararsız veliler oran olarak yüksek olmakla beraber, olumlu düşünenler (%38,1) olumsuz düşünenlerden (%25,9) daha fazladır.

Çizelge 75

Ankete Katılan Velilerin "Apartmana Taşınınca Çocuğunun Özel Odası Oldu" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	10	5,1
Katılmıyorum	18	9,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	21	10,7
Katılıyorum	58	29,4
Tamamen katılıyorum	90	45,7
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %45,7'si "apartmana taşınınca çocuğumun özel odası oldu" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %29,4 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Apartmanda yaşayan veliler büyük oranda (%75,1) apartmana taşınınca çocuğunun özel odası olduğunu belirtmiştir. Bu durum kentsel dönüşümün bölgede yaşayan insanların yaşam kalitesini artırdığını göstermektedir. Bununla birlikte bu durumun yaşam kalitesi artan bu aile çocuklarının ders başarılarını artıracağı öngörülebilir.

Çizelge 76

Ankete Katılan Apartmanda Oturan Velilerin "Okul Seçme Şansım Olsa Çocuğumu Farklı Bir Mahalledeki Devlet Okuluna Gönderirdim" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	23	11,7
Katılmıyorum	40	20,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	28	14,2
Katılıyorum	31	15,7
Tamamen katılıyorum	75	38,1
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %38,1'i "okul seçme şansım olsa çocuğumu farklı bir mahalledeki devlet okuluna gönderirdim" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %20,3 ile "katılmıyorum" yanıtı takip etmiştir. Aynı soruya gecekonduda oturan velilerinde birbirlerine yakın oranda (çizelge 67) cevap verdiği görülmektedir. Velilerin çocuklarını başka semtteki okullara gönderme isteğinin yaşanılan konut türüne değişiklik göstermediği, bu sorunun başlıca nedeninin okulların fiziki durumlarının yetersizliği, yanı sıra güvenlik sorunları olduğu görülmektedir.

Çizelge 77

Ankete Katılan Velilerin "Okuldaki Öğretmenlerin Çocukların Oturduğu Konuta Göre (Gecekondu – Apartman) Ayrım Yaptığını Düşünüyorum" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	97	49,2
Katılmıyorum	56	28,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	16	8,1
Katılıyorum	20	10,2
Tamamen katılıyorum	8	4,1
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %49,2'si "okuldaki öğretmenlerin çocukların oturduğu konuta göre (gecekondu – apartman) ayrım yaptığını düşünüyorum" ifadesine "hiç katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %28,4 ile "katılmıyorum" yanıtı takip etmiştir. Veliler okullar hakkında olumsuz görüş bildirmelerine rağmen öğretmenlerin ayrım yaptığına inanmamaktadırlar bir başka deyişle öğretmenlerine güvenmektedirler.

Çizelge 78

Ankete Katılan Velilerin "Apartmandaki Eğitimli Komşuların Çocuklara Olumlu Örnek Olduğunu Düşünüyorum" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	22	11,2
Katılmıyorum	18	9,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	38	19,3
Katılıyorum	53	26,9
Tamamen katılıyorum	66	33,5
Toplam	197	100,0

Ankete katılan ve apartmanda oturan velilerin %33,5'i "apartmandaki eğitimli komşuların çocuklara olumlu örnek olduğunu düşünüyorum" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %26,9 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Apartmanda oturan veliler eğitimli komşularının çocuklara olumlu örnek olduğunu belirterek kentsel dönüşümün çocukların eğitimi üzerine olumlu etkisinin başka bir boyutunu göstermektedir.

Apartmanda oturan velilerin genel olarak apartmanda oturmaktan memnun oldukları, bununla birlikte apartman giderlerinin gecekondudan daha fazla olduğunu düşündükleri görülmektedir. Binaların oyun alanları ve sosyal donatılarının yetersiz olduğunu düşünen veliler genel olarak apartman hayatına uyum sorunu yaşamadıklarını belirtmiştir.

Apartman ortamında komşuluk ilişkilerinin zayıf olduğunu düşünen veliler, apartmana taşınınca çocuklarının özel odaları olduğunu belirtmişlerdir. Mahallede bulunan okullardan memnun olmayan veliler, eğitimli komşularının çocuklarına olumlu örnek olduğunu düşünmektedirler.

Apartmanda oturan velilerde tıpkı gecekonduda oturan veliler gibi mahalledeki okullardan memnun değildir, ancak öğretmenlerinden büyük oranda memnun olan velilerin, mahallenin dönüşüm sürecinde ortaya çıkan güvenlik sorunları nedeniyle okullardan memnun olmadıkları düşünülmektedir.

4.6. Çocuklar İle İlgili İfadelere Verilen Yanıtların Yorumlanması

Anketin altıncı bölümü olan çocuklar ile ilgili ifadeler, ankete katılan 281 veliye sorulmuştur. Bu bölümde bulunan 10 maddeye katılımcıların "hiç katılmıyorum", "katılmıyorum", "ne katılıyorum ne katılmıyorum", "katılıyorum", "tamamen katılıyorum" seçeneklerinden birini işaretlemesi istenmiş, verilen yanıtlar SPSS programı ile analiz edilmiş, frekans ve çapraz dağılımları yorumlanmıştır.

Çizelge 79

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumu Her Zaman Dinlerim" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	9	3,2
Katılmıyorum	3	1,1
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	21	7,5
Katılıyorum	81	28,8
Tamamen katılıyorum	167	59,4
Toplam	281	100,0

Ankete katılan velilerin %59,4'ü "çocuğumu her zaman dinlerim" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %28,8 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Boğaziçi Semtindeki veliler çok büyük bir oranda (%88,2) çocuğunu her zaman dinlediğini belirtmiştir.

Çizelge 80

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumu Her Zaman Dinlerim" İfadesine Verilen Yanıtların Gelir Durumuna Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1000 TL Az	f	2	2	13	37	59
	%	1,80%	1,80%	11,50%	32,70%	52,20%
	%	22,20%	66,70%	61,90%	45,70%	35,30%
1000 - 2000 TL	f	7	1	4	34	83
	%	5,40%	0,80%	3,10%	26,40%	64,30%
	%	77,80%	33,30%	19,00%	42,00%	49,70%
2000 – 3000 TL	f	0	0	4	8	14
	%	0,00%	0,00%	15,40%	30,80%	53,80%
	%	0,00%	0,00%	19,00%	9,90%	8,40%
3000 TL Fazla	f	0	0	0	2	11
	%	0,00%	0,00%	0,00%	15,40%	84,60%
	%	0,00%	0,00%	0,00%	2,50%	6,60%
	f	**9**	**3**	**21**	**81**	**167**
Toplam	**%**	**3,20%**	**1,10%**	**7,50%**	**28,80%**	**59,40%**
	%	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Ankete katılan velilerden "çocuğumu her zaman dinlerim" ifadesine aylık ortalama geliri 1000 TL den az olanların % 52,2'si "tamamen katılıyorum" yanıtını verirken %1,80'i "hiç katılmıyorum" yanıtını, aylık ortalama geliri 3000 TL den fazla olanların %84,60'ı "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir.

Ankete katılan velilerimiz "çocuğumu her zaman dinlerim" ifadesine genel olarak olumlu cevap vermekle birlikte gelir arttıkça olumlu cevap oranlarının da yükseldiği görülmektedir.

Çizelge 81

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Fikirlerine Önem Veririm" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	6	2,1
Katılmıyorum	12	4,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	19	6,8
Katılıyorum	93	33,1
Tamamen katılıyorum	151	53,7
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %53,7'si "çocuğumun fikirlerine önem veririm" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %33,1 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir.

Çizelge 82

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Ders Çalışmasına Yardımcı Olurum" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	11	3,9
Katılmıyorum	11	3,9
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	27	9,6
Katılıyorum	71	25,3
Tamamen katılıyorum	161	57,3
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %57,3'ü "çocuğumun ders çalışmasına yardımcı olurum" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %25,3 ile "katılıyorum" yanıtı

takip etmiştir. Velilerin büyük oranda (%82,6) çocuklarının ders çalışmasına yardımcı olduğu belirtmektedir.

Çizelge 83

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Sosyal Aktivitelere (Gezi, Tiyatro vs.) Katılmasını Sağlarım" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	6	2,1
Katılmıyorum	17	6,0
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	36	12,8
Katılıyorum	97	34,5
Tamamen katılıyorum	125	44,5
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %44,5'si "çocuğumun sosyal aktivitelere (gezi, tiyatro vs.) katılmasını sağlarım" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %34,5 ile "katılıyorum " yanıtı takip etmiştir. Ankete katılan velilerin büyük oranda (%79) çocuğunun sosyal aktivitelere katılımını desteklediğini belirttiği görülmektedir. Soruların genelden ifadelerden daha özel ifadelere gittikçe, olumlu yanıt oranında azalma olduğu görülmektedir.

Çizelge 84

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Sosyal Aktivitelere (Gezi, Tiyatro vs.) Katılmasını Sağlarım" İfadesine Verilen Yanıtların Gelir Durumuna Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1000 TL den Az	f	3	7	9	33	61
	%	2,70%	6,20%	8,00%	29,20%	54,00%
	%	27,30%	63,60%	33,30%	46,50%	37,90%
1000 - 2000 TL	f	7	3	15	30	74
	%	5,40%	2,30%	11,60%	23,30%	57,40%
	%	63,60%	27,30%	55,60%	42,30%	46,00%
2000 - 3000 TL	f	1	1	3	5	16
	%	3,80%	3,80%	11,50%	19,20%	61,50%
	%	9,10%	9,10%	11,10%	7,00%	9,90%
3000 TL den Fazla	f	0	0	0	3	10
	%	0,00%	0,00%	0,00%	23,10%	76,90%
	%	0,00%	0,00%	0,00%	4,20%	6,20%
	f	**11**	**11**	**27**	**71**	**161**
Toplam	**%**	**3,90%**	**3,90%**	**9,60%**	**25,30%**	**57,30%**
	%	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Ankete katılan velilerin "çocuğumun sosyal aktivitelere (gezi, tiyatro vs.) katılmasını sağlarım" ifadesine verdikleri "tamamen katılıyorum" yanıtlarının aylık ortalama gelir durumuna baktığımızda bu oranın aylık geliri 3000 TL'den fazla olan velilerde %76,90 iken aylık geliri 1000 TL'nin altında olan velilerde ise %54,00 olduğu görülmektedir. Ortalama gelir yükseldikçe olumlu yanıt oranı da yükselmektedir.

Çizelge 85

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğum Hakkında Bilgi Almak İçin Düzenli Olarak Okula Giderim" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	9	3,2
Katılmıyorum	12	4,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	48	17,1
Katılıyorum	94	33,5
Tamamen katılıyorum	118	42,0
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %42,0'si "çocuğum hakkında bilgi almak için düzenli olarak okula giderim" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %33,5 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Veliler büyük oranda (%75,2) düzenli olarak okula gidip çocukları hakkında bilgi aldıklarını belirtmektedirler. Bununla birlikte sorular genelden özele gittikçe olumlu cevapların oranında düşme görülmektedir.

Çizelge 86

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Sınav Dönemlerinde Eve Misafir Kabul Etmem" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	25	8,9
Katılmıyorum	32	11,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	80	28,5
Katılıyorum	65	23,1
Tamamen katılıyorum	79	28,1
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %28,5'i "çocuğumun sınav dönemlerinde eve misafir kabul etmem" ifadesine "ne katılıyorum ne katılmıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %28,1 ile

"tamamen katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Velilerin büyük oranda olumlu cevap verdiği görülmekle beraber, sorularda genelden özele gittikçe azalan olumlu cevap oranındaki düşme devam etmektedir.

Çizelge 87

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğunun Arkadaşlarını Tanırım" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	3	1,1
Katılmıyorum	8	2,8
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	24	8,5
Katılıyorum	95	33,8
Tamamen katılıyorum	151	53,7
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %53,7'si "çocuğumun arkadaşlarını tanırım" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %33,8 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir. Veliler büyük oranda çocuklarının arkadaşlarını tanıdığı söylemektedir, bununla birlikte ankete katılan velilerin çocuklarının ilkokul ve ortaokul seviyesinde olması, bu oranın yüksek çıkmasını sağlamıştır. Öğrencilerin yaşlarının yükseldikçe, bu oranın düşeceği tahmin edilmektedir.

Çizelge 88

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Arkadaşlarını Tanırım" İfadesine Verilen Yanıtların Cinsiyete Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
Kadın	f	2	2	10	63	100
	%	1,10%	1,10%	5,60%	35,60%	56,50%
	%	66,70%	25,00%	41,70%	66,30%	66,20%
Erkek	f	1	6	14	32	51
	%	1,00%	5,80%	13,50%	30,80%	49,00%
	%	33,30%	75,00%	58,30%	33,70%	33,80%
	f	**3**	**8**	**24**	**95**	**151**
Toplam	**%**	**1,10%**	**2,80%**	**8,50%**	**33,80%**	**53,70%**
	%	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

"Çocuğumun arkadaşlarını tanırım" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını kadın velilerimiz %56,50 iken erkek velilerde %49,00'da kalmıştır. Bu sonuç kadın velilerin çocuklarına karşı erkek velilerden daha ilgili olduğunu göstermektedir.

Çizelge 89

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun, Arkadaşlarıyla Evde Görüşmesine Olanak Sağlarım" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	15	5,3
Katılmıyorum	18	6,4
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	41	14,6
Katılıyorum	98	34,9
Tamamen katılıyorum	109	38,8
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %38,8'i "çocuğumun, arkadaşlarıyla evde görüşmesine olanak sağlarım" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %34,9 ile "katılıyorum " yanıtı takip etmiştir.

Çizelge 90

Ankete Katılan Velilerin "Televizyonu Çocuğunun Ödevlerini Rahat Yapabilmesi ve Televizyonun Olumsuz Etkilerinden Kaçınmak İçin Belirli Saatlerde İzlerim" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	13	4,6
Katılmıyorum	16	5,7
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	43	15,3
Katılıyorum	77	27,4
Tamamen katılıyorum	132	47,0
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %47,0'si "televizyonu çocuğumun ödevlerini rahat yapabilmesi ve televizyonun olumsuz etkilerinden kaçınmak için belirli saatlerde izlerim" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %27,4 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir.

Çizelge 91

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Okuma Alışkanlığını Geliştirmek İçin Evime Süreli Yayınlar (Gazete, Dergi vb.) Almaya Gayret Ederim" İfadesine Katılım Dağılımı

	Frekans	%
Hiç katılmıyorum	27	9,6
Katılmıyorum	29	10,3
Ne katılıyorum ne katılmıyorum	57	20,3
Katılıyorum	77	27,4
Tamamen katılıyorum	91	32,4
Toplam	**281**	**100,0**

Ankete katılan velilerin %32,4'ü "çocuğumun okuma alışkanlığını geliştirmek için evime süreli yayınlar (gazete, dergi vb.) almaya gayret ederim" ifadesine "tamamen katılıyorum" yanıtını vermiştir. Bu yanıtı %27,4 ile "katılıyorum" yanıtı takip etmiştir.

Çizelge 92

Ankete Katılan Velilerin "Çocuğumun Okuma Alışkanlığını Geliştirmek İçin Evime Süreli Yayınlar (Gazete, Dergi vb.) Almaya Gayret Ederim" İfadesine Verilen Yanıtların Gelir Durumuna Göre Çapraz Dağılımı

		Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne katılıyorum ne katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
1000 TL den Az	f	14	13	29	33	24
	%	12,40%	11,50%	25,70%	29,20%	21,20%
	%	51,90%	44,80%	50,90%	42,90%	26,40%
1000 - 2000 TL	f	10	13	21	36	49
	%	7,80%	10,10%	16,30%	27,90%	38,00%
	%	37,00%	44,80%	36,80%	46,80%	53,80%
2000 - 3000 TL	f	1	3	6	6	10
	%	3,80%	11,50%	23,10%	23,10%	38,50%
	%	3,70%	10,30%	10,50%	7,80%	11,00%
3000 TL den Fazla	f	2	0	1	2	8
	%	15,40%	0,00%	7,70%	15,40%	61,50%
	%	7,40%	0,00%	1,80%	2,60%	8,80%
	f	**27**	**29**	**57**	**77**	**91**
Toplam	**%**	**9,60%**	**10,30%**	**20,30%**	**27,40%**	**32,40%**
	%	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**	**100,00%**

Ankete katılan velilerin "çocuğumun okuma alışkanlığını geliştirmek için evime süreli yayınlar (gazete, dergi vb.) almaya gayret ederim" ifadesine verdikleri "tamamen katılıyorum" yanıtı aylık 1000 TL altı gelire sahip velilerde %21,20 iken aylık 3000 TL üzeri gelire sahip velilerde %61.50 oranına çıkmaktadır. Bu durum aylık ortalama gelir ile çocuğa sağlanan okuma alışkanlığını geliştirme amacıyla eve süreli yayın alma arasında doğru orantı olduğu görülmektedir.

Velilerin çocukları ile ifadelere çok yüksek oranda olumlu yanıt verdikleri görülmektedir. Ancak, ifadeler genelden özele gittikçe olumlu yanıtların oranı azalmaktadır. Ayrıca yanıtları gelir seviyesi bakımından incelediğimizde, olumlu yanıtların gelir seviyesi ile doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir. Çocuklar ile ilgili ifadelere Kadın velilerin erkek velilerden daha fazla olumlu yanıt verdikleri de görülmektedir.

BÖLÜM 5

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

"Kentsel dönüşümün Mamak- Boğaziçi Semtindeki çocukların eğitimi üzerine etkisi" isimli araştırmada ortaya çıkan genel sonuçlarla ilgili çıkarımları aşağıda özetlenmeye çalışılmıştır.

Kentsel dönüşüm olgusu Türkiye'nin gündemini işgal etmektedir ve etmeye de devam edecektir.

Türkiye'de kentsel dönüşümü konu alan ilk tez çalışmalarına 1999 yılında başlanmış ve o yıl iki adet tez çalışması hazırlanmıştır. Bu konuyla ilgili yapılan tez çalışmalarının her yıl artan bir seyir izlediği görülmektedir.2016 yılına gelindiğinde sadece bu yıl, 26 adet tez çalışmasının yapıldığı görülmektedir. Tezler çoğunlukla mimari alanda olmakla birlikte hemen her alanda konuyla ilgili tezler yazılmıştır.

Ankara özellikle de Mamak, kentsel dönüşüm konusunda laboratuar konumundadır, dünyanın en büyük kentsel dönüşüm projesi hâlihazırda Mamak'ta devam etmektedir. Mamak'ta çarşıda, pazarda, minibüste insanların gündemi kentsel dönüşüm sürecidir.

Siyasetçiler, STK'lar, gecekonduda oturan, oturmayan herkes rahatlıkla kentsel dönüşüm konusunda bir şeyler söylemektedir. Bu konuyla ilgili görüşler genel anlamda olumsuz yöndedir. Ancak gecekonduda oturan insanlar bir an evvel apartmanda oturmak istemektedir. Bundan ötürü siyasilerin konuyla ilgili söylediği her söz ve vaat gecekonduda oturan kişilerin oy verme tercihlerine de etki etmektedir.

Yapılan ilk araştırmalar velilerin çocuklarının gelecek hayallerine ilişkin ciddi değişiklik olmadığını göstermektedir, ancak zamanla bu düşüncelerin değişeceği öngörülmektedir.

Boğaziçi Semtinde oturan velilerin anket ile sorulan bazı ifadeler karşısında kararsız kaldıkları görülmüştür, bununla birlikte bu kararsızlığın zaman içerisinde kentsel dönüşüm tamamladıkça değişeceği, daha net cevapların oraya çıkacağı düşünülmektedir.

Anketi uyguladığımız Boğaziçi Semtinde mahalleye ilişkin ifadelerde gecekonduda oturan velilerin apartmanda oturan velilere oranla daha olumlu düşündüğü görülmektedir.

Bölge için bir başka öngörü ise zamanla emlak piyasasının yükselmesi nedeniyle bölgenin yerli halkı olup gelir seviyesi düşük insanlar site aidatları nedeniyle zamanla buralardan daha mütevazı semtlere taşınmak zorunda kalacaktır.

Mamak'taki dönüşüm tamamladığında bölge Ankara da en çok spor tesisi olan bölge olacaktır. Bu durumun ileriki yıllarda sportif başarı anlamında Mamak'ın ön plana çıkmasını sağlaması öngörülebilir.

Araştırmamızın ortaya koyduğu Boğaziçi Semtinin demografik özellikleri ile ilgili sonuçlar;

Boğaziçi Semtinde anne, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aile tipinin en yaygın (%52) aile tipi olduğu göze çarpmaktadır. Ayrıca Boğaziçi Semtinin geçmişte çok fazla göç aldığı (%55,9) araştırmamız sonucunda görülmektedir. Boğaziçi Semtine yapılan göçlere baktığımızda genelde bu göçerlerin alt gelir grubunda yer alan ailelerden oluştuğu görülmüştür. Bu durumun ilerleyen zamanlarda konut fiyatlarındaki artışla beraber mahalle sakinleri arasında gelir dengesizliğini ve çeşitli sosyal riskleri de beraberinde getirmesi kaçınılmaz olacağı düşünülmektedir.

Araştırmamız sonucunda Boğaziçi Semtinde ebeveynlerin erken yaşta evlilik yapmış olduğu görülmüştür. Gelmiş oldukları bölgelerde gerek çevresel şartları çalışma hayatına uygun olmaması gerekse gelenek ve görenekler semtteki kadınların aktif iş yaşamından uzak olması sonucunu doğurmuştur. Ancak araştırmamıza baktığımızda

bunun böyle devam etmesinin zor olacağını, ilerleyen yıllarda çalışan kadın sayısında artış görüleceği de öngörmektedir.

Semtteki ailelerin mesleklerine baktığımızda uzmanlık gerektiren meslek sahiplerinin oranı %2,1'de kalmıştır. Bu durum Boğaziçi Semtinde olması beklenen toplumsal dönüşümün henüz gerçekleşmediğini göstermektedir.

Boğaziçi Semtinin başka semtlerden göç alan bir bölge olduğu görülmektedir. Bu durum Boğaziçi Semtinin Ankara içerisinde yeni bir cazibe merkezi olma ihtimalini ortaya çıkarmaktadır. Şüphesiz Boğaziçi Semtinde dönüşümle birlikte ortaya çıkan alış veriş merkezlerinin bu sonuçta bir payı bulunmaktadır. Apartmanda oturan velilerin gecekonduda oturan velilere oranla gezmek için daha fazla mahalledeki alışveriş merkezini tercih ettiği görülmektedir. Yine bu AVM lerin semt ekonomisine etkisi sorulduğunda, erkeklerin kadınlardan, daha olumlu düşündükleri görülmüştür. Bu sonuç mahallede erkeklerin, kadınlardan iş yaşamında daha aktif olmaları ile açıklanabilir. Türkiye'de kadınların aktif iş yaşamında erkeklerden daha az yer aldığı bilinmektedir.

Araştırmamızın ortaya koyduğu Boğaziçi Semtinin dönüşüm süreci ile ilgili sonuçlar;

Araştırmamız sonuçları göstermektedir ki, Boğaziçi Semtinde veliler apartmanda oturmaktan memnundur(%83,8). Ortaya çıkan bu sonuç kentsel dönüşüm sürecinin semt sakinleri tarafından büyük ölçüde kabul gördüğünün bir göstergesidir.

Araştırmamız sonucunda velilerin % 70,1'i apartman, %29,9'u da gecekonduda oturduğunu belirtmiştir. Bu veri bölgedeki kentsel dönüşüm seviyesini göstermesi bakımından anlamlı bir göstergedir. Yine velilerin %30,9'u semte taşınma yılını 1-3 yıl olarak yanıtlamıştır. Bu durum dönüşümün Boğaziçi Semtinde henüz yakın zamanda başladığını göstermektedir. Apartmanda oturanlar arasındaki ev sahibi olma durumunun gecekonduda oturanlardan daha yüksek olması semtin yeni sakinlerinin burada kalıcı olduğunu göstermektedir.

Gecekonduların başladığı ilk yıllarda buralarda yaşayan insanların köylerinden getirdikleri ürünlerle aile bütçesine katkı sağlamalarıydı (Müsiad, 2010). Ancak günümüzde baktığımızda bu durumun neredeyse ortadan kalktığı görülmektedir.

Katılımcıların oturdukları mahalleye ilişkin memnuniyetleri (%72,6) dikkat çekicidir. Erkeklerdeki memnuniyet oranını kadınlardan daha yüksek olmakla birlikte arada büyük bir fark olmadığı görülmektedir. Katılımcılar büyük oranda memnun olmasına rağmen, genel olarak mahallenin yeterince hizmet alamadığını (%50,5)düşünmektedirler. Ayrıca dikkat çekici noktalardan biri de gecekonduda oturanların apartmanda oturanlara oranla daha olumlu düşündüğü görülmektedir.

Günümüzde hemen her belediye olduğu gibi Mamak Belediyesi de sosyal ve kültürel etkinlik yapmakta ve bu etkinlikler ile çocuklara ders takviye, gençlere meslek edindirme ve ev kadınlarına yönelik beceri eğitimi kursları düzenlemektedir. Ancak Boğaziçi Semti sakinlerinin bu hizmetlerden yeterince yararlanamadığı görülmektedir (%60,5).

Son yılların aksine ilk yıllarda ıslah imar planları ile yapılan kentsel dönüşüm çalışmalarında park, oyun alanı, spor sahası vb. sosyal donatıların ihmal edildiği bilinmektedir. Boğaziçi Semtinde geçmiş yıllarda uygulanan ve kentsel dönüşümün bir türü olan ıslah imar planları ile yapılan dönüşüm türünde sosyal donatılar ihmal edilmiştir bu durumun bir sonucu olarak velilerin %57,4'ü oyun alanlarını yetersiz bulmaktadır. Elde ettiğimiz veriler Boğaziçi Semti sakinlerinin sosyal donatı ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Araştırmamız sonuçları erkekler için spor tesislerinin az da olsa olduğunu ancak kadınlara yönelik spor tesislerinin olmadığını, böyle bir ihtiyacın olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte son yıllarda kentsel dönüşüm çalışmaları kapsamında yapılan ve sosyal donatılara yer veren projelerin de Boğaziçi Semtinde yerini aldığı görülmektedir.

Araştırmamızın ortaya koyduğu Boğaziçi Semtinin dönüşüm süreci ile birlikte ortaya çıkan sosyo – ekonomik sonuçlar;

Ankete katılan veliler büyük oranda (%60,4) uyum sorunu yaşamadığını belirtmekle beraber azımsanmayacak oranda veli (%27,5) uyum sorunu yaşadığını belirtmiştir.

Gecekonduda oturan veliler %73,8 oranında apartmanda komşuluk ilişkilerinin zayıf olduğunu düşünmekte iken apartmanda oturanlar %56,9 oranında bu görüşe katılmaktadır. Gecekondu da oturan velilerin apartman yaşamına karşı olumsuz

önyargıları olduğu görülmektedir. Bu durum kentsel dönüşüm sürecine karşı olumsuz, hatta yavaşlatıcı etkiye neden olmaktadır.

Apartmanda oturan velilerin genel olarak apartmanda oturmaktan memnun oldukları, bununla birlikte apartman giderlerinin gecekondudan daha fazla olduğunu düşündükleri görülmektedir. Binaların oyun alanları ve sosyal donatılarının yetersiz olduğunu düşünen veliler genel olarak apartman hayatına uyum sorunu yaşamadıklarını belirtmiştir.

Katılımcıların büyük bir kısmı (%49,4) mahalleyi "güvensiz" olarak tanımlamaktadır. Dönüşüme uğrayan bölgelerde meydana gelen toplumsal değişimin mahallelerde güvenlik problemi ortaya çıkardığı bilinmektedir.

Velilerin büyük oranda (%58,3) mahallelerindeki okullarında güvenlik problemi yaşandığını düşündüğü görülmektedir. Velilerin %52,4'ü çocuklarını başka semtteki bir okula göndermek istemektedir, oranların birbirine yakın olması, aralarında neden-sonuç ilişki olduğunu düşündürmektedir.

Gecekonduda oturan velilerin büyük ölçüde (36,4) gecekonduda oturmaktan memnun olmadıkları görülmekle beraber azımsanmayacak kadar büyük bir kesim (%34,5) gecekonduda oturmaktan memnun olduğunu belirtmektedir.

Gecekondu yaşamı hakkındaki ifadelere, velilerin verdiği cevaplara bakıldığında velilerin, mahallerinden memnun olduğu, bununla birlikte apartmana taşınma konusunda önyargılarının olduğu, çocuklarının eğitimine önem vermekle beraber, gecekondu ortamının çocuklarının eğitimine, sağlığına olumsuz etkileri olduğunu düşündükleri (%44) görülmektedir.

Apartmanda yaşayan veliler büyük oranda (%75,1) apartmana taşınınca çocuğunun özel odası olduğunu belirtmiştir. Bu durum kentsel dönüşümün bölgede yaşayan insanların yaşam kalitesini artırdığını göstermektedir.

Apartmanda oturan veliler eğitimli komşularının çocuklara olumlu örnek olduğunu belirterek (%60,4) kentsel dönüşümün çocukların eğitimi üzerine olumlu etkisinin başka bir boyutunu göstermektedir.

“Kentsel dönüşümün Mamak- Boğaziçi Semtindeki çocukların eğitimi üzerine etkisi” isimli araştırmamızda eğitim ile ilgili ortaya çıkan sonuçlar;

Boğaziçi Semtinde kadın velilerin çocuklarının eğitim hayatıyla, erkek velilerden daha ilgili olduğu gerçeği bu araştırma esnasında da karşımıza çıkmaktadır. Çocukların eğitim hayatında, annelerin babalardan daha ilgili olduğu bilinmektedir.

Semtteki üniversite mezunu kadınların oranının %2,5 ile Türkiye ve Ankara ortalamasının çok altında olduğu görülmekteyken bölgedeki erkeklerin kadınlardan daha eğitimli olduğu da görülmüştür. Bu durum Doğan (1993)’ın iddiasını desteklemektedir.

Gecekonduda oturan velilerin genel olarak devletin mahalledeki okullarını desteklemediğini düşündüğü (%54,8) görülmekteyken, öğretmenlerin çocuklarla ilgilenmediği ifadesine ise olumsuz görüş bildirmektedirler. Bu durum velilerin okulun öğretmenlerine değil okulun fiziki eksikliklerine tepkili olduğunu göstermektedir.

Boğaziçi Semtinde bulunan okullar semtin gecekondulaşma sürecinde, ihtiyaca göre yapılmıştır. Zaman içinde semt gelişmeye, yenilenmeye başlamıştır, ancak semtte bulunan okullar, bu değişime ayak uyduramamış, binaları köhne kalmıştır. Kentsel dönüşüm sürecinde ise ihtiyaca cevap veremeyen okulların, zamanla yenileneceği öngörülmektedir.

Bölgedeki okulların, çok katlı apartmanların yanında yetersiz kalması, fen lisesi, isim yapmış anadolu lisesi, özel okul olmayışı gibi nedenlerin katılımcıların mahallenin eğitim imkânları hakkında olumsuz düşünmesine neden olmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak, gerek apartman(53,8), gerekse gecekonduda (%52,4) oturan velilerin çocuklarını başka semtteki bir okula göndermek istediği görülmektedir.

Gecekondu da oturan velilerin çocuklarının öğretmenlerine karşı olumlu düşünceler beslediği görülmekle beraber, okulların fiziki durumları ve güvenlik sorunları gibi nedenlerle çocuklarını başka semtlerdeki okullara göndermek istemektedirler. Ortaya çıkan bu durumun bir başka nedeni olarak ise okulların fiziki durumun yetersizliği, nedeniyle sosyal etkinliklerin eksikliği olduğu düşünülmektedir.

Aileler gecekondu ortamının çocuklarının ders çalışmasını olumsuz etkilediğini düşünmektedir. Bu durum çocuklarının geleceğini düşünen ailelerin kentsel dönüşüme

karşı olumlu bir görüş içinde olmalarına olanak sağlamıştır. Henüz dönüşüm sağlamamış bölgelerde velilerin çocuklarının ödevleri için komşularında yardım aldığı görülmektedir.

Dönüşümün başladığı semtlerde yüksek ücretli ve markalı anaokulu ve kreşlerin yerlerini aldığı görülmektedir. Bunların ücretleri Çankaya ilçesindeki ücretlerle yarışmaktadır. Bu çocukların okul çağına geldiklerinde bölgede özel okul ihtiyacı olacağı öngörülmektedir.

5.2 Öneriler

"Kentsel dönüşüm" kavramını insanlara sorulduğunda genellikle insanlar kentsel dönüşümün karşısında olduklarını söylemektedir. Ancak sorunun şekli değiştiğinde insanlar dönüşüme karşı olumlu görüş belirtmektedirler. Kentsel dönüşüm kavramının algılanmasıyla ilgili bir çalışma yapılmalıdır.

Kamuoyu kentsel dönüşümü istemekte ve merakla beklemektedir, ancak yapılan olumsuz yayınlar halkın kafasında bazı soru işaretleri oluşmasına neden olmaktadır. "Kentsel dönüşüm" kavramının daha iyi anlatılması gerekmektedir. Projelerde ortaya çıkan eksikliklerinin giderilip, olumsuz bir propaganda aracı olmasının önü kesilmelidir.

Ülkemiz nüfusu şehirlileşmektedir, bu sürecin geçiş döneminde yer alan gecekondular artık son devirlerini yaşamaktadır. Bunu bilerek yapılacak kent planları gelecek kuşaklara daha sağlıklı bir kent ortamı sağlamamıza imkân verecektir.

Ülke nüfusunun şehirlileşmesinin önemli bir göstergesi de aktif iş yaşamındaki kadınların nüfus içindeki oranının artmasıdır. Bu nedenle kadın istihdamını artıracak, proje ve desteklerin uygulanması gereklidir.

Ankara özellikle de Mamak kentsel dönüşüm konusunda laboratuar konumundadır, yapılan çalışmalar ara ara tekrarlanıp yıllara göre demografik değişimler ile görüşlerdeki farklılıklar tahlil edilebilir.

Gecekonduda oturanlar, apartmana çıktıklarında, komşuluk ilişkilerinin biteceğinden korkmaktadırlar ki bu konuda haksızda sayılmazlar. Önemli bir kültürel değerimiz olan "komşuluk"u bitirmemek için gerek site yönetimleri gerekse yerel

yönetimler eliyle, komşular arası iletişimi kuvvetlendirecek, şenlik, turnuva ve iftar programları gibi ortak katılımlı etkinlikler düzenlenebilir.

Kentsel dönüşümün hızlı olduğu bölgelerde, yaşayan nüfusun profilinin hızla değişmesi kaçınılmazdır. Belediyeler, sorumluluk bölgelerinin geleceğini görüp, iyi tahlil etmeli ve bu duruma uygun vizyon geliştirip, geleceği gören projeleri uygulamalıdır.

Gecekondu bölgelerinde ortaya çıkan güvenlik sorununun, dönüşüme uğrayan bölgelerde ilk zamanlarda artarak devam ettiği görülmektedir. Semt sakinleri ise daha güvenli bir ortam isteklerini dile getirmektedir. İnsanların huzur içinde yaşadığı daha güvenli ortamların oluşabilmesi için güvenlik güçleri ve halkın elele verdiği, projeler denenebilir.

Mamak'taki dönüşüm hızına okulların fiziki yapısı yetişememektedir. Yakın zamanda projeler tamamlandıkça okul ihtiyacı ortaya çıkacaktır. Bu ihtiyacın önceden görülüp "Yeni Mamak"ın çehresine uygun "Yeni Okul"lar gerekecektir. Bu okulların, fiziki imkânlarının tam, donanımlı olması gerektiği gibi öğretmenlerinin de istekli olması, okula severek gelmeleri gerekmektedir.

Mamak'ta çalışan öğretmenlerin tutumlarının dönüşüm öncesi ve sonrası izlenmelidir, çünkü pek çok öğretmen Çankaya ilçesinde oturmakta ve buraya çalışmak üzere gelmektedir ve bu öğretmenlerin burada çalışmaktan memnun olmadığı bilinmektedir. Dönüşümden sonra bu öğretmenlerde buraya yerleşme düşüncesinin olup olmadığının dönüşüm öncesi ve sonrasında araştırılması ilginç sonuçlar ortaya çıkarabilir.

Mamak ta birkaç sene öncesine kadar hiç özel okul bulunmamaktaydı, maddi durumu iyi olan veliler çocuklarını başka ilçelerdeki özel okullara göndermekte idi. Ancak bugün birkaç tane özel okul bulunmaktadır. Dönüşüm sürecinde insanların özel okula öğrenci gönderme durumları incelenebilir.

.

.

KAYNAKLAR

Ataöv A. Osmay, S. (2007). Türkiye'de Kentsel Dönüşüme Yöntemsel Bir Yaklaşım. *METU JFA* 2007/2 (24:2) 57-82. Ankara

Ayata, S. (1989) Toplumsal Çevre Olarak Gecekondu ve Apartman, *Toplum ve Bilim,* Güz, Sayı 49.

Bal, H. (1999). **Kent Sosyolojisi**. (1.Baskı). Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları.

Bayraktar, E. (2006). *Gecekondu ve Kentsel Yenileme,* Ankara: Ekonomik Araştırmalar Merkezi.

Bozdağlıoğlu, Y. (2014) *Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi ve Sonuçları*, TSA/YIL: 18 Özel Sayı: 3, 2014: 9-32.

Bulak, A. (2015). *Göç Olgusuna Teorik Bir Bakış.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Büyüköztürk, Ş., Akbaba Altun, S. ve Yıldırım, K. (2010). *Uluslararası Öğretme ve Öğrenme Araştırması Türkiye Ulusal Raporu.* MEB: Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü.

Cengizkan, A. (2010*). Türkiye için Modern ve Planlı bir Başkent Kurmak: Ankara 1920-1950* Goethe-Institut Ankara http://www.goethe.de/ins/tr/ank/prj/urs/geb/sta/trindex.htm Erişim Tarihi: 01 Temmuz 2015

Deliktaş, B. Gül. (Ağustos 2006). Gecekondu Dönüşüm / Kentsel Yenileme Projeleri Uygulama Alanları ve Uygulama Süreçleri. Bülten 42, *Dosya 02: Kentsel Dönüşüm Tartışmaları* 2. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını s.28-34.

Demir, Ö ve Acar, M. (1998). *Sosyal Bilimler Sözlüğü* (4.Baskı). Ankara: Vadi Yayınları.

Demirci, E. (2013). *Kentleşmenin Bir Sonucu Olarak Gecekondu ve Gecekonduya Alternatif Çözümler.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Demirkıran, S. (2008). *Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamalarında Yerel Yönetimlerin Rolü: Bursa Büyükşehir Belediyesi Örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Edirne

Doğan, C. (1993) Gecekondu Ailelerinin Eğitim Problemleri -Ümraniye M.K. Paşa Mahallesi Örneği- *Aile ve Toplum Dergisi* Sayı:3 Yıl:3 Cılt:1 Eylul-Aralık 1993 s24- 30

Doğan, İ. (2009). *Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar* (8.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Duru, B. (2005) Avrupa Birliği Kentsel Politikası Ve Türkiye Kentleri Üzerine *Mülkiye Dergisi,* C.XXIX, S.246, Bahar 2005, s.59-76

Dündar, Ö. (2003). *Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Üzerine Kavramsal Bir Tartışma*. Kentsel Dönüşüm Sempozyumu, Ankara.

Erkan ve Bağlı (2005) *Göç ve Yoksulluk Alanlarında Kentle Bütünleşme Eğilimi: Diyarbakır Örneği*. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi 2005 / Cilt: 22 Sayı: 1 / ss. 105-124

Erkan, R. (2002) *Kentleşme ve Sosyal Değişme* Ankara: Bilimadamı Yayınları.

Erman, T. (2004). Gecekondu Çalışmalarında 'Öteki' Olarak Gecekondulu Kurguları. *European Journal of Turkish Studies. Social Sciences on Contemporary Turkey,* (1).

Ertaş, M. (2011). Kentsel Dönüşüm Çalışmalarında Sosyal Boyutun İncelenmesi, Ankara Ve Londra Örnekleri. *Selçuk Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Teknik-Online Dergi* CİLT 10, SAYI:1-2011.KONYA.

Erten, Metin. (1999). *Nasıl Bir Yerel Yönetim.* İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi.

Görün, M., Kara, M. (2010). Kentsel Dönüşüm Ve Sosyal Girişimcilik Bağlamında Türkiye'de Kentsel Yaşam Kalitesinin Artırılması. *Yönetim Bilimleri Dergisi* (8: 2)

Gümüşboğa, B. (2009). *Katılım Ekseninde Kentsel Dönüşüm: Altındağ Aktaş Mahallesi Örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gün, T. (2013). *Kentsel Dönüşüm: Eskişehir Üzerine Sosyolojik Bir İnceleme* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Gürbüz, D. (2009). *Çöküntü Bölgesi ve Suç: Ankara'da Hacıbayram Mahallesi Örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Gürkan, N. G. (2000). *Gelişme ve Nüfus Sorunu Olarak Göç Olgusu*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, , Muğla.

Hancı, H. (1995) Gecekondulaşma ve Çocuk Suçluluğu, *Adli Tıp Dergisi* Sayı: 11, S: 55-62

Hançerlioğlu, O. (2001). *Toplumbilim Sözlüğü* (3. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Heper, M. (1983). *Türkiye'de Kent Göçmeni ve Bürokratik Örgütler*. İstanbul: Üçdal Neşriyat

İçduygu, A. , Ünalan, T. (1997). *Türkiye'de İç Göç Sorunsal Alanları ve Araştırma Yöntemleri.* İstanbul: Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı Yayınları.

İçduygu, A. Sirkeci, İ. ve Aydıngül, İ. (1998) *Türkiye'de İç Göç ve İç Göçün İşçi Hareketlerine Etkisi, Türkiye'de İçgöç*, İstanbul, Tarih Vakfı Yayınları,s.205.

İlkme, M. (2008). *Kentsel Dönüşüm ve Bursa Raporu*. TMMOB Şehir Plancıları Odası Bursa Şubesi

İnce, E. K. (2006). *Kentsel Dönüşümde Yeni Politika, Yasa ve Eğilimlerin Değerlendirilmesi 'Kuzey Ankara Girişi (Protokol Yolu) Kentsel Dönüşüm Projesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kara, M. Ve Palabıyık, H.(2009). *1980 sonrası Türkiye'de Konut Politikaları: Toplu Konut İdaresi Başlanlığı (TOKİ) Gecekondu Dönüşüm Uygulamaları,* Uluslararası Davraz Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.

Karadağ D. (2008). http://v3.arkitera.com/g67-kentsel-donusum.html?year=&aID=793 Erişim Tarihi:21 Haziran 2015.

Karasar, N. (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi* (16. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kaya, M. (1989) Gecekondu Sorunu ve Gecekondu Kanunu *Türkiye Barolar Birliği Dergisi,* 1989/6 s:860- 891

Kaysılı, A. (2013). *Yurt Dışına Göç Olgusu ve Eğitim İlişkisi: Konya İli Kulu İlçesi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Keleş, R. (1998*). Kentbilim Terimleri Sözlüğü*. (2.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R. (2004). *Kentleşme Politikası*. (8.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.

Keleş, R. (2012), *Kentleşme Politikası,* 12. Baskı. Ankara: İmge Yayınevi.

Kocabaş, A. (2006). *Kentsel Dönüşüm (/Yenileştirme)" İngiltere Deneyimi ve Türkiye'deki Beklentiler*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.

Koçak H. ve Tolanlar M. (2008). Kentsel Dönüşüm Uygulamaları (Aydın ve Afyonkarahisar Örnekleri). *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi,* (C.X ,S II, 2008)

Kongar, E. (2002). *21.Yüzyılda Türkiye: 2000'li Yıllarda Türkiye'nin Toplumsal Yapısı***.** **(**31. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.

Kongar, E. (2001). *21.Yüzyılda Türkiye. (*29.Basım). Ankara: Remzi Kitabevi.

Kuzu S. (2004, Kasım). *Özel Sektör Perspektifinden Kentsel Dönüşüm*. Uluslararası Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Sempozyumu Küçükçekmece Belediyesi Atölye Çalışması, İstanbul.

Meral, E. (2016). *Göçün Ekonomik Analizi: Niğde Uygulaması.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Mutlu, S. (2007*). Türkiye'de yaşanan gecekondulaşma süreci ve çözüm arayışları: Ankara örneği.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Müsiad (2010) *İnşaat Sektör Raporu 2010: Çarpık Yapılaşma ve Kentsel Dönüşüm* İstanbul: MÜSİAD

Odyakmaz, N.(1996). Son Değişiklikleriyle Açıklamalı- İçtihatlı İmar Kanunu.(2.baskı). İstanbul: Alfa Yayınları.

Oğuz, O.F. (2006). Kentsel Dönüşüm Üzerine. *Bülten TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını,* Sayı: 40, s. 12-15.

Okur, H.Ö. (2004). *Ankara / Söğütözü ile Beştepe Gecekondu Bölgesindeki Günlük Yaşantı Uygulamalarının Halkbilimsel Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Öğretmen, İ. (1957) *Ankara'da 158 Gecekondu*. Ankara: AÜ SBF Yayınları.

Öz, A. (2009). *Kuzey Ankara Kentsel Dönüşüm Projesinin Peyzaj Mimarlığı Açısından İrdelenmesi.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara

Özaslan M. (2014) Ankaranın Kahtanesiydi Kayaş ve Mamak http://www.ankarameydani.com/ankaranin-khtanesiydi-kayas-ve-mamak-makale,357.html Erişim Tarihi: 21 Haziran 2015

Özçelik, D. S. (2010). *Yetişkinlerin kentlileşme ve eğitim ihtiyaçlarına ilişkin Görüşleri (Ankara Şentepe Örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özden, P.P. (2008) *Kentsel Yenileme.* Ankara: İmge Kitabevi Yayınları

Polat, S., Dostoğlu, S.(2007). *Kentsel Dönüşüm Kavramı Üzerine Bursa'da Kükürtlü Ve Mudanya Örnekleri*. Uludağ Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi, Cilt 12, Sayı 1. Bursa.

Roberts, P. (2000). *The Evolution, Definition And Purpose Of Urban Regeneration. P. Roberts ve H. Sykes, (Ed.), Urban Regeneration A Handbook* .London: SAGE Publication

Senyapılı, T. (2004*). Baraka'dan Gecekonduya Ankara'da Kentsel Mekânın Dönüşümü: 1923-1960.* İstanbul: İletişim Yayınları.

SERKA (2012) *TRA2'de Göç Olgusu: Sebep ve Sonuçlar Bağlamında Analitik Bir Araştırm*a. Kars: SERKA

Sönmez, İ.Ö.(2005), Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Aktörler-Beklentiler-Riskler, *Ege Mimarlık Dergisi,* Sayı: 53, İzmir, 2005/1, s. 16-21.

Şahin, S. Z. (2003*). İmar Planı Değişiklikleri ve İmar Hakları Aracılığıyla Yanıltıcı (Pseudo) Kentsel Dönüşüm Senaryoları: Ankara Altındağ İlçesi Örneği.* Kentsel Dönüşüm Sempozyumu Bildiriler Kitabı. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Basım-Yayın Merkezi.

Şisman, A., Kibaroğlu, D. (2009*) Dünyada ve Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Uygulamaları.* TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 12. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı 11-15 Mayıs 2009, Ankara

Tekeli, İ. (2006). Türkiye'de Kent Planlaması Düşüncesinin Gelişimi. *Yapı Dergisi*, Sayı: 291, s. 37-42

Tekeli, İ. (1998). *Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması, 75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık.* İstanbul: İş Bankası Kültür Yayınları.

Tekeli, İ. (2003). *Kentleri Dönüşümü Mekân Olarak Düşünmek.* Kentsel Dönüşüm Sempozyumu. Yıldız Teknik Üniversitesi. İstanbul.

Tekeli, İ. (2009). *Modernizm, Modernite Ve Türkiye'nin Kent Planlama Tarihi*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Tekeli, İ. (2011). *Kent, Kentli Hakları, Kentleşme ve Kentsel Dönüşüm*. İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları

Tekşen, A. (2003). *Kentleşme Sürecinde Bir Tampon Mekanizma Olarak Hemşehrilik-Ankara'daki Malatyalılar Örneği.* (1. Baskı). Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı, DEİGM.

Thomas, S. (2003). A Glossary of Regeneration and Local Economic Development. Manchester: Local Economic Strategy Center.

Tunçer, M.(2000), *Tarihsel Çevre Koruma Politikaları: Ankara*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

TÜİK ADNKS (2013) İllere Göre Mahalle Nüfusları Ankara – 2013 http://rapory.tuik.gov.tr/06-07-2015-02:19:07-615209774139003495014104541 55.html Erişim Tarihi: 06 Temmuz 2015

TÜİK ADNKS (2014) İllere Göre Mahalle Nüfusları Ankara – 2014 http://rapory.tuik.gov.tr/06-07-2015-02:20:58-98269100337918349217584227 39.html Erişim Tarihi: 06 Temmuz 2015

TÜİK ADNKS (2015) İllere Göre Mahalle Nüfusları Ankara – 2015 https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=95&locale=tr Erişim Tarihi: 01 Nisan 2016

TÜİK Bitirilen Eğitim Kurumu İstatistikleri (2013) http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18619

Uludağ, Z. , Özer, C. (2006). *Kentsel Dönüşüm Sürecinde Farlılaşan Kimlik Değerleri: Yıldız Hilal 6.Cadde Örneğinde Kentsel Kimliğin Sorgulanması*. Bülten 42, Dosya 02: Kentsel Dönüşüm Tartışmaları 2. Ankara: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını. s.35-42.

Uslu, A. Yetim, L.(2006) Çağdaş Kentsel Çevre Yaratma Çabalarına Bir Örnek: 'Ankara Portakal Çiçeği Vadisi Kentsel Dönüşüm Projesi' *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi 2006* 3(2) s. 169-179

Uysal, Ü. E. (2006) Soylulaştırma Kuramlarının İstanbul'a Uygulanabilirliği, Cihangir Örneği, *Planlama* 2, 77 -92

Uzun, C. N. (2006). Yeni Yasal Düzenlemeler ve Kentsel Dönüşüme Etkileri. *Planlama Dergisi,* 2006/2, Sayı 36 (Kentsel Dönüşüm), Ankara: TMMOB ŞPO Yayını.

Üstün, G. (2008). *Kentsel Dönüşüm.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

www.kentseldonusum.gov.tr (2015) *Kentsel Dönüşümün Amacı* http://www.kentseldonusum.gov.tr/sayfalar-kentsel-donusumun-amaci-2.html Erişim Tarihi: 01 Şubat 2015

www.mamak.bel.tr (2015 b) *Yeni Mamak Kentsel Dönüşüm Projesi* http://www.mamak.bel.tr/yeni-mamak-kentsel-donusum-projesi.aspx Erişim Tarihi: 21 Haziran 2015

www.mamak.bel.tr (2015a) *Mamak Tarihçesi* http://www.mamak.bel.tr/tarihce.aspx Erişim Tarihi: 21 Haziran 2015

www.tdk.gov.tr (2015a) *Kentsel Dönüşüm.* Erişim Tarihi:01 Temmuz 2015

www.tdk.gov.tr (2015b) *Göç.* Erişim Tarihi:01 Temmuz 2015

www.toki.gov.tr *Kentsel Yenileme* http://www.toki.gov.tr/kentsel-yenileme Erişim Tarihi: 01 Temmuz 2015

Yaman, M. (2010). Türkiye'deki Uygulamalar Bağlamında Kentsel Dönüşümün Yeniden Kavramsallaştırılması. *Toplum ve Demokrasi*. 4 (8-9-10), Ocak-Aralık, s. 119-128.

Yaman, M. (2011). *Kentsel Dönüşüm Uygulamaları Ankara Büyükşehir Belediyesi: Dikmen Vadisi 3. Etap Örneği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yigitcanlar T. Kentsel Yenileme Olgusu ve Gelişim Süreci, *Planlama Dergisi,* TMMOB Sehir Plancıları Odası Yayını, Sayı:2001/4, Ankara, 24 (2001).

Yücel, D. (2011) Türkiye'de Yoksulluk Sorunu ve Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğa Etkileri Üzerine Bir Araştırma *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* Aralık 2011 Cilt 13 Sayı 2 (383-402)

EKLER

EK-A.1 Anket

1

Sayın katılımcılar,

Bu anket, kentsel dönüşüm bölgelerinde yaşayan velilerin, çocuklarının eğitimine katkılarını belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışmanın amacına ulaşması, sizlerin vereceği cevaplara bağlıdır.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Bölümlerin nasıl cevaplanacağı her bölümün başında açıklanmıştır. Anketi doldururken adınızı, soyadınızı ve kimlik bilgilerinizi belirtmenize gerek yoktur. Cevaplarınız, araştırmacı dışında hiç kimse tarafından okunmayacak ve değerlendirilmeyecektir.

Yardımlarınız ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Fatih Bedri ASLAN

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Yüksek Lisans Öğrencisi

2

BÖLÜM I

Veli Bilgileri

AÇIKLAMA: Bu bölümde sizlere kişisel bilgilerinizle ilgili sorular yöneltilmiştir. Sorulara, size uygun cevabın önündeki ayraç ( ) içine **"X"** işareti koyarak cevaplamanız beklenmektedir. **Lütfen her soruyu cevaplayınız.**

1. Cinsiyet ( ) 1. Kadın ( ) 2. Erkek

2. Yaş ( ) 24-30 ( ) 31-40 ( ) 41-50 ( ) 51+

3. Meslek

Anne

( ) Ev hanımı ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Serbest ( ) Esnaf ( ) Gündelikçi ( ) Uzman

Baba

( ) Çalışmıyor ( ) İşçi ( ) Memur ( ) Serbest ( ) Esnaf ( ) Emekli ( ) Uzman

4. Eğitim seviyesi

Anne…… ( ) Okuma yazma bilmiyor ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite

Baba…… ( ) Okuma yazma bilmiyor ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite

5. Hanede yasayan kişi sayısı

( ) 3 kişi ( ) 4 kişi ( ) 5 kişi ( ) 6 kişi ( ) Diğer (lütfen belirtiniz)……

6. Çocuk sayısı

Çocuğun cinsiyeti	yaşı	okulu	sınıfı
……	……	……	……
……	……	……	……
……	……	……	……

7. Hanede çalışan (eve gelir getiren) kişi sayısı

( ) 3 kişi ( ) 4 kişi ( ) 5 kişi ( ) 6 kişi ( ) Diğer (lütfen belirtiniz)……

8. Hanenin aylık ortalama geliri

( ) 1000 TL den az ( ) 1000 – 2000 TL arası ( ) 2000- 3000 TL arası ( ) 3000 TL den fazla

3

9. Doğum yeriniz? ( ) Ankara ( ) Başka il

10. Kaç yıldır bu semtte oturuyorsunuz? ……

( ) 1 yıldan az ( ) 1-5 yıl ( ) 6-15yıl ( ) 16-25 yıl ( ) 25 yıldan fazla

11. Daha önce hangi semtte/semtlerde oturuyordunuz? ……

( ) Başka bir ilde ( ) Başka bir semtte ( ) Oturduğum semti değiştirmedim

12. (Semti değiştirdiyseniz) Neden değiştirdiniz?.....

( ) İş imkanları ( ) Kentsel dönüşüm ( ) Evlilik ( ) Kiracılık ( ) Diğer ……

BÖLÜM II

Konuta ilişkin bilgiler

1. Oturduğunuz ev

( ) 1. Apartman ( ) 2. Gecekondu ( ) Diğer(Lütfen belirtiniz)……..

2. Eğer gecekondudan apartmana taşındıysanız taşınalı ne kadar oldu?

( ) 1 yıldan az ( ) 1 - 3 yıl ( ) 3 - 5 yıl ( ) 5 yıldan fazla

3. Yaşadığınız evin mülkiyet durumu (Cevabınız kendime ait ise alttaki şıklardan birini işaretleyiniz.)

( ) Kendime ait ( ) Kira ( ) Lojman ( ) Bilmiyorum

( ) İnşa ettim .

( ) Satın aldım .

( ) Miras kaldı .

( ) Hibe edildi .

4. Oturduğunuz evde çocuklarınıza ait oda bulunuyor mu?

( ) 1. Var ( ) 2. Yok

5. Oturduğunuz evin ısınma şekli?

( ) 1. Soba ( ) 2. Doğalgaz

6. Oturduğunuz evde bahçe

( ) 1. Var ( ) 2. Yok

7. (Eğer 6.sorunun cevabı 1.şık ise) Herhangi bir şey yetiştiriyor musunuz?.....

8. Memleketinizden (aile bütçesine katkı amaçlı) herhangi bir yiyecek içecek geliyor mu?.....

4

AÇIKLAMA: Aşağıdaki ifadelere cevap verirken halen oturduğunuz mahalleye ilişkin ifadelerden kendinize uygun olanı işaretleyiniz.

	Mahalleye ilişkin ifadeler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
9	Mahallede oturmaktan memnunum.	( )	( )	( )	( )	( )
10	Mahalle yeterince hizmet alıyor.	( )	( )	( )	( )	( )
11	Mahallede eğitim imkânları yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
12	Mahallede belediyeye ait olan eğitim ve sosyal tesislerden faydalanıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
13	Mahallenin ulaşım imkânları yeterlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
14	Mahallede yeterince sosyal alan (Sinema, tiyatro, kütüphane vb.) bulunmaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
15	Mahallede yeterince spor alanı (futbol sahası, kapalı spor salonu, yüzme havuzu vb.) bulunmaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
16	Mahallede yeterince park ve oyun alanı bulunmaktadır.	( )	( )	( )	( )	( )
17	Mahalledeki alışveriş merkezine (AVM) gezmek için sık sık giderim.	( )	( )	( )	( )	( )
18	Mahalledeki AVM yeni iş imkânları sağladı.	( )	( )	( )	( )	( )
19	Mahalle yeterince güvenlidir.	( )	( )	( )	( )	( )
20	Kentsel dönüşümle birlikte mahalle daha güvenli hale gelmiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
21	Kentsel dönüşümle birlikte açılan okullar önceki okullardan daha başarılıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
22	Kentsel dönüşüm mahalledeki komşuluk ilişkilerine zarar vermiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
23	Kentsel dönüşüm çocukların arkadaşlık ilişkilerini olumsuz etkilemiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
24	Kentsel dönüşümle birlikte çocukların zararlı alışkanlıklardan kurtulması sağlanmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
25	Kentsel dönüşümle birlikte çocukların okul başarıları artmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )
26	Kentsel dönüşümle birlikte mahalle ekonomik olarak olumlu etkilenmiştir.	( )	( )	( )	( )	( )
27	Kentsel dönüşümle birlikte okula ulaşım kolaylaşmıştır.	( )	( )	( )	( )	( )

5

AÇIKLAMA: Eğer 1. Soruya gecekondu seçeneğini işaretlediyseniz aşağıdaki ifadelerden kendinize uygun olanı işaretleyiniz.

	Gecekondu yaşamı hakkında İfadeler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
29	Gecekonduda oturmaktan memnunum.	( )	( )	( )	( )	( )
30	Gecekonduda yaşamak çocukların sosyalleşmeleri için daha avantajlıdır.	( )	( )	( )	( )	( )
31	Gecekondu yaşam şartları, çocukların sağlık durumlarını ve buna bağlı olarak okul yaşamlarını olumsuz etkiliyor.	( )	( )	( )	( )	( )
32	Gecekonduda komşuluk ilişkileri apartmana göre daha iyidir.	( )	( )	( )	( )	( )
33	Gecekonduda ev için harcanan para apartman dairesine oranla daha düşüktür.	( )	( )	( )	( )	( )
34	Gecekondu ortamı çocukların ders çalışmalarını olumsuz etkiliyor.	( )	( )	( )	( )	( )
35	Çocuklarımın ders çalışmasına ve ödevlerine komşularım yardım ediyor.	( )	( )	( )	( )	( )
36	Gecekondu mahallelerindeki okulları, devlet yeterince desteklemiyor.	( )	( )	( )	( )	( )
37	Gecekondu mahallelerindeki veliler çocukları ile daha az ilgileniyor.	( )	( )	( )	( )	( )
38	Gecekondu mahallelerindeki okullarda bulunan öğretmenler çocuklarla ilgilenmiyor.	( )	( )	( )	( )	( )
39	Gecekondu mahallelerinde bulunan okulların fiziki koşulları (ısınma, faaliyet alanları, spor merkezleri, oyun alanları vb.) yetersizdir.	( )	( )	( )	( )	( )
40	Okul seçme şansım olsa çocuğumu farklı bir mahalledeki devlet okuluna gönderirdim.	( )	( )	( )	( )	( )
41	Gecekondu bölgesindeki okullarda güvenlik problemleri bulunuyor.	( )	( )	( )	( )	( )

AÇIKLAMA: Eğer 1. soruya apartman seçeneğini işaretlediyseniz aşağıdaki ifadelerden kendinize uygun olanı işaretleyiniz.

	Apartman yaşamı hakkında İfadeler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
42	Apartmanda oturmaktan memnunum.	( )	( )	( )	( )	( )
43	Apartmanda oturmak maddi sıkıntılara (aidat, doğalgaz vb.) neden oldu.	( )	( )	( )	( )	( )
44	Apartman yaşantısına uyum sorunu yaşadım.	( )	( )	( )	( )	( )
45	Apartmanda çocuklarım için oyun alanı sıkıntısı yaşıyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
46	Apartmanda komşuluk ilişkileri daha zayıftır.	( )	( )	( )	( )	( )
47	Apartmana taşınınca çocuklarımın okul başarıları daha iyiye gitti.	( )	( )	( )	( )	( )
48	Apartmana taşınınca çocuğumun özel odası oldu.	( )	( )	( )	( )	( )
49	Okul seçme şansım olsa çocuğumu farklı bir mahalledeki devlet okuluna gönderirdim.	( )	( )	( )	( )	( )
50	Okuldaki öğretmenlerin çocukların oturduğu konuta göre (gecekondu – apartman)ayrım yaptığını düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )
51	Apartmandaki eğitimli komşuların çocuklara olumlu örnek olduğunu düşünüyorum.	( )	( )	( )	( )	( )

6

AÇIKLAMA: Lütfen çocuğunuzla ilgili aşağıdaki ifadelerden kendinize uygun olanı işaretleyiniz.

	Çocuklar ile ilgili İfadeler	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Ne katılıyorum ne de katılmıyorum	Katılmıyorum	Hiç katılmıyorum
52	Çocuğumu her zaman dinlerim .	( )	( )	( )	( )	( )
53	Çocuğumun fikirlerine önem veririm.	( )	( )	( )	( )	( )
54	Çocuğumun ders çalışmasına yardımcı olurum.	( )	( )	( )	( )	( )
55	Çocuğumun sosyal aktivitelere (gezi ,tiyatro vs.) katılmasını sağlarım.	( )	( )	( )	( )	( )
56	Çocuğum hakkında bilgi almak için düzenli olarak okula giderim.	( )	( )	( )	( )	( )
57	Çocuğumun sınav dönemlerinde eve misafir kabul etmem.	( )	( )	( )	( )	( )
58	Çocuğumun arkadaşlarını tanırım.	( )	( )	( )	( )	( )
59	Çocuğumun, arkadaşlarıyla evde görüşmesine olanak sağlarım.	( )	( )	( )	( )	( )
60	Televizyonu çocuğumun ödevlerini rahat yapabilmesi ve televizyonun olumsuz etkilerinden kaçınmak için belirli saatlerde izlerim.	( )	( )	( )	( )	( )
61	Çocuğumun okuma alışkanlığını geliştirmek için evime süreli yayınlar (gazete, dergi vb.) almaya gayret ederim.	( )	( )	( )	( )	( )

EK-A.2 Anket Uygulama İzni

TC
MAMAK KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 16394142/605.99/58642 06/01/2014
Konu: Araştırma İzni
(Fatih Bedri ASLAN)

..... MÜDÜRLÜĞÜNE

İLGİ: a) Meb. Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi.
b) İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 02/01/2014 tarihli ve 14588481/605.99/12898 sayılı yazısı.

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Fatih Bedri ASLAN' ın **"Kentsel dönüşümün Mamak Boğaziçi semtindeki çocukların eğitimi üzerine etkileri"** konulu tezi kapsamında ilçemize bağlı resmi ortaöğretim kurumlarında anket yapma talebi İl Milli Eğitim Müdürlüğü Değerlendirme Komisyonunca uygun görülmüştür.

Anket örnekleri (6 Sayfa) araştırmacıya ulaştırılmış olup, uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, Araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, okul ve kurum yöneticileri tarafından gönüllülük esasına göre uygulanmasını rica ederim.

Mehmet KAYA
Müdür a.
Şube Müdürü

Ekler:
-Yazı (1 sayfa)
-Liste (1 sayfa)

DAĞITIM:
-Ek Listedeki Okul Müdürlüklerine

06 01 14

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Evrak teyidi http://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden b8a8-7bd8-295e-e305-27e8 kodu ile yapılabilir.

Şefkatlep Mah. 125 sok. No:5 Mamak/ANKARA
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: mamak06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: O.KAYACI Ünvan VHKI.
Tel: (0 312) 319 18 23/132
Faks: (0 312) 3194238

EK- B Özgeçmiş

Adı ve Soyadı: Fatih Bedri ASLAN

Doğum Tarihi: 30/10/1980

İletişim Bilgileri : Aksaray Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü

0505 211 90 88

E-Posta Adresi: fatihbedriaslan@gmail.com

Öğrenim Durumu:

Derece	**Bölüm /Program**	**Üniversite**	**Yıl**
Lisans	İlköğretim / Sınıf Öğretmenliği	Kırıkkale	2002

İş Deneyimi:

Unvan	**Görev Yeri**	**Yıl**
Öğretmen	Milli Eğitim Bakanlığı	2002- 2016
Öğretmen	Aile Sosyal Politikalar Bakanlığı	2016 - Halen